Πανεπιστημιο Κρητης
Σχολη Κοινωνικων Επιστημων
Τμημα Πολιτικης Επιστημης

Το Συγκριτικο Προφιλ του Ψηφοφορου της Κρητης Με Συγχρονες Μεθοδους Στατιστικης Αναλυσης

Σφακιανακης Μ. Θεοδωρος

Επιβλεπων Καθηγητης
Δαφερμος Βασιλειος

Ρεθυμνο
Ιουλιος 2023

Πανεπιστημιο Κρητης

Σχολη Κοινωνικων Επιστημων

Τμημα Πολιτικης Επιστημης

Το Συγκριτικο Προφιλ του Ψηφοφορου της Κρητης Με Συγχρονες Μεθοδους Στατιστικης Αναλυσης

Σφακιανακης Μ. Θεοδωρος

Επιβλεπων Καθηγητης
Δαφερμος Βασιλειος

Διδακτορική Διατριβή

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης, για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος.

Ρεθυμνο
Ιουλιος 2023

Η παρούσα Διδακτορική Διατριβή εγκρίθηκε από την Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίσθηκε από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης στην υπ' αριθμό …… συνεδρίαση του σύμφωνα με τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών του τμήματος.

Τα μέλη της τριμελούς επιτροπής ήταν:

- Καθηγητής, Δαφέρμος Βασίλειος (Επιβλέπων)
- Καθηγητής, Παπαδάκης Νικόλαος
- Καθηγητής, Αλεξόπουλος Άρης-Νεκτάριος

Η επταμελής επιτροπή συμπληρωνόταν από τους:

- Καθηγητής, Χατζηπαντελής Θεόδωρος
- Καθηγήτρια, Αγγελική-Ήβη Μαυρομούστακου
- Καθηγητής, Λάβδας Κωνσταντίνος
- Καθηγήτρια, Αναστασιάδου Σοφία

Η έγκριση της Διδακτορικής Διατριβής από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης δεν υποδηλώνει αποδοχή των γνωμών του συγγραφέα.

University Of Crete

School Of Social Sciences

Department Of Political Science

Comparative Profile of the Voter in Crete With Contemporary Methods of Statistical Analysis

Sfakianakis M. Theodoros

Supervising Professor
Dafermos Vasileios

Doctoral Dissertation

submitted to the Department of Political Science, University of Crete, for the acquisition of a Doctoral Degree.

Rethymno, Greece
July 2023

The present doctoral dissertation was approved by the Examination Committee appointed by the Department of Political Science, University of Crete, in accordance with the regulations for Doctoral Studies of the department.

The members of the Advisory Committee were:
- Professor, Dafermos Vasileios (Supervisor)
- Professor, Papadakis Nikolaos
- Professor, Alexopoulos Aris-Nektarios

The Examination Committee was completed by:
- Professor, Chadjipadelis Theodoros
- Professor, Mavromoustakou Ivi-Angeliki
- Professor, Lavdas Konstantinos
- Professor, Anastasiadou Sofia

The approval of the Doctoral Dissertation by the Department of Political Science, University of Crete, does not imply acceptance of the author's opinions.

Στην οικογένεια μου,

Ευχαριστίες

Αρχικά, θα ήθελα εκφράσω την ιδιαίτερη εκτίμηση και τις θερμές ευχαριστίες μου, στον δάσκαλο και καθηγητή μου κ. Δαφέρμο Βασίλη, τόσο για την εποικοδομητική συνεργασία και την ουσιαστική του συνεισφορά στην ολοκλήρωση της παρούσας διατριβής, όσο για την πολύτιμη καθοδήγηση του.

Εν συνεχεία, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς επιτροπής, κ. Αλεξόπουλο Νεκτάριο και κ. Παπαδάκη Νικόλαο, για το ενδιαφέρον και τις ουσιαστικές παρατηρήσεις τους, καθώς επίσης και το σύνολο των καθηγητών με την προσπάθεια και τη συμβολή των οποίων έχω το προνόμιο να βρίσκομαι σήμερα στην παρούσα θέση.

Πρόσθετα, ένα θερμό ευχαριστώ ανήκει στο εργαστήριο Κοινωνικής Στατιστικής και Πολιτικής Έρευνας του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης, του Πανεπιστήμιο Κρήτης και τους εξαίρετους νέους επιστήμονες, μέλη του: Βυζιργιαννάκη Δημήτρη, Γκολέμη Ρένια και Μαρκάκη Ειρήνη με τους οποία είχα την τύχη να συνεργαστώ. Ένα εργαστήριο, το οποίο αποτελεί ένα διαμάντι για το τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, τόσο σύμφωνα με την άποψη των φοιτητών όσο και των εξωτερικών αξιολογητών (Δεκέμβριος 2020), καθώς προσφέρει τη δυνατότητα στους μελλοντικούς Πολιτικούς επιστήμονες να συνδέσουν την θεωρία με την έρευνα και τα εμπειρικά δεδομένα, την ίδια στιγμή που αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις στατιστικής και χρήσης πακέτων στατιστικού λογισμικού, τα οποία είναι βέβαιο πως θα χρειασθούν και θα αξιοποιήσουν είτε με την έξοδο τους στην αγορά εργασίας, είτε με τη συνέχιση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές. Αναφορικά με τη παρούσα διατριβή, η προσφορά του εργαστηρίου δεν περιορίζεται στη συλλογή των δεδομένων, αλλά στη συνολική οικοδόμηση της δειγματοληπτικής κουλτούρας. Από την ανοικοδόμηση των ερωτηματολογίων βάση της πολιτικής θεωρίας, μέχρι την εκπαίδευση των δειγματοληπτών, την συλλογή και την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων.

Φυσικά, ένα μεγάλο ευχαριστώ αναλογεί στην οικογένεια μου για την υποστήριξη τους όλα αυτά τα χρόνια, καθώς επίσης στους συγγενείς και φίλους που μου έτρωγαν κάθε τρεις και λίγο τη ζωή με το ερώτημα «Πότε θα τελειώσεις;».

Τέλος, ξεχωριστά θα ήθελα να ευχαριστήσω την μητέρα μου Χαριτίνη, για την στήριξη της στην επιλογή μου να ολοκληρώσω τη παρούσα διδακτορική διατριβή. Δεν το αντιλαμβάνεται, αλλά χωρίς εκείνη δεν θα ήταν εφικτό. Σε ευχαριστώ!

Περίληψη

Η τελευταία δεκαετία, αποτελεί για την Ελλάδα μια περίοδο συνεχών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών μεταβολών. Η οικονομική κρίση, λειτούργησε σαν καταλύτης των κοινωνικό-πολιτικών μεταβολών που επιτελέστηκαν και οδήγησαν στην αναδιαμόρφωση του πολιτικού σκηνικού, υπό την μορφή την οποία υφίσταται σήμερα. Δεδομένου, ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα με αρκετές διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της, γεωγραφικές, οικονομικές, αναπτυξιακές κ.α., αναμένεται πως η ένταση των φαινομένων που περιεγράφηκαν παραπάνω θα διαφοροποιείται κατά τόπους.

Υπό το πρίσμα αυτό, σχεδιάστηκε και εκπονήθηκε η παρούσα διδακτορική διατριβή με στόχο τη σκιαγράφηση του προφίλ του ψηφοφόρου της Κρήτης, στο πλαίσιο μιας συγκριτικής μελέτης ως προς τον ψηφοφόρο της παλιάς Β΄ Αθηνών.

Για την επίτευξη του στόχου της διατριβής, πραγματοποιήθηκαν τρεις ποσοτικές έρευνες, μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων. Δικαίωμα συμμετοχής στις έρευνες είχαν όλοι οι πολίτες με δικαίωμα ψήφου στις εκλογικές περιφέρειες της Κρήτης και της παλιάς Β΄ Αθηνών. Για κάθε έρευνα, το δείγμα συλλέχθηκε με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας με χρήση quota.

Συνοπτικά, στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας διατριβής παρουσιάζεται ο σκοπός, οι στόχοι και η μεθοδολογία της έρευνας που ακολουθήθηκε. Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια ιστορική αναδρομή στα αποτελέσματα των εκλογών των τελευταίων 40 ετών, για τις εκλογικές περιφέρειες Κρήτης και παλιάς Β΄ Αθηνών. Στο τρίτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται μια συνοπτική παρουσίαση των μοντέλων εκλογικής συμπεριφοράς, βάση της χρονολογικής σειράς της οποίας αναπτύχθηκαν. Ακολουθεί η στατιστική ανάλυση και ο έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων τριών διαφορετικών ερευνών, αναφορικά με Θεσμικά, Εθνικά και Διεθνή θέματα (στο 4ο, 5ο και 6ο Κεφάλαιο, αντίστοιχα). Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο πραγματοποιείται σύνθεση και παρουσίαση των συμπερασμάτων των τριών ερευνών, με σκοπό την σκιαγράφηση χαρακτηριστικών του προφίλ του ψηφοφόρου της Κρήτης, συγκριτικά με τον ψηφοφόρο της παλιάς Β΄ Αθηνών.

Abstract

The last decade has been a period of continuous social, economic, and political changes for Greece. The economic crisis acted as a catalyst for the social and political changes that took place and led to the reshaping of the political landscape in the form it exists today. Given that Greece is a country with significant internal differences, such as geographic, economic, developmental, and others, it is expected that the intensity of the described phenomena will vary from place to place.

In this context, the present doctoral thesis was designed and conducted with the aim of outlining the profile of the voter in Crete, within the framework of a comparative study with the voter of the former B' Athens electoral district.

To achieve the goal of the thesis, three quantitative surveys were conducted through telephone interviews. All citizens with the right to vote in the electoral districts of Crete and the former B' Athens were eligible to participate in the surveys. For each survey, the sample was collected using the simple random sampling method with quota.

In summary, the first chapter of this thesis presents the purpose, objectives, and methodology of the conducted research. The second chapter provides a historical overview of the election results of the past 40 years for the electoral districts of Crete and the former B' Athens. The third chapter provides a brief presentation of the electoral behavior models developed based on the chronological series. This is followed by the statistical analysis and verification of research hypotheses for three different studies concerning Institutional, National, and International issues (in the 4th, 5th, and 6th chapters, respectively). Finally, the seventh chapter presents the synthesis and presentation of the conclusions drawn from the three studies, with the aim of outlining the characteristics of the voter profile in Crete compared to the voter of the former B' Athens.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες ..... **viii**

Περίληψη ..... **x**

Abstract ..... **xii**

Περιεχόμενα ..... **xiv**

Κατάλογος Πινάκων ..... **xvi**

Κατάλογος Διαγραμμάτων ..... **xxi**

Κεφάλαιο 1ο: Σκοπός, Στόχοι και Μεθοδολογία της Έρευνας **1**

Κεφάλαιο 2ο: Αποτελέσματα Εθνικών Εκλογών **5**

2.1 Εκλογές 18ης Οκτωβρίου 1981 5

2.2 Εκλογές 2ας Ιουνίου 1985 6

2.3 Εκλογές 18ης Ιουνίου 1989 7

2.4 Εκλογές 5ης Νοεμβρίου 1989 8

2.5 Εκλογές 8ης Απριλίου 1990 8

2.6 Εκλογές 10ης Οκτωβρίου 1993 9

2.7 Εκλογές 22ας Σεπτεμβρίου 1996 10

2.8 Εκλογές 9ης Απριλίου 2000 11

2.9 Εκλογές 7ης Μαρτίου 2004 12

2.10 Εκλογές 16ης Σεπτεμβρίου 2007 13

2.11 Εκλογές 4ης Οκτωβρίου 2009 14

2.12 Εκλογές 6ης Μαΐου 2012 15

2.13 Εκλογές 17ης Ιουνίου 2012 16

2.14 Εκλογές 25ης Ιανουαρίου 2015 17

2.15 Εκλογές 20ης Σεπτεμβρίου 2015 18

2.16 Εκλογές 7ης Ιουλίου 2019 20

Κεφάλαιο 3ο: Εκλογική Συμπεριφορά **27**

3.1 Εκλογική Συμπεριφορά 27

3.2 Οικολογικά Μοντέλα 28

3.3 Ψυχοκοινωνιολογικά Μοντέλα 31

3.4 Μοντέλα Ορθολογικής Συμπεριφοράς 34

3.5 Διαιρετικές Τομές 37

3.6 Σύνοψη Μοντέλων Εκλογικής Συμπεριφοράς 40

Κεφάλαιο 4ο: Λειτουργία Θεσμών (1η Έρευνα) 43
4.1 Εισαγωγικά 43
4.2 Σκοπός της Έρευνας 43
4.3 Ταυτότητα της Έρευνας 44
4.4 Γενική Στατιστική Ανάλυση 44
4.5 Έλεγχος Υποθέσεων της Έρευνας 46
Κεφάλαιο 5ο: Εθνικά Θέματα (2η Έρευνα) 65
5.1 Εισαγωγικά 65
5.2 Σκοπός της Έρευνας 65
5.3 Ταυτότητα της Έρευνας 66
5.4 Γενική Στατιστική Ανάλυση 66
5.5 Έλεγχος Υποθέσεων της Έρευνας 68
Κεφάλαιο 6ο: Διεθνή και Εθνικά Θέματα (3η Έρευνα) 87
6.1 Εισαγωγικά 87
6.2 Σκοπός της Έρευνας 87
6.3 Ταυτότητα της Έρευνας 88
6.4 Γενική Στατιστική Ανάλυση 88
6.5 Έλεγχος Υποθέσεων της Έρευνας 90
Κεφάλαιο 7ο: Συμπεράσματα 107
Βιβλιογραφία 115
Παράρτημα 119

Κατάλογος Πινάκων

Κεφάλαιο 2ο: Αποτελέσματα Εθνικών Εκλογών

Πίνακας 2.1: Αποτελέσματα Εκλογών 18ης Οκτωβρίου 1981 21

Πίνακας 2.2: Αποτελέσματα Εκλογών 2ας Ιουνίου 1985 21

Πίνακας 2.3: Αποτελέσματα Εκλογών 18ης Ιουνίου 1989 21

Πίνακας 2.4: Αποτελέσματα Εκλογών 5ης Νοεμβρίου 1989 22

Πίνακας 2.5: Αποτελέσματα Εκλογών 8ης Απριλίου 1990 22

Πίνακας 2.6: Αποτελέσματα Εκλογών 10ης Οκτωβρίου 1993 22

Πίνακας 2.7: Αποτελέσματα Εκλογών 22ας Σεπτεμβρίου 1996 23

Πίνακας 2.8: Αποτελέσματα Εκλογών 9ης Απριλίου 2000 23

Πίνακας 2.9: Αποτελέσματα Εκλογών 7ης Μαρτίου 2004 23

Πίνακας 2.10: Αποτελέσματα Εκλογών 16ης Σεπτεμβρίου 2007 24

Πίνακας 2.11: Αποτελέσματα Εκλογών 4ης Οκτωβρίου 2009 24

Πίνακας 2.12: Αποτελέσματα Εκλογών 6ης Μαΐου 2012 24

Πίνακας 2.13: Αποτελέσματα Εκλογών 17ης Ιουνίου 2012 25

Πίνακας 2.14: Αποτελέσματα Εκλογών 25ης Ιανουαρίου 2015 25

Πίνακας 2.15: Αποτελέσματα Εκλογών 20ης Σεπτεμβρίου 2015 25

Πίνακας 2.16: Αποτελέσματα Εκλογών 7ης Ιουλίου 2019 26

Κεφάλαιο 3ο: Εκλογική Συμπεριφορά

Πίνακας 3.1: Τύποι χρησιμοποιούμενων δεδομένων σε Οικολογικά και Ψυχοκοινωνιολογικά μοντέλα 29

Κεφάλαιο 4ο: Λειτουργία Θεσμών (1η Έρευνα)

Πίνακας 4.1: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στην Ελληνική Κυβέρνηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 46

Πίνακας 4.2: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στην Ελληνική Κυβέρνηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 47

Πίνακας 4.3: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στη Δημόσια Διοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 47

Πίνακας 4.4: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στη Δημόσια Διοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 48

Πίνακας 4.5: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 48

Πίνακας 4.6: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 49
Πίνακας 4.7: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στο Στρατό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 49
Πίνακας 4.8: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στο Στρατό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 50
Πίνακας 4.9: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στη Δικαιοσύνη», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 53
Πίνακας 4.10: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στη Δικαιοσύνη», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 53
Πίνακας 4.11: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 53
Πίνακας 4.12: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 54
Πίνακας 4.13: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 54
Πίνακας 4.14: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 55
Πίνακας 4.15: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στο Κοινοβούλιο», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 55
Πίνακας 4.16: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στο Κοινοβούλιο», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 56
Πίνακας 4.17: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στη Τοπική Αυτοδιοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 56
Πίνακας 4.18: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στη Τοπική Αυτοδιοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 57
Πίνακας 4.19: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στα Πολιτικά Κόμματα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 58
Πίνακας 4.20: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στα Πολιτικά Κόμματα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 58
Πίνακας 4.21: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στην Αστυνομία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 59
Πίνακας 4.22: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στην Αστυνομία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 59

Πίνακας 4.23: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στην Εκκλησία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 60
Πίνακας 4.24: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στην Εκκλησία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια»..... 60
Πίνακας 4.25: Chi-Square test της 13ης Ερευνητικής Υπόθεσης 61
Πίνακας 4.26: Πίνακας Διασταύρωσης της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος για την υπεράσπιση της λειτουργίας των Θεσμών στη Χώρα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 64

<u>Κεφάλαιο 5ο: Εθνικά Θέματα (2η Έρευνα)</u>

Πίνακας 5.1: Fisher Exact test 1ης Ερευνητικής Υπόθεσης..... 69
Πίνακας 5.2: Phi test 1ης Ερευνητικής Υπόθεσης 69
Πίνακας 5.3: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Θυμού», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια»..... 69
Πίνακας 5.4: Fisher Exact test 2ης Ερευνητικής Υπόθεσης..... 71
Πίνακας 5.5: Phi test 2ης Ερευνητικής Υπόθεσης 71
Πίνακας 5.6: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Οργής», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια»..... 72
Πίνακας 5.7: Fisher Exact test 3ης Ερευνητικής Υπόθεσης..... 74
Πίνακας 5.8: Phi test 3ης Ερευνητικής Υπόθεσης 74
Πίνακας 5.9: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Φόβου για θερμό επεισόδιο με τη γείτονα χώρα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 74
Πίνακας 5.10: Fisher Exact test 4ης Ερευνητικής Υπόθεσης..... 76
Πίνακας 5.11: Phi test 4ης Ερευνητικής Υπόθεσης 76
Πίνακας 5.12: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Αδιαφορίας», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 76
Πίνακας 5.13: Fisher Exact test 5ης Ερευνητικής Υπόθεσης..... 78
Πίνακας 5.14: Phi test 5ης Ερευνητικής Υπόθεσης 78
Πίνακας 5.15: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος πως: Λέει ό,τι λέει, για εσωτερική κατανάλωση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 78
Πίνακας 5.16: Fisher Exact test 6ης Ερευνητικής Υπόθεσης..... 81
Πίνακας 5.17: Phi test 6ης Ερευνητικής Υπόθεσης 81
Πίνακας 5.18: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος ότι: Τίθεται ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 81

Πίνακας 5.19: Wald H0 test 7ης Ερευνητικής Υπόθεσης 82
Πίνακας 5.20: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ικανοποίηση από την στάση/αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 82
Πίνακας 5.21: Chi-Square test 8ης Ερευνητικής Υπόθεσης 83

Κεφάλαιο 6ο: Διεθνή και Εθνικά Θέματα (3η Έρευνα)

Πίνακας 6.1: Chi-Square test 1ης Ερευνητικής Υπόθεσης. 90
Πίνακας 6.2: Πίνακας Διασταύρωσης της «Αυτοτοποθέτησης σε Ιδεολογικό Χώρο», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 91
Πίνακας 6.3: Independent Samples Proportions Test της «Σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 94
Πίνακας 6.4: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 94
Πίνακας 6.5: Independent Samples Proportions Test της «Σε ποιο βαθμό λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα;», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 95
Πίνακας 6.6: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Σε ποιο βαθμό λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα;», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 95
Πίνακας 6.7: Independent Samples Proportions Test της «Σε ποιο βαθμό η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 96
Πίνακας 6.8: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Σε ποιο βαθμό η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 96
Πίνακας 6.9: Independent Samples Proportions Test της «Κατά πόσον ήταν ορθοί οι χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 97
Πίνακας 6.10: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Κατά πόσον ήταν ορθοί οι χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 98
Πίνακας 6.11: Independent Samples Proportions Test της «Σε ποιο βαθμό είναι πιθανή μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 98

Πίνακας 6.12: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Σε ποιο βαθμό είναι πιθανή μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 99
Πίνακας 6.13: Independent Samples Proportions Test της «Αντιμετωπίζουμε σαν χώρα μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 100
Πίνακας 6.14: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Αντιμετωπίζουμε σαν χώρα μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». ... 100
Πίνακας 6.15: Chi-Square test 8ης Ερευνητικής Υπόθεσης. 101
Πίνακας 6.16: Πίνακας Διασταύρωσης της «Αισθάνεστε μεγαλύτερη ασφάλεια με Πρωθυπουργό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 101
Πίνακας 6.17: Chi-Square test 9ης Ερευνητικής Υπόθεσης. 102
Πίνακας 6.18: Πίνακας Διασταύρωσης της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια». 105

<u>Κεφάλαιο 7ο: Συμπεράσματα</u>

Πίνακας 7.1: Συμπεράσματα 1ης Έρευνας αναφορικά με την Λειτουργία των Θεσμών. ... 107
Πίνακας 7.2: Συμπεράσματα 2ης Έρευνας αναφορικά με τα Εθνικά Θέματα. 113
Πίνακας 7.3: Συμπεράσματα 3ης Έρευνας αναφορικά με Διεθνή & Εθνικά Θέματα. 114

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Κεφάλαιο 1ο: Σκοπός, Στόχοι και Μεθοδολογία της Έρευνας

Διάγραμμα 1.1: Πλήθος πολιτικών κομμάτων σχηματισθείσας βουλής....4

Διάγραμμα 1.2: Πλήθος εδρών πρώτου κόμματος....4

Κεφάλαιο 3ο: Εκλογική Συμπεριφορά

Διάγραμμα 3.1: Βασικοί τύποι προσέγγισης της εκλογικής συμπεριφοράς....29

Διάγραμμα 3.2: Το ερμηνευτικό μοντέλο του André Siegfried....30

Διάγραμμα 3.3: Τύποι Διαιρετικών Τομών κατά τους Lipset και Rokkan....40

Διάγραμμα 3.4: Χοάνη αιτιότητας και μοντέλα εκλογικής ανάλυσης....42

Κεφάλαιο 4ο: Λειτουργία Θεσμών (1η Έρευνα)

Διάγραμμα 4.1: Της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος για την υπεράσπιση της λειτουργίας των Θεσμών στη Χώρα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια»....63

Κεφάλαιο 5ο: Εθνικά Θέματα (2η Έρευνα)

Διάγραμμα 5.1: Της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος για την υπεράσπιση της Εξωτερικής Πολιτικής της Χώρας», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια»....85

Κεφάλαιο 6ο: Διεθνή και Εθνικά Θέματα (3η Έρευνα)

Διάγραμμα 6.1: Της «Αυτοτοποθέτηση σε Ιδεολογικό Χώρο» ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια»....93

Διάγραμμα 6.2: Της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια»....104

Κεφάλαιο 1ο: Σκοπός, Στόχοι και Μεθοδολογία της Έρευνας

Η τελευταία δεκαετία, αποτελεί για την Ελλάδα μια περίοδο συνεχών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών μεταβολών. Η οικονομική κρίση, λειτούργησε σαν καταλύτης των κοινωνικό-πολιτικών μεταβολών που επιτελέστηκαν και οδήγησαν στην αναδιαμόρφωση του πολιτικού σκηνικού, υπό την μορφή την οποία υφίσταται σήμερα.

Ενδεχομένως, χαρακτηριστικότερα παραδείγματα των πολιτικών μεταβολών που σημειώθηκαν, είναι η σταδιακή μετάβαση σε πολυκομματικές βουλές (Διάγραμμα 1.1) και η μετάβαση από αυτοδύναμες κυβερνήσεις, σε κυβερνήσεις συνεργασίας (Διάγραμμα 1.2).

Φυσικά, τα παραπάνω παραδείγματα δεν είναι τίποτα περισσότερο από την κορυφή του παγόβουνου. Αποτελούν μονάχα ένα τμήμα του ορατού, για τον απλό πολίτη, φάσματος των συνεπειών των πολιτικών μεταβολών που συντελέστηκαν.

Τα πραγματικά ενδιαφέροντα ερωτήματα, αναδύονται στην προσπάθεια να απαντηθεί το ερώτημα «Τι άλλαξε;» στην πολιτική αντίληψη και την εκλογική συμπεριφορά της κοινωνίας συνολικά, αλλά και του κάθε πολίτη ξεχωριστά. Οι αλλαγές που σημειώθηκαν, αφορούν το σύνολο των πολιτών και της κοινωνίας ή κάποια υποσύνολα τους και γιατί; Υπήρξαν παράγοντες που επηρέασαν τις μεταβολές με ιδιαίτερη βαρύτητα και αν ναι, προς ποια κατεύθυνση;

Σε αυτά τα ερωτήματα καλείται να απαντήσει η Εκλογική Συμπεριφορά. Ο τομέας εκείνος της Πολιτικής επιστήμης που μελετάει τη συμπεριφορά των ανθρώπων αναφορικά με την εκλογική πράξη.

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, έχουν διατυπωθεί αρκετά, διαφορετικά, άλλες φορές συμπληρωματικά και άλλες αντικρουόμενα μεταξύ τους μοντέλα εκλογικής συμπεριφοράς. Παρόλα αυτά, δεν έχει επιτευχθεί η διατύπωση ενός γενικού διαχρονικού μοντέλου εκλογικής συμπεριφοράς από τους πολιτικούς επιστήμονες.

Από την μελέτη της ιστορικής εξέλιξης των μοντέλων εκλογικής συμπεριφοράς, άμεσα προκύπτει το συμπέρασμα, πως η αδυναμία των πολιτικών επιστημόνων να προτείνουν ένα γενικό διαχρονικό μοντέλο, οφείλεται στο γεγονός ότι όπως ένα ζωντανός οργανισμός, έτσι και η εκλογική συμπεριφορά, συνεχώς αναπτύσσεται και μεταβάλλεται.

Χαρακτηριστικά, η Mayer αναφέρει «Η ιστορία της εκλογικής συμπεριφοράς δείχνει ότι τα διαφορετικά θεωρητικά-επιστημονικά ρεύματα εμφανίζονταν και αναπτύσσονταν κάθε φορά

που οι προηγούμενες κοινωνικές, ιδεολογικές, ταξικές και πολιτισμικές συνθήκες μεταλλάσσονταν και τα "παλαιά" εργαλεία δεν ήταν ικανά να εξηγήσουν μόνα τους τη διαδικασία της πολιτικής επιλογής» (Mayer, 2005).

Στο συγκεκριμένο σταυροδρόμι βρίσκεται η Ελλάδα μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Τα μεσαία και χαμηλά κοινωνικά στρώματα συμπιέστηκαν προς τα κάτω. Ο κοινωνικός ιστός της χώρας αποδιοργανώθηκε σε μεγάλο βαθμό. Η ανεργία και η οικονομική ανέχεια εντοπίζονται στην πλειονότητα των ελληνικών νοικοκυριών (Matsaganis, 2013). Η ανασφάλεια για το αύριο θα μπορούσε ενδεχομένως να περιγράψει το κυρίαρχο συναίσθημα των Ελλήνων πολιτών.

Σε αυτή την νέα πραγματικότητα, αναμένεται πως η εκλογική συμπεριφορά του Έλληνα ψηφοφόρου θα έχει μεταβληθεί, σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν. Παράγοντες που σύμφωνα με παλαιότερες έρευνες, όπως των Βερναρδάκη (2011) και Αρανίτου (2007), επηρέαζαν την εκλογική συμπεριφορά του Έλληνα πολίτη, ενδέχεται πλέον να μην έχουν επίδραση και να έχουν αντικατασταθεί από άλλους ή να έχει διαφοροποιηθεί ο τρόπος επίδρασης τους.

Υπό το πρίσμα αυτό, κρίθηκε ενδιαφέρουσα η μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς και η προσπάθεια σκιαγράφησης του προφίλ του Έλληνα ψηφοφόρου όπως διαμορφώθηκε από το 2008 και μετά.

Δεδομένου βέβαια, ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα με αρκετές διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της, γεωγραφικές, οικονομικές, αναπτυξιακές κ.α., αναμένεται πως η ένταση των φαινομένων που περιεγράφηκαν παραπάνω θα διαφοροποιείται κατά τόπους. Ενδέχεται λοιπόν, να διαφοροποιούνται και οι επιδράσεις των συγκεκριμένων παραγόντων στην εκλογική συμπεριφορά των Ελλήνων πολιτών από περιοχή σε περιοχή.

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο και δεδομένου ότι δεν υπάρχει σχετική βιβλιογραφία, επιλέχθηκε η μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς των ψηφοφόρων της Κρήτης, συγκριτικά με την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων της παλιάς Β΄ Αθηνών.

Αφενός, των ψηφοφόρων της Κρήτης, μιας εκλογικής περιφέρειας που πάντα υπάρχει η αντίληψη ότι ψηφίζει διαφορετικά από την υπόλοιπη Ελλάδα. Της εκλογικής περιφέρειας στην οποία, σύμφωνα με άρθρο της Wall Street Journal (Bouras, 2015), δόθηκε η μεγαλύτερη μάχη μεταξύ των πολιτικών κομμάτων κατά την προεκλογική περίοδο των εθνικών εκλογών της 20ης Σεπτεμβρίου 2015, καθώς το εκλογικό της αποτέλεσμα είχε βαρύνουσα επιρροή στην διαμόρφωση του συνολικού τελικού αποτελέσματος.

Αφετέρου, των ψηφοφόρων της παλιάς Β΄ Αθηνών, της μεγαλύτερης εκλογικής περιφέρειας της Ελλάδας, αλλά και της Ευρώπης. Μιας εκλογικής περιφέρειας η οποία θεωρείτο πάντα ρυθμιστής των εκλογών, περιλαμβάνοντας 34 δήμους.

Συνοψίζοντας, σκοπός της παρούσας έρευνας αποτελεί η σκιαγράφηση του προφίλ του ψηφοφόρου της Κρήτης, στο πλαίσιο μιας συγκριτικής μελέτης ως προς τον ψηφοφόρο της Αττικής, σημειώνοντας πως στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιώντας τον όρο Αττική, αναφερόμαστε πάντα στην παλιά Β΄ Αθηνών.

Στους επιμέρους στόχους της έρευνας εντάσσεται η συγκριτική μελέτη της γνώμης των ψηφοφόρων της Κρήτης, σε σχέση με τους ψηφοφόρους της Αττικής, ως προς:

- Τη λειτουργία των θεσμών στην Ελλάδα,
- Το ζήτημα των Ελληνοτουρκικών σχέσεων,
- Τον πόλεμο μεταξύ Ρωσίας-Ουκρανίας.

Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας, πραγματοποιήθηκαν τρεις ποσοτικές έρευνες. Δικαίωμα συμμετοχής στις έρευνες είχαν πολίτες με δικαίωμα ψήφου στις εκλογικές περιφέρειες Κρήτης και της παλιάς Β΄ Αθηνών. Το δείγμα προέκυψε από απλή τυχαία δειγματοληψία με χρήση quota. Η συλλογή του δείγματος πραγματοποιήθηκε από προπτυχιακούς φοιτητές του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης, μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων (από σταθερά και κινητά τηλέφωνα αδιακρίτως). Προκειμένου να διασφαλισθεί η αμεροληψία των συνεντευκτών, για κάθε έρευνα ξεχωριστά, προηγήθηκε θεωρητική εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση, καθώς επίσης υπήρχε επίβλεψη και καθοδήγηση καθόλη της διάρκεια των ερευνών από υποψήφιους διδάκτορες του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και μέλη της ερευνητικής ομάδας του καθηγητή Βασίλη Δαφέρμου. Για την πραγματοποίηση των τηλεφωνικών συνεντεύξεων χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια με ερωτήσεις κλειστού τύπου και απαντήσεις διαβαθμισμένων κλιμάκων.

Διάγραμμα 1.1: Πλήθος πολιτικών κομμάτων σχηματισθείσας βουλής *(Βουλή των Ελλήνων)*.

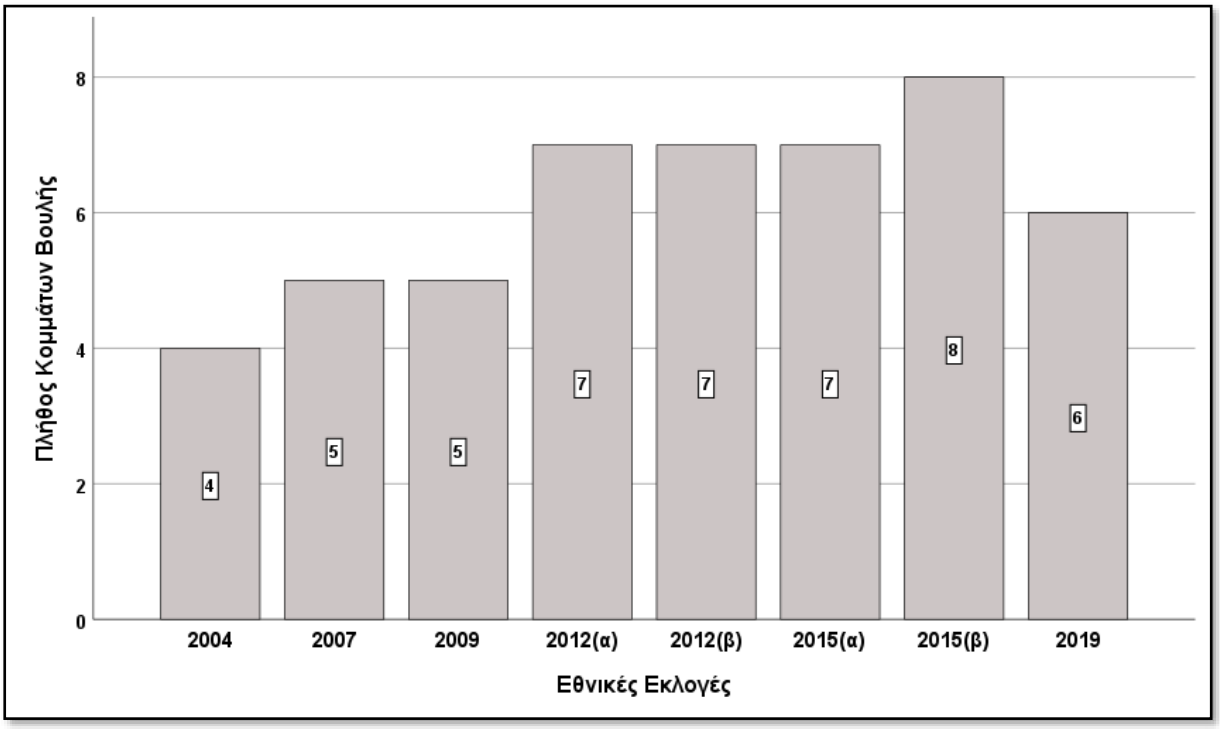

Διάγραμμα 1.2: Πλήθος εδρών πρώτου κόμματος *(Βουλή των Ελλήνων)*.

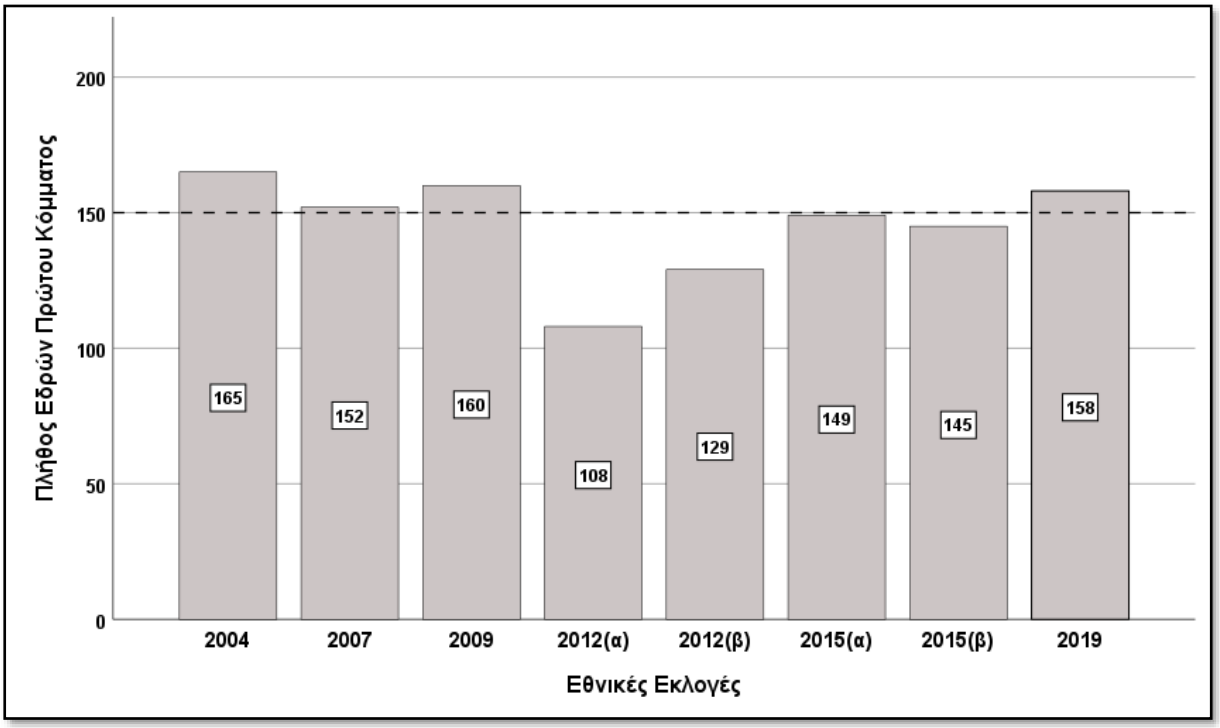

Κεφάλαιο 2ο: Αποτελέσματα Εθνικών Εκλογών

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται, συγκριτικά για τις περιφέρειες Κρήτης και Β΄ Αθήνας, τα αποτελέσματα των εθνικών εκλογών από το 1981 έως και το 2019. Στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πραγματοποιήθηκαν συνολικά δεκαέξι (16) εκλογικές διαδικασίες. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων περιορίζεται στα κόμματα που πέτυχαν με την συμμετοχή τους στις εκλογές να ενταχθούν στο ελληνικό κοινοβούλιο.

Τα δεδομένα για την συγγραφή του παρόντος κεφαλαίου συλλέχθηκαν από το έργο του Μανόλη Δρεττάκη (1994) και τις ιστοσελίδες της Βουλής των Ελλήνων (Εθνικές Εκλογές) και του Ελληνικού Υπουργείου Εσωτερικών (Αποτελέσματα Εθνικών Εκλογών).

2.1 Εκλογές 18ης Οκτωβρίου 1981

Την 18η Οκτωβρίου του 1981 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την Γ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 18η Οκτωβρίου του 1981 έως και την 7η Μαΐου του 1985. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 48,07%, υπό την αρχηγία του Ανδρέα Παπανδρέου, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 35,87%, υπό την αρχηγία του Γεώργιου Ράλλη και 3) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 10,93%, υπό την αρχηγία του Χαρίλαου Φλωράκη (Πίνακας 2.1).

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 60,60% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 48,73% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 11,87%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 23,10% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 26,36% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,26%. Τέλος, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας κατάφερε να συγκεντρώσει 8,51% στην περιφέρεια Κρήτης και 18,04% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 9,53%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 69,11%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 23,10%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 46,01 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 66,78%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 26,36%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 40,41 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και

Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 14% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.2 Εκλογές 2ας Ιουνίου 1985

Την 2^{α} Ιουνίου του 1985 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την Δ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 2^{α} Ιουνίου του 1985 έως και την 2^{α} Ιουνίου του 1989. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 45,82%, υπό την αρχηγία του Ανδρέα Παπανδρέου, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 40,84%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, 3) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 9,89%, υπό την αρχηγία του Χαρίλαου Φλωράκη και 4) Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας Εσωτερικού με ποσοστό 1,84%, υπό την αρχηγία του Ιωάννη Μπανιά (Πίνακας 2.2).

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 60,46% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 45,00% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 15,45%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 29,35% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 34,79% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 5,44%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 7,74% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 15,51% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 7,77%. Τέλος, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας Εσωτερικού κατάφερε να συγκεντρώσει 1,10% στην περιφέρεια Κρήτης και 3,56% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,46%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 69,30%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 29,35%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 39,95 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 64,08%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 34,79%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 29,29 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 36% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.3 Εκλογές 18ης Ιουνίου 1989

Την 18η Ιουνίου του 1989 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την Ε΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 18η Ιουνίου του 1989 έως και την 12η Οκτωβρίου του 1989. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 44,28%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, 2) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 39,13%, υπό την αρχηγία του Ανδρέα Παπανδρέου, 3) ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου με ποσοστό 13,13%, υπό την αρχηγία του Χαρίλαου Φλωράκη, 4) η Δημοκρατική Ανανέωση με ποσοστό 1,01%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου και 5) η Εμπιστοσύνη με ποσοστό 0,39% υπό την αρχηγία διοικούσας επιτροπής (Πίνακας 2.3).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 35,63% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 39,38% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,75%. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 52,08% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 35,89% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 16,18%. Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου έλαβε 9,96% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 20,83% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 10,87%. Η Δημοκρατική Ανανέωση έλαβε 0,22% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 1,20% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,98%. Τέλος, για την Εμπιστοσύνη δεν καταφέραμε να εντοπίσουμε στοιχεία όσον αφορά τα ποσοστά του κόμματος στις εκλογικές περιφέρειες Κρήτης και Β΄ Αθήνας.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 62,04%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 35,85%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 26,19 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 56,73%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 40,58%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 16,14 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 62% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.4 Εκλογές 5ης Νοεμβρίου 1989

Την 5η Νοεμβρίου του 1989 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΣΤ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 5η Νοεμβρίου του 1989 έως και την 12η Μαρτίου του 1990. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 46,19%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, 2) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 40,68%, υπό την αρχηγία του Ανδρέα Παπανδρέου, 3) ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου με ποσοστό 10,97%, υπό την αρχηγία του Χαρίλαου Φλωράκη και 4) η ομοσπονδία Οικολόγοι Εναλλακτικοί (ΟΟΕΟ) με ποσοστό 0,58% υπό την αρχηγία διοικούσας επιτροπής (Πίνακας 2.4).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 37,22% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 40,81% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,59%. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 53,40% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 39,13% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 14,27%. Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου έλαβε 8,15% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 17,68% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 9,53%. Τέλος, η ομοσπονδία Οικολόγοι Εναλλακτικοί (ΟΟΕΟ) κατάφερε να συγκεντρώσει 0,33% στην περιφέρεια Κρήτης και 1,12% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,79%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 61,87%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 37,22%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 24,65 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 57,92%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 40,81%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 17,11 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 44% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.5 Εκλογές 8ης Απριλίου 1990

Την 8η Απριλίου του 1990 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την Ζ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 8η Απριλίου του 1990 έως και την 11η Σεπτεμβρίου του 1993. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την

είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 46,89%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, 2) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 38,61%, υπό την αρχηγία του Ανδρέα Παπανδρέου, 3) ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου με ποσοστό 10,28%, υπό την αρχηγία του Χαρίλαου Φλωράκη, 4) η ομοσπονδία Οικολόγοι Εναλλακτικοί (ΟΟΕΟ) με ποσοστό 0,77% υπό την αρχηγία του Νικόλαου Ηλιόπουλου και 5) η Δημοκρατική Ανανέωση με ποσοστό 0,67%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου (Πίνακας 2.5).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 37,85% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 42,71% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,87%. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 52,65% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 37,38% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 15,27%. Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου έλαβε 8,04% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 16,30% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 8,26%. Η ομοσπονδία Οικολόγοι Εναλλακτικοί (ΟΟΕΟ) έλαβε 0,54% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 1,36% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,82%. Τέλος, η Δημοκρατική Ανανέωση κατάφερε να συγκεντρώσει 0,25% στην περιφέρεια Κρήτης και 0,80% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,55%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 61,22%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 38,10%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 23,12 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 55,03%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 43,52%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 11,52 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 100% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.6 Εκλογές 10ης Οκτωβρίου 1993

Την 10η Οκτωβρίου του 1993 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την Η΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 10η Οκτωβρίου του 1993 έως και την 24η Αυγούστου του 1996. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 46,88%, υπό την αρχηγία του Ανδρέα Παπανδρέου, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 39,30%,

υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, 3) η Πολιτική Άνοιξη με ποσοστό 4,88%, υπό την αρχηγία του Αντώνιου Σαμαρά και 4) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 4,54% υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα (Πίνακας 2.6).

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 59,65% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 46,05% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 13,60%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 32,51% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 34,07% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,56%. Η Πολιτική Άνοιξη έλαβε 2,15% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 6,32% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,17%. Τέλος, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας κατάφερε να συγκεντρώσει 2,75% στην περιφέρεια Κρήτης και 6,89% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,14%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 62,40%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 34,66%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 27,74 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 52,93%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 40,39%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 12,54 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 121% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.7 Εκλογές 22ας Σεπτεμβρίου 1996

Την 22^{α} Σεπτεμβρίου του 1996 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την Θ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 22^{α} Σεπτεμβρίου του 1996 έως και την 14^{η} Μαρτίου του 2000. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 41,49%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Σημίτη, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 38,12%, υπό την αρχηγία του Μιλτιάδη Έβερτ, 3) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 5,60%, υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα, 4) ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου με ποσοστό 5,12%, υπό την αρχηγία του Νικόλαου Κωνσταντόπουλου και 5) το Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα με ποσοστό 4,44% υπό την αρχηγία του Δημήτριου Τσοβόλα (Πίνακας 2.7).

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 55,69% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 38,75% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 16,93%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 30,71% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 32,07% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,35%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 3,42% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 8,35% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,93%. Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου έλαβε 4,26% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 8,68% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,42%. Τέλος, το Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα κατάφερε να συγκεντρώσει 3,07% στην περιφέρεια Κρήτης και 5,89% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,82%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 66,43%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 30,71%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 35,72 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 61,68%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 32,07%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 29,61 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 21% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.8 Εκλογές 9ης Απριλίου 2000

Την 9η Απριλίου του 2000 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την Ι΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 9η Απριλίου του 2000 έως και την 11η Φεβρουαρίου του 2004. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 43,80%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Σημίτη, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 42,73%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Καραμανλή, 3) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 5,52%, υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα και 4) ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου με ποσοστό 3,20%, υπό την αρχηγία του Νικόλαου Κωνσταντόπουλου (Πίνακας 2.8).

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 56,13% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 43,89% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 12,24%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 33,26% στην περιφέρεια Κρήτης,

έναντι 36,28% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,02%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 3,48% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 8,21% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,73%. Τέλος, ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου κατάφερε να συγκεντρώσει 2,94% στην περιφέρεια Κρήτης και 5,52% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,58%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 62,55%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 33,26%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 29,29 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 57,63%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 36,28%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 21,35 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 37% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.9 Εκλογές 7ης Μαρτίου 2004

Την 7η Μαρτίου του 2004 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΑ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 7η Μαρτίου του 2004 έως και την 18η Αυγούστου του 2007. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 45,36%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Καραμανλή, 2) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 40,55%, υπό την αρχηγία του Γεώργιου Παπανδρέου, 3) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 5,90%, υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα και 4) ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς με ποσοστό 3,26%, υπό την αρχηγία του Νικόλαου Κωνσταντόπουλου, αρχηγία την οποία ανέλαβε στη συνέχεια, και συγκεκριμένα την 12η Δεκεμβρίου του 2004, ο Αλέξανδρος Αλαβάνος (Πίνακας 2.9).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 38,18% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 39,78% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,61%. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 52,63% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 39,03% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 13,60%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 3,60% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 8,78% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 5,18%. Τέλος, ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς κατάφερε να

συγκεντρώσει 2,96% στην περιφέρεια Κρήτης και 5,61% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,65%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 59,19%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 38,18%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 21,01 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 53,42%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 39,78%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 13,64 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 54% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.10 Εκλογές 16ης Σεπτεμβρίου 2007

Την 16η Σεπτεμβρίου του 2007 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΒ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 16η Σεπτεμβρίου του 2007 έως και την 7η Σεπτεμβρίου του 2009. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 41,84%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Καραμανλή, 2) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 38,10%, υπό την αρχηγία του Γεώργιου Παπανδρέου, 3) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 8,15%, υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα 4) ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς με ποσοστό 5,04%, υπό την αρχηγία του Αλέξανδρου Αλαβάνου και 5) ο Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός με ποσοστό 3,80%, υπό την αρχηγία του Γεώργιου Καρατζαφέρη (Πίνακας 2.10).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 36,94% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 35,27% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,67%. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 50,45% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 34,05% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 16,41%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 4,60% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 12,11% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 7,51%. Ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς έλαβε 4,38% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 8,94% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,56%. Τέλος, ο Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός κατάφερε να συγκεντρώσει 1,57% στην περιφέρεια Κρήτης και 5,04% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,47%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 59,43%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 38,51%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 20,92 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 55,09%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 40,31%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 14,78 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 42% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.11 Εκλογές 4ης Οκτωβρίου 2009

Την 4η Οκτωβρίου του 2009 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΓ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 4η Οκτωβρίου του 2009 έως και την 11η Απριλίου του 2012. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 43,94%, υπό την αρχηγία του Γεώργιου Παπανδρέου, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 33,49%, υπό την αρχηγία του Κωνσταντίνου Καραμανλή, αρχηγία την οποία ανέλαβε στη συνέχεια, και συγκεκριμένα την 30η Νοεμβρίου του 2009, ο Αντώνιος Σαμαράς, 3) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 7,53%, υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα, 4) ο Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός με ποσοστό 5,62%, υπό την αρχηγία του Γεώργιου Καρατζαφέρη και 5) ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου με ποσοστό 4,59%, υπό την αρχηγία του Αλέξιου Τσίπρα (Πίνακας 2.11).

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 64,97% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 39,93% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 25,05%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 28,94% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 26,42% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,52%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 5,09% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 10,76% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 5,67%. Ο Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός έλαβε 2,90% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 7,23% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,32%. Τέλος, ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου κατάφερε να συγκεντρώσει 4,33% στην περιφέρεια Κρήτης και 7,35% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,02%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 74,39%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 31,85%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 42,54 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 58,03%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 33,65%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 24,39 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 74% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.12 Εκλογές 6ης Μαΐου 2012

Την 6η Μαΐου του 2012 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΔ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 6η Μαΐου του 2012 έως και την 19η Μαΐου του 2012. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 18,85%, υπό την αρχηγία του Αντώνιου Σαμαρά, 2) ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς - Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο με ποσοστό 16,79%, υπό την αρχηγεία του Αλέξιου Τσίπρα, 3) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 13,18%, υπό την αρχηγία του Ευάγγελου Βενιζέλου, 4) οι Ανεξάρτητοι Έλληνες με ποσοστό 10,62%, υπό την αρχηγία του Παναγιώτη Καμμένου, 5) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 8,48%, υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα, 6) ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή με ποσοστό 6,97%, υπό την αρχηγία του Νικόλαου Μιχαλολιάκου και 7) η Δημοκρατική Αριστερά με ποσοστό 6,11%, υπό την αρχηγία του Φώτιου-Φανούριου Κουβέλη (Πίνακας 2.12).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 10,11% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 12,40% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,29%. Ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς - Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο έλαβε 15,81% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 21,82% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 6,01%. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 18,54% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 9,07% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 9,47%. Οι Ανεξάρτητοι Έλληνες έλαβαν 11,09% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 11,01% που έλαβαν στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,09%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 6,18% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 9,64% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,46%. Ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή έλαβε 3,09% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 6,71% που έλαβε

στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,62%. Τέλος, η Δημοκρατική Αριστερά κατάφερε να συγκεντρώσει 7,94% στην περιφέρεια Κρήτης και 6,60% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,33%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 48,46%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 24,29%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 24,17 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 47,13%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 30,12%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 17,02 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 42% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.13 Εκλογές 17ης Ιουνίου 2012

Την 17η Ιουνίου του 2012 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΕ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 17η Ιουνίου του 2012 έως και την 31η Δεκεμβρίου του 2014. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 29,66%, υπό την αρχηγία του Αντώνιου Σαμαρά, 2) ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς - Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο με ποσοστό 26,89%, υπό την αρχηγεία του Αλέξιου Τσίπρα, 3) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα με ποσοστό 12,28%, υπό την αρχηγία του Ευάγγελου Βενιζέλου, 4) οι Ανεξάρτητοι Έλληνες με ποσοστό 7,51%, υπό την αρχηγία του Παναγιώτη Καμμένου, 5) ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή με ποσοστό 6,92%, υπό την αρχηγία του Νικόλαου Μιχαλολιάκου, 6) η Δημοκρατική Αριστερά με ποσοστό 6,25%, υπό την αρχηγία του Φώτιου-Φανούριου Κουβέλη και 7) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 4,50%, υπό την αρχηγία της Αλεξάνδρας Παπαρήγα (Πίνακας 2.13).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 21,54% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 26,22% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,68%. Ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς - Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο έλαβε 32,10% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 31,43% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,67%. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα έλαβε 18,49% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 8,54% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 9,95%. Οι Ανεξάρτητοι Έλληνες έλαβαν

7,72% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 7,38% που έλαβαν στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,34%. Ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή έλαβε 3,94% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 6,38% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,44%. Η Δημοκρατική Αριστερά έλαβε 7,18% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 7,72% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,53%. Τέλος, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας κατάφερε να συγκεντρώσει 2,98% στην περιφέρεια Κρήτης και 5,36% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,38%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 60,75%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 33,20%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 27,55 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 53,06%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 39,97%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 13,08 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 111% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.14 Εκλογές 25ης Ιανουαρίου 2015

Την 25η Ιανουαρίου του 2015 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΣΤ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 25η Ιανουαρίου του 2015 έως και την 28η Αυγούστου του 2015. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς με ποσοστό 36,34%, υπό την αρχηγεία του Αλέξιου Τσίπρα, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 27,81%, υπό την αρχηγία του Αντώνιου Σαμαρά, 3) ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή με ποσοστό 6,28%, υπό την αρχηγία του Νικόλαου Μιχαλολιάκου, 4) το Ποτάμι με ποσοστό 6,05%, υπό την αρχηγία του Σταύρου Θεοδωράκη, 5) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 5,47%, υπό την αρχηγία της Δημήτριου Κουτσούμπα, 6) οι Ανεξάρτητοι Έλληνες με ποσοστό 4,75%, υπό την αρχηγία του Παναγιώτη Καμμένου, και 7) το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα - Δημοκρατική Παράταξη με ποσοστό 4,68%, υπό την αρχηγία του Ευάγγελου Βενιζέλου (Πίνακας 2.14).

Ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς έλαβε 45,01% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 37,09% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να

διαμορφώνεται στο 7,93%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 20,45% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 25,66% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 5,21%. Ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή έλαβε 3,22% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 5,73% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,51%. Το Ποτάμι έλαβε 9,18% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 7,67% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,51%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 3,91% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 6,93% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,03%. Οι Ανεξάρτητοι Έλληνες έλαβαν 4,59% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 4,90% που έλαβαν στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,31%. Τέλος, το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα - Δημοκρατική Παράταξη κατάφερε να συγκεντρώσει 5,24% στην περιφέρεια Κρήτης και 3,40% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,84%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 63,33%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 28,26%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 35,07 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 55,08%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 36,29%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 18,79 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 87% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.15 <u>Εκλογές 20ης Σεπτεμβρίου 2015</u>

Την 20η Σεπτεμβρίου του 2015 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΖ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 20η Σεπτεμβρίου του 2015 έως και την 11η Ιουνίου του 2019. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς με ποσοστό 35,46%, υπό την αρχηγεία του Αλέξιου Τσίπρα, 2) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 28,10%, υπό την αρχηγία του Ευάγγελου-Βασίλειου Μεϊμαράκη, 3) ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή με ποσοστό 6,99%, υπό την αρχηγία του Νικόλαου Μιχαλολιάκου, 4) η Δημοκρατική Συμπαράταξη (ΠΑ.ΣΟ.Κ. - ΔΗΜ.ΑΡ.) με ποσοστό 6,28%, υπό την αρχηγία της Φωτεινής Γεννηματά, 5) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 5,55%, υπό την αρχηγία της Δημήτριου Κουτσούμπα, 6) το Ποτάμι με ποσοστό 4,09%, υπό την αρχηγία του

Σταύρου Θεοδωράκη, 7) οι Ανεξάρτητοι Έλληνες με ποσοστό 3,69%, υπό την αρχηγία του Παναγιώτη Καμμένου και 8) η Ένωση Κεντρώων με ποσοστό 3,43%, υπό την αρχηγία του Βασίλειου Λεβέντη (Πίνακας 2.15).

Ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς έλαβε 42,63% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 35,21% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 7,42%. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 21,74% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 27,38% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 5,64%. Ο Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή έλαβε 4,50% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 5,64% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,14%. Η Δημοκρατική Συμπαράταξη (ΠΑ.ΣΟ.Κ. - ΔΗΜ.ΑΡ.) έλαβε 9,21% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 4,64% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,57%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 4,31% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 6,80% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 2,49%. Το Ποτάμι έλαβε 4,77% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 5,59% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,82%. Οι Ανεξάρτητοι Έλληνες έλαβαν 3,26% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 3,98% που έλαβαν στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,72%. Τέλος, η Ένωση Κεντρώων κατάφερε να συγκεντρώσει 2,25% στην περιφέρεια Κρήτης και 3,61% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 1,36%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 63,17%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 29,50%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 33,66 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 55,84%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 37,00%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 18,84 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 79% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

2.16 Εκλογές 7ης Ιουλίου 2019

Την 7η Ιουλίου του 2019 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές οι οποίες προσδιόρισαν την ΙΗ΄ Βουλευτική περίοδο, που διήρκεσε από την 7η Ιουλίου του 2019 έως και σήμερα. Με την συμμετοχή τους στις εκλογές, κατάφεραν να διασφαλίσουν την είσοδο τους στο Ελληνικό κοινοβούλιο: 1) η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 39,85%, υπό την αρχηγία του Κυριάκου Μητσοτάκη, 2) ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς με ποσοστό 31,53%, υπό την αρχηγεία του Αλέξιου Τσίπρα, 3) το Κίνημα Αλλαγής με ποσοστό 8,10%, υπό την αρχηγία της Φωτεινής Γεννηματά, 4) το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας με ποσοστό 5,30%, υπό την αρχηγία της Δημήτριου Κουτσούμπα, 5) η Ελληνική Λύση - Κυριάκος Βελόπουλος με ποσοστό 3,70%, υπό την αρχηγία του Κυριάκου Βελόπουλου και 6) το Μέτωπο Ευρωπαϊκής Ρεαλιστικής Ανυπακοής με ποσοστό 3,44%, υπό την αρχηγία του Ιωάννη (Γιάνη) Βαρουφάκη (Πίνακας 2.16).

Η Νέα Δημοκρατία έλαβε 32,48% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 39,43% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 6,94%. Ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς έλαβε 39,89% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 32,23% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 7,66%. Το Κίνημα Αλλαγής έλαβε 10,46% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 5,74% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 4,72%. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έλαβε 3,82% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 7,15% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 3,34%. Η Ελληνική Λύση - Κυριάκος Βελόπουλος έλαβε 2,49% στην περιφέρεια Κρήτης, έναντι 2,95% που έλαβε στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,47%. Τέλος, το ΜέΡΑ25 κατάφερε να συγκεντρώσει 4,04% στην περιφέρεια Κρήτης και 4,30% στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας, με τη διαφορά στις δυο περιφέρειες να διαμορφώνεται στο 0,25%.

Συγκεντρωτικά, στην περιφέρεια Κρήτης η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 58,21%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 34,97%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 23,24 μονάδες. Ανάλογα, στην περιφέρεια Β΄ Αθήνας η Αριστερά-Κεντροαριστερά έλαβε ποσοστό 49,42%, έναντι της Δεξιάς-Κεντροδεξιάς που έλαβε 42,38%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο κατά 7,04 μονάδες. Συγκρίνοντας τις διαφορές Αριστεράς-Κεντροαριστεράς και Δεξιάς-Κεντροδεξιάς στις δυο περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η διαφορά στην περιφέρεια Κρήτης είναι μεγαλύτερη κατά 230% σε σχέση με τη διαφορά στη περιφέρεια Β΄ Αθήνας.

Πίνακας 2.1: Αποτελέσματα Εκλογών 18ης Οκτωβρίου 1981

Εκλογική Αναμέτρηση **18/10/1981**

Γ' Βουλευτική Περίοδος, 18/10/1981 έως 7/5/1985

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Ανδρέας του Γεωργίου	48,07%	60,60%	48,73%	11,87%
Νέα Δημοκρατία	Ράλλης Γεώργιος του Ιωάννη	35,87%	23,10%	26,36%	-3,26%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Φλωράκης Χαρίλαος του Ιωάννη	10,93%	8,51%	18,04%	-9,53%

Πίνακας 2.2: Αποτελέσματα Εκλογών 2ας Ιουνίου 1985

Εκλογική Αναμέτρηση **2/6/1985**

Δ' Βουλευτική Περίοδος, 2/6/1985 έως 2/6/1989

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Ανδρέας του Γεωργίου	45,82%	60,46%	45,00%	15,45%
Νέα Δημοκρατία	Μητσοτάκης Κωνσταντίνος του Κυριάκου	40,84%	29,35%	34,79%	-5,44%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Φλωράκης Χαρίλαος του Ιωάννη	9,89%	7,74%	15,51%	-7,77%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας Εσωτερικού	Μπανιάς Γιάννης του Βασιλείου	1,84%	1,10%	3,56%	-2,46%

Πίνακας 2.3: Αποτελέσματα Εκλογών 18ης Ιουνίου 1989

Εκλογική Αναμέτρηση **18/6/1989**

Ε' Βουλευτική Περίοδος, 18/6/1989 έως 12/10/1989

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Μητσοτάκης Κωνσταντίνος του Κυριάκου	44,28%	35,63%	39,38%	-3,75%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Ανδρέας του Γεωργίου	39,13%	52,08%	35,89%	16,18%
Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου	Φλωράκης Χαρίλαος του Ιωάννη	13,13%	9,96%	20,83%	-10,87%
Δημοκρατική Ανανέωση	Στεφανόπουλος Κωνσταντίνος του Δημητρίου	1,01%	0,22%	1,20%	-0,98%
Εμπιστοσύνη	Διοικούσα Επιτροπή	0,39%			

Πίνακας 2.4: Αποτελέσματα Εκλογών 5ης Νοεμβρίου 1989

Εκλογική Αναμέτρηση **5/11/1989**

ΣΤ' Βουλευτική Περίοδος, 5/11/1989 έως 12/3/1990

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Μητσοτάκης Κωνσταντίνος του Κυριάκου	46,19%	37,22%	40,81%	-3,59%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Ανδρέας του Γεωργίου	40,68%	53,40%	39,13%	14,27%
Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου	Φλωράκης Χαρίλαος του Ιωάννη	10,97%	8,15%	17,68%	-9,53%
Οικολόγοι Εναλλακτικοί - ΟΟΕΟ	Διοικούσα Επιτροπή	0,58%	0,33%	1,12%	-0,79%

Πίνακας 2.5: Αποτελέσματα Εκλογών 8ης Απριλίου 1990

Εκλογική Αναμέτρηση **8/4/1990**

Ζ' Βουλευτική Περίοδος, 8/4/1990 έως 11/9/1993

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Μητσοτάκης Κωνσταντίνος του Κυριάκου	46,89%	37,85%	42,71%	-4,87%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Ανδρέας του Γεωργίου	38,61%	52,65%	37,38%	15,27%
Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου	Φλωράκης Χαρίλαος του Ιωάννη	10,28%	8,04%	16,30%	-8,26%
Οικολόγοι Εναλλακτικοί - ΟΟΕΟ	Ηλιόπουλος Νικόλαος του Αντωνίου	0,77%	0,54%	1,36%	-0,82%
Δημοκρατική Ανανέωση	Στεφανόπουλος Κωνσταντίνος του Δημητρίου	0,67%	0,25%	0,80%	-0,55%

Πίνακας 2.6: Αποτελέσματα Εκλογών 10ης Οκτωβρίου 1993

Εκλογική Αναμέτρηση **10/10/1993**

Η' Βουλευτική Περίοδος, 10/10/1993 έως 24/8/1996

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Ανδρέας του Γεωργίου	46,88%	59,65%	46,05%	13,60%
Νέα Δημοκρατία	Μητσοτάκης Κωνσταντίνος του Κυριάκου	39,30%	32,51%	34,07%	-1,56%
Πολιτική Άνοιξη	Σαμαράς Αντώνης του Κωνσταντίνου	4,88%	2,15%	6,32%	-4,17%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	4,54%	2,75%	6,89%	-4,14%

Πίνακας 2.7: Αποτελέσματα Εκλογών 22ας Σεπτεμβρίου 1996

Εκλογική Αναμέτρηση **22/9/1996**

Θ' Βουλευτική Περίοδος, 22/9/1996 έως 14/3/2000

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Σημίτης Κωνσταντίνος του Γεωργίου	41,49%	55,69%	38,75%	16,93%
Νέα Δημοκρατία	Έβερτ Μιλτιάδης του Αγγέλου	38,12%	30,71%	32,07%	-1,35%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	5,60%	3,42%	8,35%	-4,93%
Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου	Κωνσταντόπουλος Νικόλαος του Ανδρέα	5,12%	4,26%	8,68%	-4,42%
Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα	Τσοβόλας Δημήτριος του Κωνσταντίνου	4,44%	3,07%	5,89%	-2,82%

Πίνακας 2.8: Αποτελέσματα Εκλογών 9ης Απριλίου 2000

Εκλογική Αναμέτρηση **9/4/2000**

Ι' Βουλευτική Περίοδος, 9/4/2000 έως 11/2/2004

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Σημίτης Κωνσταντίνος του Γεωργίου	43,80%	56,13%	43,89%	12,24%
Νέα Δημοκρατία	Καραμανλής Κωνσταντίνος του Αλεξάνδρου	42,73%	33,26%	36,28%	-3,02%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	5,52%	3,48%	8,21%	-4,73%
Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου	Κωνσταντόπουλος Νικόλαος του Ανδρέα	3,20%	2,94%	5,52%	-2,58%

Πίνακας 2.9: Αποτελέσματα Εκλογών 7ης Μαρτίου 2004

Εκλογική Αναμέτρηση **7/3/2004**

ΙΑ' Βουλευτική Περίοδος, 7/3/2004 έως 18/8/2007

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Καραμανλής Κωνσταντίνος του Αλεξάνδρου	45,36%	38,18%	39,78%	-1,61%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Γιώργος του Ανδρέα	40,55%	52,63%	39,03%	13,60%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	5,90%	3,60%	8,78%	-5,18%
Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς	Κωνσταντόπουλος Νικόλαος του Ανδρέα (από 12/12/2004 αρχηγός είναι ο Αλαβάνος Αλέξανδρος του Νικολάου)	3,26%	2,96%	5,61%	-2,65%

Πίνακας 2.10: Αποτελέσματα Εκλογών 16ης Σεπτεμβρίου 2007

Εκλογική Αναμέτρηση **16/9/2007**

ΙΒ' Βουλευτική Περίοδος, 16/9/2007 έως 7/9/2009

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Καραμανλής Κωνσταντίνος του Αλεξάνδρου	41,84%	36,94%	35,27%	1,67%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Γιώργος του Ανδρέα	38,10%	50,45%	34,05%	16,41%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	8,15%	4,60%	12,11%	-7,51%
Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς	Αλαβάνος Αλέξανδρος του Νικολάου	5,04%	4,38%	8,94%	-4,56%
Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός	Καρατζαφέρης Γεώργιος του Ιωάννη	3,80%	1,57%	5,04%	-3,47%

Πίνακας 2.11: Αποτελέσματα Εκλογών 4ης Οκτωβρίου 2009

Εκλογική Αναμέτρηση **4/10/2009**

ΙΓ' Βουλευτική Περίοδος, 4/10/2009 έως 11/4/2012

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Παπανδρέου Γεώργιος του Ανδρέα	43,94%	64,97%	39,93%	25,05%
Νέα Δημοκρατία	Καραμανλής Κωνσταντίνος του Αλεξάνδρου (από 30/11/2009 αρχηγός είναι ο Αντώνιος Σαμαράς)	33,49%	28,94%	26,42%	2,52%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	7,53%	5,09%	10,76%	-5,67%
Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός	Καρατζαφέρης Γεώργιος του Ιωάννη	5,62%	2,90%	7,23%	-4,32%
Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου	Τσίπρας Αλέξιος	4,59%	4,33%	7,35%	-3,02%

Πίνακας 2.12: Αποτελέσματα Εκλογών 6ης Μαΐου 2012

Εκλογική Αναμέτρηση **6/5/2012**

ΙΔ' Βουλευτική Περίοδος, 6/5/2012 έως 19/5/2012

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Σαμαράς Αντώνιος του Κωνσταντίνου	18,85%	10,11%	12,40%	-2,29%
ΣΥΡΙΖΑ Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο	Τσίπρας Αλέξιος του Παύλου	16,79%	15,81%	21,82%	-6,01%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Βενιζέλος Ευάγγελος του Βασιλείου	13,18%	18,54%	9,07%	9,47%
Ανεξάρτητοι Έλληνες	Καμμένος Παναγιώτης του Ηλία	10,62%	11,09%	11,01%	0,09%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	8,48%	6,18%	9,64%	-3,46%
Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή	Μιχαλολιάκος Νικόλαος του Γεωργίου	6,97%	3,09%	6,71%	-3,62%
Δημοκρατική Αριστερά	Κουβέλης Φώτιος-Φανούριος του Ευαγγέλλου	6,11%	7,94%	6,60%	1,33%

Πίνακας 2.13: Αποτελέσματα Εκλογών 17ης Ιουνίου 2012

Εκλογική Αναμέτρηση **17/6/2012**

ΙΕ' Βουλευτική Περίοδος, 17/6/2012 έως 31/12/2014

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Σαμαράς Αντώνιος του Κωνσταντίνου	29,66%	21,54%	26,22%	-4,68%
ΣΥΡΙΖΑ - Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο	Τσίπρας Αλέξιος του Παύλου	26,89%	32,10%	31,43%	0,67%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα	Βενιζέλος Ευάγγελος του Βασιλείου	12,28%	18,49%	8,54%	9,95%
Ανεξάρτητοι Έλληνες	Καμμένος Παναγιώτης του Ηλία	7,51%	7,72%	7,38%	0,34%
Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή	Μιχαλολιάκος Νικόλαος του Γεωργίου	6,92%	3,94%	6,38%	-2,44%
Δημοκρατική Αριστερά	Κουβέλης Φώτιος-Φανούριος του Ευαγγέλλου	6,25%	7,18%	7,72%	-0,53%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Παπαρήγα Αλεξάνδρα του Νικολάου	4,50%	2,98%	5,36%	-2,38%

Πίνακας 2.14: Αποτελέσματα Εκλογών 25ης Ιανουαρίου 2015

Εκλογική Αναμέτρηση **25/1/2015**

ΙΣΤ' Βουλευτική Περίοδος, 25/1/2015 έως 28/08/2015

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς	Τσίπρας Αλέξιος του Παύλου	36,34%	45,01%	37,09%	7,93%
Νέα Δημοκρατία	Σαμαράς Αντώνιος του Κωνσταντίνου	27,81%	20,45%	25,66%	-5,21%
Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή	Μιχαλολιάκος Νικόλαος του Γεωργίου	6,28%	3,22%	5,73%	-2,51%
Το Ποτάμι	Θεοδωράκης Σταύρος του Παναγιώτη	6,05%	9,18%	7,67%	1,51%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Κουτσούμπας Δημήτριος του Αποστόλου	5,47%	3,91%	6,93%	-3,03%
Ανεξάρτητοι Έλληνες	Καμμένος Παναγιώτης του Ηλία	4,75%	4,59%	4,90%	-0,31%
Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα - Δημοκρατική Παράταξη	Βενιζέλος Ευάγγελος του Βασιλείου	4,68%	5,24%	3,40%	1,84%

Πίνακας 2.15: Αποτελέσματα Εκλογών 20ης Σεπτεμβρίου 2015

Εκλογική Αναμέτρηση **20/9/2015**

ΙΖ' Βουλευτική Περίοδος, 20/9/2015 έως 11/06/2019

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς	Τσίπρας Αλέξιος του Παύλου	35,46%	42,63%	35,21%	7,42%
Νέα Δημοκρατία	Μεϊμαράκης Ευάγγελος - Βασίλειος του Ιωάννη	28,10%	21,74%	27,38%	-5,64%
Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή	Μιχαλολιάκος Νικόλαος του Γεωργίου	6,99%	4,50%	5,64%	-1,14%
Δημοκρατική Συμπαράταξη (ΠΑ.ΣΟ.Κ. - ΔΗΜ.ΑΡ.)	Γεννηματά Φωτεινή του Γεωργίου	6,28%	9,21%	4,64%	4,57%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Κουτσούμπας Δημήτριος του Αποστόλου	5,55%	4,31%	6,80%	-2,49%
Το Ποτάμι	Θεοδωράκης Σταύρος του Παναγιώτη	4,09%	4,77%	5,59%	-0,82%
Ανεξάρτητοι Έλληνες	Καμμένος Παναγιώτης του Ηλία	3,69%	3,26%	3,98%	-0,72%
Ένωση Κεντρώων	Λεβέντης Βασίλης του Αποστόλου	3,43%	2,25%	3,61%	-1,36%

Πίνακας 2.16: Αποτελέσματα Εκλογών 7ης Ιουλίου 2019

Εκλογική Αναμέτρηση **7/7/2019**

ΙΗ' Βουλευτική Περίοδος, 7/7/2019 έως σήμερα

Κόμμα	Αρχηγός κόμματος	Επικράτεια	Κρήτης	Β΄ Αθήνας	Διαφορά Κρήτης - Β΄Αττικής
Νέα Δημοκρατία	Μητσοτάκης Κυριάκος του Κωνσταντίνου	39,85%	32,48%	39,43%	-6,94%
Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς	Τσίπρας Αλέξιος του Παύλου	31,53%	39,89%	32,23%	7,66%
Κίνημα Αλλαγής	Γεννηματά Φωτεινή (Φώφη) του Γεωργίου	8,10%	10,46%	5,74%	4,72%
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας	Κουτσούμπας Δημήτριος του Αποστόλου	5,30%	3,82%	7,15%	-3,34%
Ελληνική Λύση - Κυριάκος Βελόπουλος	Βελόπουλος Κυριάκος του Ιωσήφ	3,70%	2,49%	2,95%	-0,47%
ΜέΡΑ25	Βαρουφάκης Ιωάννης (Γιάνης) του Γεωργίου	3,44%	4,04%	4,30%	-0,25%

Κεφάλαιο 3ο: Εκλογική Συμπεριφορά

Στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται μια συνοπτική παρουσίαση των μοντέλων εκλογικής συμπεριφοράς, βάση της χρονολογικής σειράς της οποίας αναπτύχθηκαν, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στον αναγνώστη να αντιληφθεί την πραγματική συνεισφορά του εκάστοτε μοντέλου, τους προβληματισμούς που αναπτύχθηκαν γύρω από αυτό, αλλά και την συνολική εξέλιξη του τομέα της εκλογικής συμπεριφοράς.

Η συγγραφή του παρόντος κεφαλαίου στηρίχθηκε κατά βάση στα συγγράμματα των Nona Mayer (Εκλογική συμπεριφορά. Ιστορικές διαδρομές και μοντέλα ανάλυσης, 2005), Βασιλικής Γεωργιάδου και Αναστασίας Καφέ (Εκλογική Συμπεριφορά, 2018), Τεπέρογλου, Χατζηπαντελή και Ανδρεάδη (Μελέτη διαιρετικών τομών εκλογέων και υποψηφίων στο εθνικό και ευρωπαϊκό δίπολο: Συγκλίσεις και αποκλίσεις, 2010) και Πιερίδη (Διαιρετικές Τομές και Εκλογική Συμπεριφορά στην σύγχρονη Ελλάδα (2004-2018) Ιδεολογία - Θρησκεία - Αξίες, 2021).

3.1 Εκλογική Συμπεριφορά

Ως Πολιτική Συμπεριφορά ορίζεται ο τομέας εκείνος της Πολιτικής επιστήμης που ασχολείται με την μελέτη του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι σκέφτονται, αισθάνονται και ενεργούν σε σχέση με την πολιτική. Κατ' αναλογία, ως Εκλογική Συμπεριφορά ορίζεται ο τομέας εκείνος της πολιτικής συμπεριφοράς που εστιάζει στην εκλογική πράξη.

Για τον εντοπισμό και την μελέτη της επίδρασης των παραγόντων που επηρεάζουν την εκλογική πράξη, οι πολιτικοί επιστήμονες χρησιμοποιούν δεδομένα από τις εκλογικές διαδικασίες. Γεγονός, στο οποίο οφείλεται και η ταχεία ανάπτυξη του τομέα της εκλογικής συμπεριφοράς, συγκριτικά με άλλους τομείς πολιτικής συμπεριφοράς. Χαρακτηριστικά, ο Νικολακόπουλος σημειώνει «Οι εκλογές αποτελούν πράγματι ένα τακτικά επαναλαμβανόμενο "πείραμα" γιγαντιαίων διαστάσεων, τη στιγμή που οι "πειραματικές καταστάσεις" σπανίζουν στις κοινωνικές επιστήμες. Πρόκειται για τη συστηματικότερη απογραφική διαδικασία που διενεργείται σε σχετικά τακτά χρονικά διαστήματα και υποχρεώνει το σύνολο των ενηλίκων ατόμων του πληθυσμού να αυτοκαταταγεί με βάση ένα μικρό αριθμό απλών επιλογών (ψήφος για το κόμμα Α ή για το κόμμα Β, αποχή κ.λπ.). […] Η ανάλυση των εκλογικών δεδομένων προσφέρει έτσι πλουσιότατο – στη συγχρονική του λεπτομέρεια και στη διαχρονική του ευρύτητα – εμπειρικό υλικό, χρήσιμο όχι μόνο για τη μελέτη των εκλογικών διαδικασιών

καθαυτές, αλλά και για την ανίχνευση άλλων κοινωνικών φαινομένων που συναρτώνται από αυτές» (Νικολακόπουλος, 2001).

Η μέθοδος συλλογής και η μονάδα αναφοράς των δεδομένων, καθόρισαν τους δυο βασικούς τύπους προσέγγισης της εκλογικής συμπεριφοράς, συγκεκριμένα: α) τα Οικολογικά και β) τα Ψυχοκοινωνιολογικά μοντέλα (Διάγραμμα 3.1). Τα οικολογικά μοντέλα βασίσθηκαν στην συλλογή και ανάλυση οικολογικών (χωρικών) δεδομένων που αναφέρονταν στα γεωγραφικά, κοινωνικά, ιστορικά χαρακτηριστικά «συλλογικών ενοτήτων», ενώ τα ψυχοκοινωνιολογικά μοντέλα βασίσθηκαν στη συλλογή και ανάλυση προσωπικών δεδομένων που αναφέρονταν στο φύλο, την ηλικία, το εκπαιδευτικό επίπεδο κ.α., καθώς επίσης και συμπεριφορικών δεδομένων που αναφέρονταν στις ιδεολογικές αξίες, τις θρησκευτικές πρακτικές κ.α. «ατόμων». Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πως, όπως φαίνεται και στον Πίνακας 3.1, δεδομένα που χαρακτηρίζουν «συλλογικές ενότητες» δύναται να προκύψουν από ατομικά δεδομένα, και δεδομένα που αναφέρονται σε «άτομα» δύναται να προκύψουν από τη μελέτη συλλογικών χώρων στα οποία εντάσσονται τα άτομα (Mayer, Perrinau, Boy, & Cautres, 2005).

Στην συνέχεια πραγματοποιείται μια συνοπτική παρουσίαση των κύριων μοντέλων εκλογικής συμπεριφοράς, των κεντρικών ιδεών βάση των οποίων προσέγγισαν την μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς, καθώς και των δυσκολιών που αντιμετώπισαν.

3.2 Οικολογικά Μοντέλα

Κοινή αφετηρία όλων των μοντέλων που ανήκουν στην οικογένεια των Οικολογικών μοντέλων, αποτέλεσε η συλλογή και ανάλυση οικολογικών (χωρικών) δεδομένων για την μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς.

Το μοντέλο της Ανθρωπογεωγραφίας, το πρώτο (ιστορικά) μοντέλο εκλογικής συμπεριφοράς, μελέτησε την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων υπό το πρίσμα της χωρικής ενότητας (περιοχής) στην οποία ανήκουν, σε συνδυασμό με την ανάλυση της κοινωνικής δομής της συγκεκριμένης χωρικής ενότητας. Το μοντέλο της Ανθρωπογεωγραφίας παρουσιάσθηκε και εγκαινιάστηκε από τον André Siegfried στο πρωτότυπο έργο του υπό τον τίτλο «*Tableau politique de la France de l'Ouest sous la Troisième République*» (1913). Συγκεκριμένα, ο André Siegfried μελέτησε τη συσχέτιση μεταξύ δεδομένων που αφορούσαν γεωγραφικά οργανωμένες κοινωνικές δομές και της κατανομής των ψήφων, και εντόπισε παράγοντες που συσχετίζονταν με την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων. Βάση των αποτελεσμάτων της μελέτης του, ο André Siegfried πρότεινε ένα πολυπαραγοντικό

ερμηνευτικό μοντέλο σύμφωνα με το οποίο η εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων επηρεαζόταν από τον τύπο του εδάφους της περιοχής κατοικίας, τον τρόπο κατοικίας, το καθεστώς ιδιοκτησίας, την κοινωνική δομή και την θρησκευτικότητα της περιοχής, παράγοντες που όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 3.2 αλληλεπιδρούσαν μεταξύ τους.

Διάγραμμα 3.1: Βασικοί τύποι προσέγγισης της εκλογικής συμπεριφοράς
Πηγή: Mayer, Perrinau, Boy & Cautres (2005)

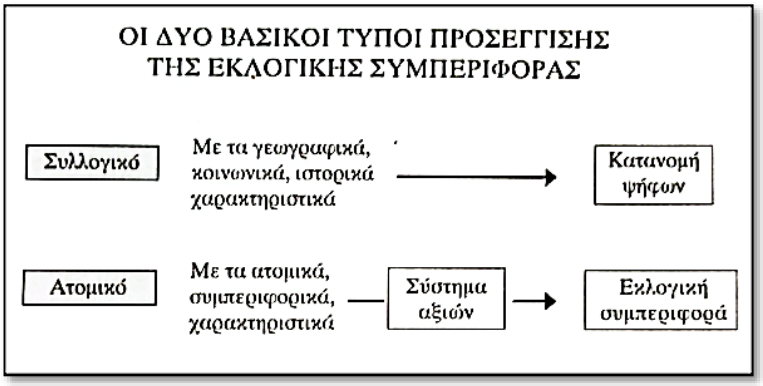

Πίνακας 3.1: Τύποι χρησιμοποιούμενων δεδομένων[1]
σε Οικολογικά και Ψυχοκοινωνιολογικά μοντέλα
Πηγή: Mayer, Perrinau, Boy & Cautres (2005)

	Πρωτογενή δεδομένα	*Επεξεργασμένα δεδομένα*
Χωρικές ενότητες (συλλογικές)	Γενικά χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την οντότητα στο σύνολό της και δεν μπορούν να προκύψουν από τα χαρακτηριστικά των ατόμων Π.χ., ένα καντόνι που αντιτάχθηκε στη Γαλλική Επανάσταση	Αθροιστικά δεδομένα: χαρακτηριστικά της περιοχής που προκύπτουν από την κατανομή των ατομικών χαρακτηριστικών ή των συμπεριφορών Π.χ., ένα καντόνι με έντονη θρησκευτικότητα
Άτομα	Ατομικά χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία) ή χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς (θρησκευτική πρακτική, ψήφος) Π.χ., οι ψηφοφόροι 18-24 ετών	Δεδομένα ανάλυσης συνθηκών: χαρακτηριστικά του ατόμου που ορίζονται από την ένταξη σε μια περιοχή με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά Π.χ., οι ψηφοφόροι εργατικών περιοχών

[1] Πρωτογενή δεδομένα: δεδομένα που προκύπτουν από την μελέτη μιας χωρικής ενότητας.
Επεξεργασμένα δεδομένα: δεδομένα που προκύπτουν από ευρύτερους ή μικρότερους χώρους.
Οι παραπάνω ορισμοί δόθηκαν από τους (Dogan & Rokkan, 1969).

Διάγραμμα 3.2: Το ερμηνευτικό μοντέλο του André Siegfried
Πηγή: Mayer, Perrinau, Boy & Cautres (2005)

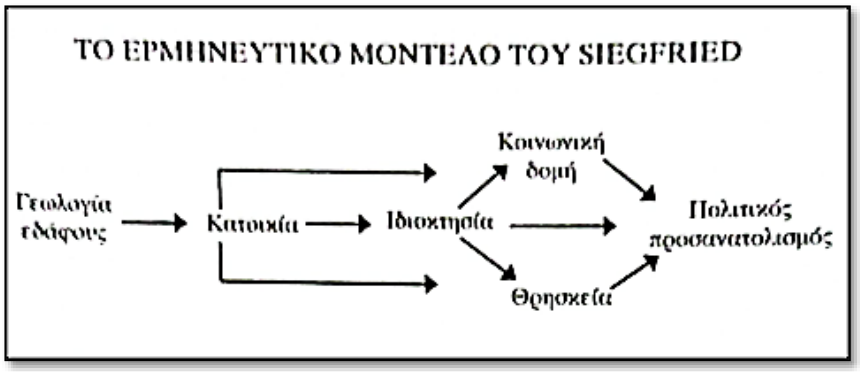

Αρκετοί ερευνητές υιοθέτησαν την γεωγραφική προσέγγιση που εισήγαγε ο André Siegfried για την μελέτη της κατανομής ψήφων, και την συνδύασαν με μια πληθώρα σύνθετων μεθόδων στατιστικής ανάλυσης. Αποτέλεσμα της προσέγγισης αυτής, ήταν η ανάπτυξη της Ποσοτικής Οικολογίας. Στο πλαίσιο της Ποσοτικής Οικολογίας, οι ερευνητές χρησιμοποιώντας μεθόδους όπως η τυπολογική και η ιεραρχική ανάλυση, προσπάθησαν να ταξινομήσουν τις χωρικές ενότητες (περιοχές) βάση της κατανομής της ψήφου· ενώ χρησιμοποιώντας μεθόδους όπως η παραγοντική ανάλυση και η ανάλυση συσχέτισης σε συνδυασμό με την ανάλυση παλινδρόμησης, προσπάθησαν να εντοπίσουν μεταβλητές που επηρέαζαν την κατανομή της ψήφου σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες (Mayer, Perrinau, Boy, & Cautres, 2005).

Το ερμηνευτικό μοντέλο του André Siegfried δέχθηκε έντονη κριτική από τον Paul Bois όσον αφορά το πλήθος των εξαιρέσεων που περιείχε, αλλά κυρίως ως προς το γεγονός ότι οι συσχετίσεις που εντοπιζόντουσαν δεν μπορούσαν να ερμηνευθούν υπό την λογική αιτίας-αποτελέσματος. Στο έργο του «*Paysans de l'Ouest*» (1960) ο Paul Bois παρουσίασε το μοντέλο του Ιστορικού Σχίσματος, το οποίο επέκτεινε την ιδέα του μοντέλου της Ανθρωπογεωγραφίας εισάγοντας την έννοια του χρόνου και των ιστορικών γεγονότων. Ανάλογα με τον André Siegfried, ο Paul Bois μελετώντας μια συγκεκριμένη χωρική ενότητα της Γαλλίας, προκειμένου να καταφέρει να απαντήσει στο ερώτημα «ποια είναι η αιτία» της εκλογικής συμπεριφοράς που παρατηρούνταν, ανέτρεξε ιστορικά και εντόπισε το χρονικό σημείο στο οποίο σημειώθηκε η μεταβολή της εκλογικής συμπεριφοράς. Στη συνέχεια, μελετώντας τα ιστορικά γεγονότα της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, εντόπισε και προσδιόρισε τα αίτια που μετέβαλαν την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων.

Τα Οικολογικά Μοντέλα εν γένει, αντιμετώπιζαν συγκεκριμένες αδυναμίες οι οποίες οφείλονταν στην αρχή της οικολογικής (χωρικής) προσέγγισης. Συγκεκριμένα, α) η συσχέτιση των χωρικών ενοτήτων με την κατανομή ψήφων δεν ήταν δυνατό να ερμηνευθεί σαν αιτιότητα, β) η διαδικασία προσδιορισμού της αιτιότητας αυτή καθαυτή, ήταν αρκετά πολύπλοκη καθώς εμπλεκόταν συνήθως μεγάλο πλήθος μεταβλητών που ενδεχομένως αλληλεπιδρούσαν μεταξύ τους, γ) η μελέτη χωρικών ενοτήτων, οδηγούσε σε συμπεράσματα επί συλλογικών συσχετίσεων, οι οποίες δεν ήταν δυνατό να αναχθούν σε ατομικές συσχετίσεις και δ) τα συμπεράσματα που προκύπταν από την μελέτη συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων, δεν ήταν δυνατό να γενικευθούν επί του συνόλου των ψηφοφόρων άλλων χωρικών ενοτήτων.

Στην προσπάθεια αντιμετώπισης των παραπάνω προβλημάτων, και πάντα στο πλαίσιο των οικολογικών μοντέλων, αναπτύχθηκε η μέθοδος της Ανάλυσης Συνθηκών. Ιδιαιτερότητα της συγκεκριμένης μεθόδου αποτέλεσε το γεγονός ότι πέραν της μελέτης οικολογικών δεδομένων, προχώρησε και στην μελέτη δειγματοληπτικών δεδομένων που αναφέρονταν σε «άτομα». Συγκεκριμένα, μελετώντας ατομικά δεδομένα επιχείρησε να αποκωδικοποιήσει τον τρόπο με τον οποίο μεταβάλλονταν οι σχέσεις που προκύπταν μεταξύ ατομικών μεταβλητών όταν αυτές εντάσσονταν σε μια «συλλογική ενότητα».

Συνοψίζοντας, αξίζει να σημειωθεί πως παρά τις οποίες αδυναμίες τους, τα οικολογικά μοντέλα θεμελίωσαν την μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς. Το Ανθρωπογεωγραφικό μοντέλο του André Siegfried και το μοντέλο του Ιστορικού Σχίσματος του Paul Bois ανέδειξαν τη σημασία του κοινωνικού και του ιστορικού πλαισίου αντίστοιχα, στην διαμόρφωση της εκλογικής συμπεριφοράς, ενώ η μέθοδος Ανάλυσης Συνθηκών κατέδειξε την αξία της παράλληλης μελέτης των οικολογικών (χωρικών) και των δειγματοληπτικών (ατομικών) δεδομένων.

3.3 Ψυχοκοινωνιολογικά Μοντέλα

Η ανάπτυξη των Ψυχοκοινωνιολογικών μοντέλων, βασίσθηκε στην χρήση των δειγματοληπτικών ερευνών, δηλαδή στην ανάλυση ατομικών δεδομένων τα οποία συλλέγονταν μέσω προσωπικών συνεντεύξεων.

Η μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς μέσω της συγκεκριμένης προσέγγισης, η οποία ήταν διαμετρικά αντίθετη από τη προσέγγιση των οικολογικών μοντέλων και τη χρήση δεδομένων χωρικών ενοτήτων, επέτρεψε στα ψυχοκοινωνιολογικά μοντέλα να απαλλαγούν από τις αδυναμίες των οικολογικών μοντέλων. Συγκεκριμένα, α) οι παράγοντες που επηρέαζαν την

εκλογική συμπεριφορά (αιτιότητα) ήταν πλέον δυνατό να προσδιοριστούν ρωτώντας τους ίδιους τους ψηφοφόρους, β) η ανάλυση ατομικών δεδομένων οδηγούσε σε συμπεράσματα επί ατομικών συσχετίσεων και γ) τα συμπεράσματα από τη μελέτη δεδομένων δειγματοληπτικών ερευνών με τυχαίο και αντιπροσωπευτικό δείγμα, ήταν δυνατό να γενικευθούν επί του συνόλου των ψηφοφόρων.

Η πρώτη δειγματοληπτική έρευνα, που αφορούσε τη μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς, πραγματοποιήθηκε από τον Paul Lazarsfeld στο πανεπιστήμιο Columbia. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν στο έργο υπό τον τίτλο «*The People's Choice: How the Voter Makes up his Mind in a Presidential Campaign*» (1944). Το κύριο συμπέρασμα της έρευνας, που αποτέλεσε και την κεντρική ιδέα προσέγγισης της εκλογικής συμπεριφοράς από το μοντέλο του Columbia, συνοψίζεται στα λόγια του Paul Lazarsfeld: «Ένα άτομο σκέφτεται πολιτικά με τον ίδιο τρόπο που ζει κοινωνικά. Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά προσδιορίζουν τις πολιτικές προτιμήσεις.» (Lazarsfeld, Berelson, & Gaudet, 1944). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, τρεις παράγοντες κατείχαν καθοριστική επίδραση στην διαμόρφωση της εκλογικής συμπεριφοράς: α) το θρήσκευμα, β) ο τόπος κατοικίας και γ) η κοινωνικό-οικονομική ένταξη. Η σχολή του Columbia, στηριζόμενη στους τρεις αυτούς παράγοντες, πρότεινε έναν επταβάθμιο δείκτη πολιτικής προδιάθεσης, όπου στην «Θέση 1» βρίσκονταν οι προτεστάντες που κατοικούσαν στην ύπαιθρο και είχαν ανώτερο κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο, ενώ στην «Θέση 7» οι καθολικοί που κατοικούσαν σε πόλη και είχαν το χαμηλότερο κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο, βάση του οποίου μπορούσε να προβλεφθεί η εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων.

Στο μοντέλο του Columbia, ασκήθηκε κριτική από ερευνητές του πανεπιστημίου του Michigan, τόσο ως προς το γεγονός ότι πέραν του εντοπισμού της σχέσης της εκλογικής συμπεριφοράς με τους τρείς παράγοντες (θρήσκευμα, τόπος κατοικίας και κοινωνικό-οικονομική ένταξη), δεν παρουσίασαν κάποιον μηχανισμό μέσω του οποίου ερμηνευόταν ο τρόπος που συγκροτείτο και αναπαραγόταν η σχέση αυτή, όσο και ως προς το γεγονός ότι οι τρεις παράγοντες δεν ήταν σε θέση να ερμηνεύσουν τις μεσοπρόθεσμες εκλογικές μεταβολές που παρατηρούνταν.

Προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα συγκεκριμένα προβλήματα, προτάθηκε από τη σχολή του Michigan ένα μοντέλο το οποίο δεν περιοριζόταν στην προσέγγιση της εκλογικής συμπεριφοράς μέσω της κοινωνικής ένταξης και των κοινωνικό-πολιτιστικών χαρακτηριστικών του ατόμου, αλλά βασιζόταν περισσότερο στις πολιτικές αντιλήψεις και την ψυχολογία του. Η σχολή του Michigan προσεγγίζει την μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς

βασιζόμενη στην αντίληψη ότι «για να προβλεφθεί η ψήφος των ψηφοφόρων, αρκεί να γνωρίζουμε τον προσανατολισμό και την ένταση των στάσεων τους απέναντι σε διάφορα πολιτικά ζητήματα, υποψηφίους, κόμματα, προγράμματα κ.λπ., …», όπως σημειώνει η Mayer (2005).

Τα παραπάνω στοιχεία, σύμφωνα με τη σχολή του Michigan συνθέτουν και παράγονται από την έννοια της Κομματικής Ταύτισης, μιας έννοιας που «υποδηλώνει κατ' αρχήν τη σταθερή και μακροχρόνια (ιδεολογική, ψυχολογική και πολιτική) προσήλωση του ψηφοφόρου σε ένα πολιτικό κόμμα (Campbell, Converse, Miller, & Stokes, 1960). Υποδηλώνει επίσης τη πρόσδεση σε ένα κόμμα μέσω της οποίας ο ψηφοφόρος προσλαμβάνει-αντιλαμβάνεται το πολιτικό περιβάλλον, αυτοτοποθετείται μέσα σε αυτό και τοποθετεί και τους άλλους ψηφοφόρους (Campbell, Munro, Alford, & Campbell, 1986). Για τον Fiorina (1981) η κομματική ταύτιση συνιστά ένα είδος "αποθήκευσης" πληροφοριών, μια "δομική εικόνα" που διατηρεί ο ψηφοφόρος σχετικά με τα κόμματα και τους αρχηγούς τους», όπως αναφέρει ο Βερναρδάκης (2011).

Οι ερευνητές του Michigan, προκειμένου να μετρήσουν την κομματική ταύτιση αλλά και την ένταση αυτής, πρότειναν ένα πενταβάθμιο δείκτη κομματικής ταύτισης[2] (ανάλογο της επταβάθμιας κλίμακας αυτοτοποθέτησης Αριστερά-Δεξιά[3] που χρησιμοποιήθηκε στην Ευρώπη) στον οποίο μπορούσε να τοποθετηθεί κάθε ψηφοφόρος βάσει του σκορ που σημείωνε απαντώντας σε τρεις ερωτήσεις. Τα αποτελέσματα των ερευνών, οδήγησαν τους ερευνητές του Michigan στο συμπέρασμα πως η κομματική ταύτιση ποικίλλει ανάλογα με τα κοινωνικό-πολιτιστικά χαρακτηριστικά των ψηφοφόρων (συμπέρασμα που συμβαδίζει με τα συμπεράσματα της σχολή του Columbia), καθώς επίσης στο ότι η ένταση της κομματικής ταύτισης συσχετίζεται θετικά με το βαθμό ενασχόλησης-πολιτικού ενδιαφέροντος. Ουσιαστικά, για το μοντέλο του Michigan η έννοια της κομματικής ταύτισης αποτελεί το μηχανισμό εκείνο που συγκροτεί τη συνοχή της σχέσης κοινωνικής ένταξης και εκλογικής προτίμησης.

Πρόσθετα, οι ερευνητές του Michigan προκειμένου να δικαιολογήσουν αποκλίσεις που παρατηρούνταν μεταξύ της εκλογικής συμπεριφοράς των ψηφοφόρων και της κομματικής ταύτισης, ανέδειξαν την σημασία του περιβάλλοντος υπό το οποίο πραγματοποιείται κάθε

[2] Δείκτης κομματικής ταύτισης:
Πολύ Δημοκράτες, Δημοκράτες, Ανεξάρτητοι, Ρεπουμπλικάνοι, Πολύ Ρεπουμπλικάνοι
[3] Κλίμακα αυτοτοποθέτησης Αριστερά-Δεξιά:
Άκρα Αριστερά, Αριστερά, Κέντρο Αριστερά, Κέντρο, Κέντρο Δεξιά, Δεξιά, Άκρα Δεξιά

εκλογική διαδικασία. Συγκεκριμένα, προσδιόρισαν τρεις διαφορετικούς τύπους εκλογών: α) τις Εκλογές Διατήρησης, στις οποίες η εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων καθορίζεται κατά βάση από την κομματική ταύτιση, β) τις Εκλογές Παρεκτροπής, στις οποίες παρατηρείται αντίφαση μεταξύ της εκλογικής συμπεριφοράς και της κομματικής ταύτισης και γ) τις Εκλογές Αποστοίχησης, στις οποίες επισφραγίζεται η οριστική μεταβολή των κομματικών ταυτίσεων (Mayer, Perrinau, Boy, & Cautres, 2005).

Συνοψίζοντας, το μοντέλο του Michigan που αναπτύχθηκε και παρουσιάσθηκε σταδιακά στα έργα «*The People Elect a President*» (Campbell & Kahn, 1952), «*The Voter Decides*» (Campbell, Gurin, & Miller, 1954) και «*The American Voter*» (Campbell, Converse, Miller, & Stokes, 1960), παρουσίασε έναν ψηφοφόρο του οποίου «Το ενδιαφέρον για την πολιτική είναι μικρό, το ίδιο και η συμμετοχή του. Οι πολιτικές του γνώμες είναι ελάχιστα δομημένες. Το επίπεδο πολιτική αντιληπτικότητας είναι ασθενές», ενώ παράλληλα «Η κινητικότητα είναι περιθωριακό φαινόμενο, συνδεδεμένο με την παρουσία των "ανεξάρτητων", οι οποίοι βρίσκονται κυρίως μεταξύ των λιγότερο πληροφορημένων ψηφοφόρων, καθώς και των λιγότερο κοινωνικά και πολιτιστικά ενταγμένων», όπως σημειώνει η Mayer (2005).

3.4 <u>Μοντέλα Ορθολογικής Συμπεριφοράς</u>

Τα Ψυχοκοινωνιολογικά μοντέλα, με κύριο εκπρόσωπο το μοντέλο του Michigan, κατάφεραν να περιγράψουν με επιτυχία την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Παρόλα αυτά, οι πολιτικοί επιστήμονες σταδιακά ξεκίνησαν να παρατηρούν την μείωση τόσο της κομματικής ταύτισης, όσο και της έντασης αυτής, σε συνδυασμό με την αύξηση των ανεξάρτητων ψηφοφόρων αλλά και της κινητικότητας των ψηφοφόρων γενικότερα. Παράλληλα παρατήρησαν ενίσχυση της Θεματικής Ψήφου, μιας ψήφου η οποία έχει σαν κυρίαρχο κριτήριο την τοποθέτηση των πολιτικών κομμάτων σε σχέση με ένα συγκεκριμένο θέμα που κυριαρχεί την περίοδο των εκλογών και προϋποθέτει σύμφωνα με την Mayer (2005) «οι ψηφοφόροι: α) να έχουν μια καθαρή τοποθέτηση ως προς τις διακυβεύσεις των εκλογών, β) να αντιλαμβάνονται τις διαφορές ανάμεσα στις τοποθετήσεις των υποψηφίων και γ) να ψηφίζουν τον υποψήφιο διότι έχει την ίδια τοποθέτηση με αυτούς στο συγκεκριμένα ζήτημα».

Βασιζόμενοι στις παραπάνω παρατηρήσεις, οι N. Nie, S. Verba, και J. Petrocik στο έργο τους «*The Changing American Voter*» (1976), κατέληξαν πως το μοντέλο του Michigan ήταν ξεπερασμένο και αδυνατούσε να περιγράψει την εκλογική συμπεριφορά των Αμερικανών

πολιτών (Mayer, Perrinau, Boy, & Cautres, 2005). Μάλιστα, το προφίλ που πρότειναν ήταν διαμετρικά αντίθετο από εκείνο της σχολής του Michigan, καθώς περιέγραφαν έναν Αμερικάνο ψηφοφόρο δίχως έντονη κομματική ταύτιση, ανεξάρτητο και απρόβλεπτο, περισσότερο πολιτικοποιημένο και ικανό να διαχωρίζει τις θέσεις των υποψηφίων και των κομμάτων ώστε να μπορεί να διαμορφώσει την εκλογική του συμπεριφορά βάση των θεμάτων που τον ενδιαφέρουν.

Το «*The Changing American Voter*» ίσως αποτέλεσε την πιο συστηματική και έντονη κριτική που ασκήθηκε στο μοντέλο του Michigan, παρόλα αυτά περίπου μια δεκαετία νωρίτερα, ο V.O. Key με το έργο του «*Responsible Electorate*» (1966) ήταν εκείνος που για πρώτη φορά «αμφισβήτησε την αντίληψη του παθητικού εκλογικού σώματος που βρίσκεται εγκλωβισμένο στον κοινωνικό ή ψυχολογικό ντετερμινισμό, διατυπώνοντας τη θεωρία του ενεργού, ορθολογικού και αυτόνομου ψηφοφόρου» (Mayer, Perrinau, Boy, & Cautres, 2005). Η κεντρική ιδέα του «*Responsible Electorate*» συνοψίζεται στα λόγια του συγγραφέα του, «Το διεστραμμένο και ανορθόδοξο επιχείρημα αυτού του μικρού βιβλίου είναι ότι οι ψηφοφόροι δεν είναι ανόητοι. […] Αν πιστεύουμε ότι οι ψηφοφόροι είναι ανόητοι, τότε οι πολιτικοί θα τους φερθούν ανάλογα. Επομένως, αυτή η πεποίθηση δεν είναι μόνο αναληθής αλλά και επικίνδυνη» (Key, 1966). Ο V.O. Key στο έργο του μελέτησε το φαινόμενο της κινητικότητας των ψηφοφόρων και έδειξε πως οι ψηφοφόροι που επιλέγουν τη συγκεκριμένη εκλογική συμπεριφορά, δεν είναι ούτε λιγότερο – ούτε περισσότερο ενημερωμένοι, αλλά ούτε λιγότερο – ούτε περισσότερο ορθολογικοί από τους «σταθερούς» ψηφοφόρους, αλλάζουν γνώμη βάση των πολιτικών τους προτιμήσεων.

Κεντρική ιδέα των μοντέλων Ορθολογικής Συμπεριφοράς αποτέλεσε η αντίληψη ότι ο ψηφοφόρος, βάσει των προτεραιοτήτων του, κρίνει και ιεραρχεί τα πολιτικά κόμματα, ούτως ώστε εν τέλει να επιλέξει εκείνο που βρίσκεται πλησιέστερα στις δικές του πολιτικές αντιλήψεις και κατά συνέπεια βελτιστοποιεί τα «οφέλη» του. Πληθώρα σύνθετων μαθηματικών μοντέλων, που αποσκοπούσαν περισσότερο στην πρόβλεψη της εκλογικής συμπεριφοράς παρά στην κατανόηση της, και είχαν ως κεντρική ιδέα την ορθολογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων, προτάθηκαν από πολιτικούς επιστήμονες.

Ένα από τα παλαιότερα μοντέλα, το οποίο μάλιστα προηγήθηκε της θεωρίας του V.O. Key και αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη των μεταγενέστερων μοντέλων ορθολογικής συμπεριφοράς, ήταν το μοντέλο του Homo Economicus που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο «*An Economic Theory of Democracy*» (1957) από τον Antony Downs. Όπως σημειώνει η Mayer (2005), σύμφωνα με το μοντέλο Homo Economicus «Τα κόμματα είναι πολιτικές

επιχειρήσεις που προσπαθούν να αυξήσουν τις ψήφους τους και οι ψηφοφόροι ψηφίζουν υπέρ αυτού που θα τους προσφέρει το μεγαλύτερο όφελος ή τη μεγαλύτερη χρησιμότητα με το μικρότερο κόστος». Τελικά, η εκλογική συμπεριφορά του ψηφοφόρου καθορίζεται από την εκτίμηση του για την αναμενόμενη χρησιμότητα νίκης του κάθε κόμματος.

Το μοντέλο Ψηφοφόρος-Καταναλωτής ή Καταναλωτικό μοντέλο που παρουσιάσθηκε στο έργο «*How Voters Decide*» (Himmelweit, Humphreys, Jaeger, & Katz, 1981), αποτελεί ακόμα ένα μοντέλο ορθολογικής συμπεριφοράς, το οποίο όμως ξεχώρισε από τα υπόλοιπα καθώς στάθηκε περισσότερο στην ερμηνεία της ψήφου. Στο καταναλωτικό μοντέλο, όπως περιγράφει η Mayer (2005), «Η απόφαση της ψήφου προσομοιάζει με μια απόφαση αγοράς, την αγορά ενός πολιτικού κόμματος. Όπως ένας συνηθισμένος καταναλωτής, έτσι και ο ψηφοφόρος αντιδρά στην προσφορά των αγαθών που προτείνονται (υποψήφιοι, πρόγραμμα). Είναι επηρεασμένος από τις αγοραστικές συνήθειες (παλαιότερες ψήφοι), από την ενδεχόμενη προτίμηση σε ορισμένες φίρμες (κομματική ταύτιση) και από την πίεση ορισμένων ομάδων αναφοράς (περιοχή κατοικίας, επαγγελματικός χώρος, οικογενειακός χώρος). Ωστόσο κάθε εκλογές προσφέρουν την ευκαιρία μιας νέας απόφασης αγοράς, διότι τα "οφέλη" που προσφέρονται δεν είναι ποτέ ίδια».

Το καταναλωτικό μοντέλο στηρίχθηκε στα αποτελέσματα της μακροχρόνιας έρευνας των συγγραφέων του «*How Voters decide*», αποτελέσματα τα οποία συνάδουν με τα αποτελέσματα του «*The Changing American Voter*». Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έρευνας, η κινητικότητα είναι ο κανόνας και όχι η εξαίρεση, με το ποσοστό της να παρουσιάζει μια σταδιακή αύξηση καθόλη τη διάρκεια της μελέτης. Πρόσθετα, σε αντίθεση με τα όσα υποστηρίζει το μοντέλο του Michigan, η κινητικότητα δεν αποτελεί χαρακτηριστικό των ανενεργών πολιτικά ή των λιγότερο πολιτικοποιημένων ψηφοφόρων, καθώς οι μετακινούμενοι ψηφοφόροι παρουσιάζουν το ίδιο επίπεδο ενδιαφέροντος για την πολιτική σε σχέση με τους σταθερούς ψηφοφόρους. Σε αντίθεση βέβαια με τους τελευταίους, οι μετακινούμενοι ψηφοφόροι παρουσιάζουν μικρότερη προσήλωση και περισσότερες διαφωνίες με τις πολιτικές θέσεις του κόμματος που εγκαταλείπουν. Στοιχεία, που όπως αναφέρει η Mayer (2005), καταδεικνύουν πως «η αποδέσμευση αυτών των ψηφοφόρων δεν είναι αποτέλεσμα ούτε αδιαφορίας ούτε τύχης, είναι μια ορθολογική πολιτική επιλογή». Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με τους συγγραφείς του «*How Voters decide*», το σύνολο των ψηφοφόρων διαθέτει μια σφαιρική αντίληψη των προβλημάτων που πραγματεύονται στις εκλογές, των προτάσεων αντιμετώπισης τους, αλλά και της αποτελεσματικότητας των υποψήφιων κομμάτων. Εν τέλει, δεδομένων των παραπάνω, οι ψηφοφόροι ψηφίζουν εκείνο που τους ικανοποιεί περισσότερο. Η επιλογή τους,

βασίζεται στο ποιο κόμμα βρίσκεται πλησιέστερα στην θέση τους, σε ένα δυσδιάστατο σύστημα αξόνων, όπου ο ένας άξονας σχετίζεται με τον οικονομικό φιλελευθερισμό και ο δεύτερος με τον βαθμό αυταρχισμού. Πρόσθετα, τα συμπεράσματα της μελέτης επιβεβαιώνουν αφενός την επίδραση των γονέων στην πρώτη ψήφο, μια επίδραση που σταδιακά εξασθενεί και αντικαθίσταται από την επίδραση του επαγγελματικού χώρου, αφετέρου την επίδραση των παλαιότερων ψήφων, επίδραση που διαθέτει πολύ μικρότερη ισχύ από την αντίστοιχη της πρόσληψης και αντιμετώπισης των σύγχρονων ζητημάτων.

Τα μοντέλα ορθολογικής συμπεριφοράς, αν και κατάφεραν να αιτιολογήσουν σε μεγάλο βαθμό το φαινόμενο της κινητικότητας, αντιμετώπισαν με τη σειρά τους δυσκολίες στην μελέτη-ερμηνεία της εκλογικής συμπεριφοράς και δέχθηκαν έντονη κριτική από αρκετούς πολιτικούς επιστήμονες, καθώς ο ορθολογικός ψηφοφόρος παραμένει ένας ψηφοφόρος ο οποίος ανήκει σε μια συγκεκριμένη κοινωνικό-οικονομική τάξη, εντάσσεται σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες και διαθέτει μια κουλτούρα, στοιχεία που αν και στα μοντέλα ορθολογικής συμπεριφοράς παραγνωρίζονται, στον πραγματικό κόσμο έχουν σημαντική επίδραση. Χαρακτηριστικά, όπως σημειώνουν οι Γεωργιάδου και Καφέ (2018) «Η βασική κριτική στο μοντέλο της ορθολογικής επιλογής αφορά στην εγωκεντρική λειτουργία που αποδίδεται σε ψηφοφόρους και κόμματα μέσω της ανάλυσης κόστους-οφέλους. Τα δυο βασικά σημεία της κριτικής συνοψίζονται στα εξής: πρώτον, η υιοθέτηση των χαρακτηριστικών της οικονομικής ανάλυσης στην πολιτική συμπεριφορά του ψηφοφόρου καταναλωτή είναι μια αυστηρά μονοδιάστατη αντίληψη, η οποία δεν λαμβάνει υπόψη τους υπόλοιπους παράγοντες που επηρεάζουν την πολιτική συμπεριφορά και δεύτερον, η ορθολογική επιλογή αποτυγχάνει να επαληθευθεί εμπειρικά, καθώς συνήθως τα οικονομετρικά μοντέλα ορθολογικής επιλογής δεν αποδεικνύονται στατιστικά σημαντικά χωρίς διεύρυνσή τους με τα κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά του εκλογικού σώματος (Clarke κ.α. 2004: 8 και για μια εμπεριστατωμένη κριτική Green & Shapiro, 1994)».

3.5 <u>Διαιρετικές Τομές</u>

Μια εναλλακτική προσέγγιση στην μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς, βασίσθηκε στη θεωρία των Διαιρετικών Τομών. Μια θεωρία που όπως σημειώνει ο Πιερίδης, δεν διαθέτει «μια ατομοκεντρική προσέγγιση της πολιτικής και εκλογικής συμπεριφοράς, με όρους κομματικής ταύτισης, δημογραφικών χαρακτηριστικών ή συμπεριφορικών (ορθολογικών ή ψυχολογικών) επιλογών, αλλά ερμηνεύει τις κοινωνικές διαιρέσεις των ανθρώπων ως τη

συνθήκη ευθυγράμμισης των κομματικών τους προτιμήσεων», συμπληρώνοντας πως το «αντικείμενο της μελέτης δεν είναι το άτομο, αλλά οι ιστορικοί παράγοντες διαμόρφωσης του πολιτικού και κομματικού συστήματος εντός του οποίου διαμορφώνεται η πολιτική συμπεριφορά και οι κομματικές επιλογές των εκλογέων» (Πιερίδης, 2021).

Οι Seymour Lipset και Stein Rokkan, στο έργο τους «*Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments: An Introduction*» (1967), παρά το γεγονός ότι δεν έδωσαν κάποιο συγκεκριμένο ορισμό, ήταν εκείνοι που εγκαινίασαν τον όρο Διαιρετική Τομή. Μια έννοια, της οποίας τον ακριβή ορισμό προσπάθησαν να προσδιορίσουν αρκετοί πολιτικοί επιστήμονες. Χαρακτηριστικά, «Σύμφωνα με τους Rae και Taylor, οι διαιρετικές τομές ορίζονται ως κριτήρια που διαχωρίζουν τα μέλη μια ολόκληρης κοινότητας ή ενός μέρους της σε ομάδες και οι πιο σημαντικές από αυτές τις τομές είναι εκείνες που αντανακλούν πολιτικές διαφοροποιήσεις τόσο σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή όσο και στη βάση τοπικών ιδιαιτεροτήτων», όπως σημειώνουν οι Τεπέρογλου, Χατζηπαντελής και Ανδρεάδης (2010). Μάλιστα, στο πλαίσιο του παραπάνω ορισμού, οι Rae και Taylor προσδιόρισαν τρεις κατηγορίες διαιρετικών τομών: α) τις τομές Χαρακτηριστικών (Ascriptive/Trait Cleavages) που αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων, β) τις τομές Απόψεων και Στάσεων (Opinion-Attitudinal Cleavages) που αφορούν τις διαφοροποιήσεις σε ιδεολογικό επίπεδο και γ) τις τομές Συμπεριφορών και Δράσεων (Behavioral/Act Cleavages) που αφορούν τις διαφοροποιήσεις στην εκλογική συμπεριφορά και τη συμμετοχή σε οργανώσεις. Ανάλογα, όπως αναφέρει ο Πιερίδης (2021), οι Bartolini και Mair στην προσπάθεια τους να προσδιορίσουν με ακρίβεια τον όρο διαιρετική τομή, και να τον διαχωρίσουν από την έννοια της «διαίρεσης», όρισαν τρεις προϋποθέσεις που πρέπει να εμπεριέχει μια διαιρετική τομή για να θεωρηθεί πλήρης. Συγκεκριμένα, μια διαιρετική τομή α) προϋποθέτει μια κοινωνική διαίρεση που διαχωρίζει τους ανθρώπους βάση σημαντικών κοινωνικών χαρακτηριστικών, β) οι ομάδες που συμπεριλαμβάνονται στη διαίρεση οφείλουν να έχουν «συνείδηση της συλλογικής τους ταυτότητας» και να είναι διατεθειμένες να δράσουν βάση αυτής, και γ) πρέπει να εκφράζεται με οργανωτικούς όρους. Τέλος, σύμφωνα με τον Πιερίδη (2021), «ο σύγχρονος όρος διαιρετικές τομές, επικεντρώνεται στην ανάλυση των σημαντικών κοινωνικών διαιρέσεων ως βάση ερμηνείας της πολιτικής και εκλογικής συμπεριφοράς.

Οι Lipset και Rokkan, με την εργασία τους θέλησαν να απαντήσουν στο ερώτημα «Πως οι κοινωνικοπολιτισμικές συγκρούσεις μεταφράζονται σε αντιθέσεις μεταξύ των κομμάτων;» (Lipset & Rokkan, 1967). Αναλύοντας ποσοτικά δεδομένα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής πραγματικότητας, παράλληλα με τη διεξοδική μελέτη των σύγχρονων ιστορικών

γεγονότων, εντόπισαν εκείνες τις διαιρετικές τομές που δημιούργησαν και παγίωσαν πεδία πολιτικού ανταγωνισμού. Βάση αυτών, προσδιόρισαν τέσσερεις τύπους διαιρετικών τομών: α) Κέντρο-Περιφέρεια ή Πολιτισμική διαιρετική τομή, που αφορά τις διαφορές μεταξύ της κυρίαρχης εθνικής κουλτούρας και των τοπικών αντιλήψεων, β) Κράτος-Εκκλησία ή Θρησκευτική διαιρετική τομή, που αφορά την εκκοσμίκευση και τον έλεγχο του εκπαιδευτικού συστήματος, γ) Πόλη-Ύπαιθρος ή Αγροτική διαιρετική τομή, που αφορά τις διαφορές μεταξύ αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής, και δ) Εργασία-Ιδιοκτησία ή Ταξική διαιρετική τομή, που αφορά τις ταξικές συγκρούσεις (Τεπέρογλου, Χατζηπαντελής, & Ανδρεάδης, 2010).

Πρόσθετα, σύμφωνα με την μελέτη των Lipset και Rokkan, η Πολιτισμική και η Θρησκευτική διαιρετική τομή αποτέλεσαν απόρροια της Εθνικής Επανάστασης και χαρακτηρίστηκαν ως κάθετες διαιρετικές τομές, δηλαδή τομές που χωρίζουν την κοινωνία βάση πολιτισμικών κριτηρίων, όπως η εθνικότητα, η γλώσσα, η θρησκεία και η κοινωνική μνήμη, ενώ η Αγροτική και η Ταξική διαιρετική τομή αποτέλεσαν απόρροια της Βιομηχανικής Επανάστασης και χαρακτηρίστηκαν ως οριζόντιες διαιρετικές τομές, δηλαδή τομές που χωρίζουν την κοινωνία βάση οικονομικών και κοινωνικών θεμάτων, όπως το εισόδημα, η κοινωνική τάξη, το εκπαιδευτικό επίπεδο, ο τύπος εργασίας κ.α. (Πιερίδης, 2021).

Το υπόδειγμα των Lipset και Rokkan αν και κατάφερε να περιγράψει με επιτυχία τα κόμματα και τα κομματικά συστήματα των δυτικών δημοκρατιών μεταξύ 1920-1960, ήδη στην δεκαετία του 70, όπου σημειώθηκε πλήθος οικονομικών, κοινωνικών και κατ' επέκταση πολιτικών αλλαγών, άρχισε να χάνει την ερμηνευτική του ικανότητα καθώς παρατηρήθηκε πτώση της σημασίας των παραδοσιακών[4] διαιρετικών τομών με παράλληλη ανάδειξη νέων. Μάλιστα, μόλις το 1971, ο Roland Inglehart στο έργο του «The silent Revolution in Europe: Intergenerational Change in Post-Industrial Societies» παρουσίασε το μοντέλο του μεταϋλισμού, που αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια αμφισβήτησης του υποδείγματος των Lipset και Rokkan (Πιερίδης, 2021).

Συνοψίζοντας την σύντομη αναφορά στη θεωρία των διαιρετικών τομών, οφείλουμε να σημειώσουμε την σημαντική διαφοροποίηση της από τα υπόλοιπα μοντέλα εκλογικής συμπεριφοράς που παρουσιάστηκαν, η οποία εντοπίζεται στο γεγονός ότι δεν στοχεύει στην πρόβλεψη, αλλά στην ερμηνεία των εκλογικών αποτελεσμάτων. Βέβαια, όπως σημειώνει ο Πιερίδης (2021) «ακριβώς επειδή επιχειρείται μια σημαντική κοινωνική ενδοσκόπηση των

[4] Παραδοσιακές διαιρετικές τομές, θεωρούνται οι τομές που προτάθηκαν στο υπόδειγμα των Lipset και Rokkan.

κοινωνιών και των διαιρετικών διαφοροποιήσεων σε υποδόριο επίπεδο η θεωρία διεκδικεί πολλές φορές μια προβλεπτική δυναμική. Μέσα, δηλαδή, από την ανίχνευση και μελέτη των κοινωνικών τομών η γνωσιακή δυναμική των ισορροπιών μιας κοινωνίας, της ξεχωριστής της ιστορίας, του πολιτικού και κομματικού συστήματος της, ενδέχεται εκτός από την ερμηνεία των παρελθοντικών εκλογικών διαδικασιών να είναι σε θέση να προσδιορίζει και τις μέλλουσες».

Διάγραμμα 3.3: Τύποι Διαιρετικών Τομών κατά τους Lipset και Rokkan
Πηγή: Γεωργιάδου & Καφέ (2018)

3.6 Σύνοψη Μοντέλων Εκλογικής Συμπεριφοράς

Σύμφωνα με όσα παρουσιάσθηκαν παραπάνω, γίνεται σαφές πως η εκλογική συμπεριφορά αποτελεί έναν τομέα της πολιτικής συμπεριφοράς που διαρκώς εξελίσσεται, καθώς το περιβάλλον που μελετά διαρκώς μεταβάλλεται. Διαφορετικοί άνθρωποι, σε διαφορετικές εποχές, με διαφορετικά κριτήρια εκφράζουν διαφορετικές εκλογικές συμπεριφορές, γεγονός που αναγκάζει τους πολιτικούς επιστήμονες να βρίσκονται σε μια διαρκή εγρήγορση. Να αξιολογούν τα υπάρχοντα μοντέλα, να τα αναθεωρούν, να τα εμπλουτίζουν και να τα συνδυάζουν μεταξύ τους, καθώς όπως χαρακτηριστικά, αναφέρει η Mayer (2005) για την εκλογική πράξη, «αποτελεί το συμπύκνωμα μιας σύνθετης διαδικασίας, όπου εμπλέκονται το κοινωνικό και το πολιτικό, βραχυχρόνιοι και μακροχρόνιοι παράγοντες, ατομικά χαρακτηριστικά και συλλογικές εντάξεις, ένστικτα και υπολογισμοί, και ο προσανατολισμός

της δεν καθορίζεται ποτέ μια για πάντα». Ανάλογα, οι Γεωργιάδου και Καφέ (2018) σημειώνουν, «Οι θεωρίες της εκλογικής συμπεριφοράς διαμορφώθηκαν σε μια εποχή που σταθερότητα των κομματικών επιλογών ήταν κανόνας, ενώ η μεταβλητότητα συνιστούσε ένα περιθωριακό φαινόμενο. Παρόλα αυτά, ακόμη και τότε, χρειαζόταν να συνδυαστούν περισσότεροι επεξηγηματικοί παράγοντες, από διαφορετικές εκλογικές σχολές και μοντέλα ανάλυσης, προκειμένου να διερευνηθούν οι εκλογικές προτιμήσεις και να αποκωδικοποιηθούν οι κομματικές επιλογές των ψηφοφόρων. Τα πράγματα είναι σαφώς πιο σύνθετα σήμερα που η σταθερότητα και η συνέχεια στις εκλογικές επιλογές αποτελούν την εξαίρεση, ενώ η ευκολία μεταβολής του ψηφοφόρου τείνει να μετατραπεί σε κανόνα. Η έρευνα της εκλογικής συμπεριφοράς χρειάζεται να εκπονήσει νέες προσεγγίσεις, να γίνει πιο διεπιστημονική και συνδυαστική όσον αφορά τη χρήση θεωρητικών υποθέσεων, μεθοδολογικών εργαλείων και δεδομένων προκειμένου να αναδείξει τα εκλογικά μοτίβα που συνοδεύουν τις επιλογές των ψηφοφόρων στις μέρες μας».

Διάγραμμα 3.4: Χοάνη αιτιότητας και μοντέλα εκλογικής ανάλυσης Campbell κ.α. (1960)
Πηγή: Γεωργιάδου & Καφέ (2018)

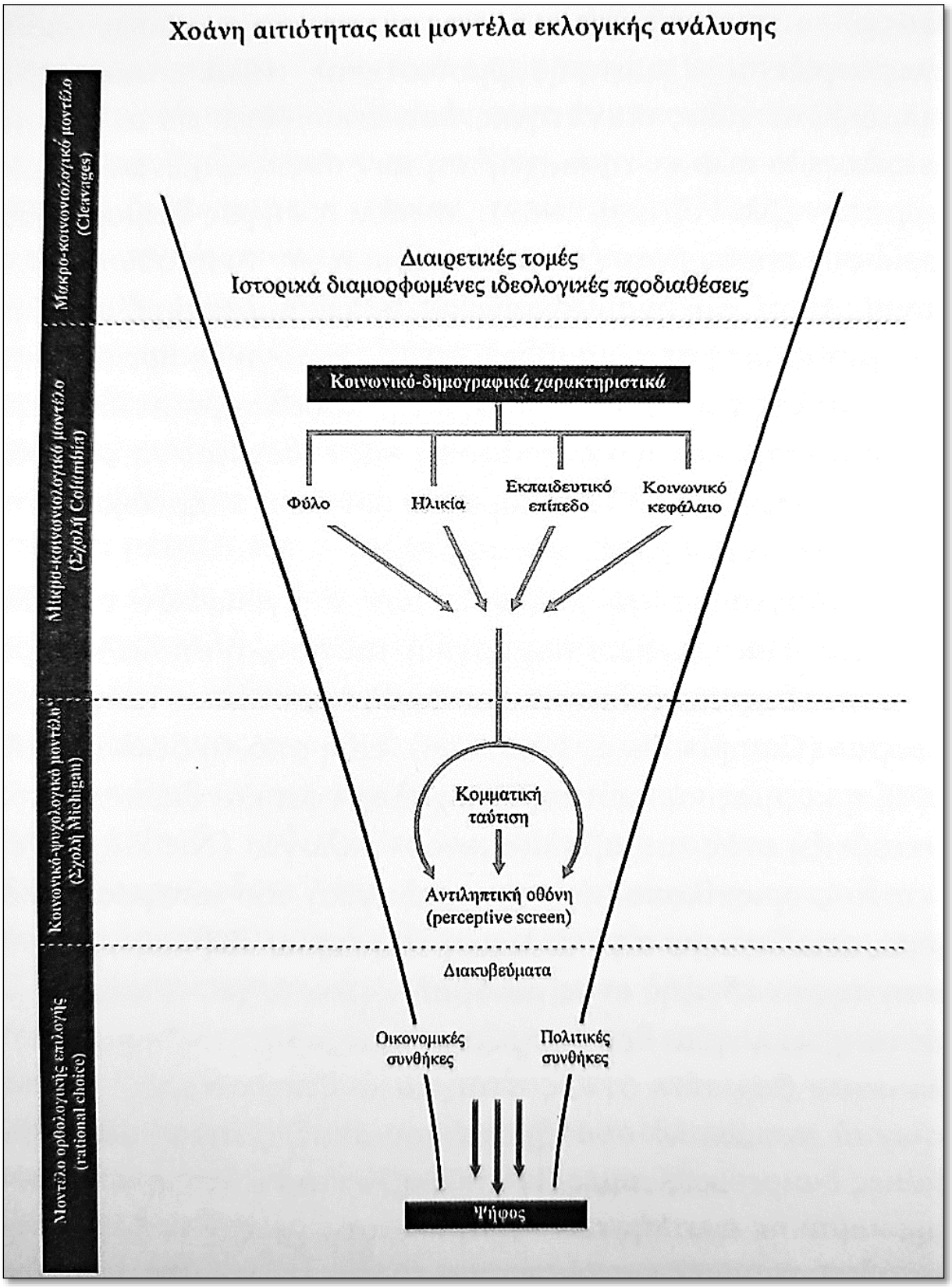

Κεφάλαιο 4ο: Λειτουργία Θεσμών (1η Έρευνα)

4.1 Εισαγωγικά

Οι θεσμοί αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των κοινωνιών με το οποίο αλληλεπιδρούν καθημερινά οι πολίτες, άλλοτε με εμπιστοσύνη και άλλοτε με δυσπιστία. Η αλληλεπίδραση μεταξύ θεσμών και πολιτών έχει αποδειχθεί ιστορικά πως επηρεάζει την πολιτική συμπεριφορά. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, πραγματοποιήθηκε έρευνα με σκοπό την μελέτη της εμπιστοσύνης των πολιτών στους θεσμούς, και την επίδραση της ύπαρξης/απουσίας της στην εκλογική συμπεριφορά των Ελλήνων πολιτών, συγκριτικά σε Κρήτη και Αττική.

Σύμφωνα με τους Campbell κ.α. (1991), όπως αναφέρεται από τον Σεριάτου (2020), «οι θεσμοί δεν περιορίζονται σε άτυπους και τυπικούς κανόνες, αλλά πολύ περισσότερο περιλαμβάνουν σύμβολα, ρεπερτόρια δράσης και ηθικά υποδείγματα, τα οποία διαμορφώνουν τελικά ατομικές συμπεριφορές». Η επίδραση των θεσμών στην ατομική συμπεριφορά, και συγκεκριμένα στην εκλογική συμπεριφορά, αποτέλεσε αφορμή για την έρευνα που πραγματοποίησε το εργαστήριο Κοινωνικής Στατιστικής και Πολιτικής Έρευνας του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης, του Πανεπιστημίου Κρήτης [Ερευνητική Ομάδα Καθηγητή Βασίλη Δαφέρμου].

4.2 Σκοπός της Έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με σκοπό:

1. Τη καταγραφή του βαθμού εμπιστοσύνης των πολιτών Κρήτης και Αττικής ως προς τους παρακάτω θεσμούς:

- ✓ Κυβέρνηση
- ✓ Συνδικαλιστικές Οργανώσεις
- ✓ Στρατό
- ✓ Δικαιοσύνη
- ✓ Ιδιωτικές Επιχειρήσεις
- ✓ Δημόσια Διοίκηση (Επιχειρήσεις και Οργανισμοί)
- ✓ Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
- ✓ Κοινοβούλιο
- ✓ Τοπική Αυτοδιοίκηση
- ✓ Πολιτικά Κόμματα
- ✓ Αστυνομία
- ✓ Εκκλησία

Στο σημείο αυτό, οφείλουμε να σημειώσουμε πως αναφερόμενοι στους συγκεκριμένους θεσμούς, αναφερόμαστε στις έννοιες· όπως τις αντιλαμβάνεται ο εκάστοτε ερωτώμενος, και όχι υπό την στενή θεσμική έννοια τους, κατά τρόπο ανάλογο εκείνου του ερωτηματολογίου της παγκόσμιας έρευνας World Values Survey (2020).

2. Τον έλεγχο ύπαρξης διαφοροποίησης μεταξύ των πολιτών της Κρήτης και των πολιτών της Αττικής, αναφορικά με το ερώτημα: «Ποιο πολιτικό κόμμα θα μπορούσε σήμερα να υπερασπιστεί καλύτερα την λειτουργία των θεσμών στη χώρα μας;».

4.3 Ταυτότητα της Έρευνας

Πληθυσμός Έρευνας: Πολίτες της Κρήτης και της Αττικής, από 17 ετών και άνω.

Περίοδος Δειγματοληψίας: 28-30 Νοεμβρίου 2016

Μέγεθος Δείγματος: 877 άτομα.

Μέθοδος Δειγματοληψίας: Τηλεφωνικές Συνεντεύξεις από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο αδιακρίτως, από τις περιφέρειες της Κρήτης και της Αττικής, με χρήση quota.

Για τις ανάγκες της έρευνας, συλλέχθηκε δείγμα 877 Ελλήνων πολιτών με δικαίωμα ψήφου από τις εκλογικές περιφέρειες Κρήτης και Αττικής, με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας με χρήση quota. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων από σταθερό και κινητό που πραγματοποίησαν προπτυχιακοί φοιτητές του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης, με την χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. Για την στατιστική ανάλυση, χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο IBM SPSS Statistics (v.29).

4.4 Γενική Στατιστική Ανάλυση

Στο σύνολο των συμμετεχόντων, το δείγμα αποτελείτο από 55,1% γυναίκες και 44,9% άνδρες, με μέση ηλικία τα 48,5 έτη (και τυπική απόκλιση 15,5 ετών), εκ των οποίων το 54,3% είχε πτυχίο ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης, το 36,7% δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 9,1% είχε ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Όσον αφορά την επαγγελματική κατάσταση, το 25,3% ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 23,1% των πολιτών δήλωσαν συνταξιούχοι, το 18,7% ελεύθεροι επαγγελματίες (τεχνίτες και επιστήμονες), το 10,6% άνεργοι, το 10,0% δημόσιοι υπάλληλοι, το 6,9% ενασχόληση με τα οικιακά, το 3,3% φοιτητές και το 2,2% κτηνοτρόφοι/γεωργοί. Τέλος, το 23,8% του δείγματος ασκούσε το εκλογικό του δικαίωμα στην περιφέρεια Κρήτης, ενώ το 76,2% στην περιφέρεια Αττικής.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις, το 66,4% των πολιτών δήλωσε πως «Καθόλου» δεν εμπιστεύεται την «Ελληνική Κυβέρνηση», το 21,9% δήλωσε πως την εμπιστεύεται «Λίγο», το 7,2% «Αρκετά» και το 3,2% «Πολύ», ενώ το 1,3% «Δύσκολο κανείς να πει».

Για τον θεσμό της «Δημόσιας Διοίκησης (Επιχειρήσεις και Οργανισμούς)», το 45,5% των πολιτών δήλωσε πως δεν διαθέτει «Καθόλου» εμπιστοσύνη, το 40,5% εξέφρασε «Λίγη» εμπιστοσύνη, το 11,3% «Αρκετή», το 0,8% «Πολύ» και το 1,8% πως «Δύσκολο κανείς να πει».

Όσον αφορά τις «Συνδικαλιστικές Οργανώσεις», «Καθόλου» εμπιστοσύνη εξέφρασε το 67,3% των πολιτών, «Λίγη» εμπιστοσύνη το 20,0% , «Αρκετή» το 4,3%, «Πολύ» το 0,6%, και «Δύσκολο κανείς να πει» το 7,8%.

Ο «Στρατός» δεν χαίρει «Καθόλου» εμπιστοσύνης μόλις από το 10,3% των πολιτών, «Λίγο» τον εμπιστεύεται το 21,5%, το 39,1% δήλωσε πως του έχει «Αρκετή» εμπιστοσύνη, το 16,8% «Πολύ», ενώ το 12,3% πως «Δύσκολο κανείς να πει».

Για την «Δικαιοσύνη», το 23,9% των πολιτών εκφράσθηκε μέσω του «Καθόλου» εμπιστοσύνη, το 37,3% με το «Λίγη» εμπιστοσύνη, το 29,3% με το «Αρκετή», το 6,7% με το «Πολύ» και το 2,9% με το «Δύσκολο κανείς να πει».

Αναφορικά με τις «Ιδιωτικές Επιχειρήσεις», το 15,1% των πολιτών τοποθετήθηκε επιλέγοντας το «Καθόλου» εμπιστοσύνη, το 29,8% επιλέγοντας το «Λίγο», το 42,0% το «Αρκετά», το 8,9% το «Πολύ» και το 4,2% το «Δύσκολο κανείς να πει».

Για τα «Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», το 46,5% των πολιτών τάχθηκε υπέρ του «Καθόλου» εμπιστοσύνη, το 34,5% υπέρ του «Λίγο» εμπιστοσύνη, το 15,3% με το «Αρκετά», το 1,6% στο «Πολύ» και το 2,1% με το «Δύσκολο κανείς να πει».

Το «Κοινοβούλιο», δήλωσε πως «Καθόλου» δεν το εμπιστεύεται το 58,9% των πολιτών, «Λίγο» το εμπιστεύεται το 28,4%, «Αρκετά» το 8,9%, «Πολύ» το 1,1% και πως «Δύσκολο κανείς να πει» δήλωσε το 2,5%.

Για την «Τοπική Αυτοδιοίκηση», το 27,0% εξέφρασε πως δεν διαθέτει «Καθόλου» εμπιστοσύνη, το 38,6% διαθέτει «Λίγη» εμπιστοσύνη, το 26,9% «Αρκετή», το 5,4% «Πολύ» και το 2,1% των ερωτηθέντων τοποθετήθηκε μέσω του «Δύσκολο κανείς να πει».

Αναφορικά με τα «Πολιτικά Κόμματα», 75,6% συγκέντρωσε η άποψη «Καθόλου» εμπιστοσύνη, το μεγαλύτερο ποσοστό μεταξύ των υπό μελέτη θεσμών, 19,0% η τοποθέτηση «Λίγο» εμπιστοσύνη, 3,1% η «Αρκετή», 0,2% η «Πολύ» ενώ το 2,1% δήλωσε πως «Δύσκολο κανείς να πει».

Η «Αστυνομία», στην τοποθέτηση «Καθόλου» εμπιστοσύνη συγκέντρωσε το 11,6%, στην «Λίγη» εμπιστοσύνη το 30,5%, στην «Αρκετή» το 48,6%, στην «Πολύ» το 7,4% και στο «Δύσκολο κανείς να πει» το 2,0%

Τέλος, την «Εκκλησία» δήλωσε πως δεν την εμπιστεύεται «Καθόλου» το 24,0%, την εμπιστεύεται «Λίγο» το 29,0%, «Αρκετά» το 30,7%, «Πολύ» το 11,6% και πως «Δύσκολο κανείς να πει» το 4,7%.

Όσον αφορά το ερώτημα «Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας, θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την λειτουργία των Θεσμών στη χώρα μας;» το 33,1% δήλωσαν τη Νέα Δημοκρατία (Ν.Δ.), το 22,4% τον Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.), το 7,7% το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.), το 4,2% τον Λαϊκό Σύνδεσμο Χρυσή Αυγή (Χ.Α.), το 3,2% το Ποτάμι (ΠΟΤΑΜΙ), το 3,1% την Ένωση Κεντρώων (Ε.Κ.), το 2,6% τη Δημοκρατική Συμπαράταξη (ΠΑ.ΣΟ.Κ.-ΔΗΜ.ΑΡ.), το 23,7% κάποιο άλλο κόμμα.

4.5 <u>Έλεγχος Υποθέσεων της Έρευνας</u>

4.5.1 Η πρώτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς την Κυβέρνηση.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0, το οποίο ουδεμία άλλη παραδοχή απαιτεί ή μη μόνον εκείνη της τυχαιότητας. (Πράγματι, το ληφθέν δείγμα της συγκεκριμένης Έρευνας είναι τυχαίο, διότι οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις έγιναν με το σύστημα των τυχαίων αριθμών και επίσης ελήφθησαν από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο, αδιακρίτως).

Πίνακας 4.1: Independent Samples Proportions Test
της «Εμπιστοσύνη στην Ελληνική Κυβέρνηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q11. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Ελληνική Κυβέρνηση; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,011	,013	-,640	,261	,522
	Wald	-,011	,013	-,830	,203	,407
	Wald (Continuity Corrected)	-,011	,013	-,583	,280	,560
	Wald H0	-,011	,013	-,757	,225	,449
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,011	,013	-,531	,298	,595

Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 4.1, η οποία περιλαμβάνει τα, σε διπλή κατεύθυνση, παρατηρούμενα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας, βλέπουμε ότι το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 44,9% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.2: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στην Ελληνική Κυβέρνηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q11. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Ελληνική Κυβέρνηση;	Κρήτης	208	1,55	,986	,068
	Αττικής	664	1,60	1,060	,041

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 4.2 ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,55 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 1,60 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι απελπιστικά χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς την Κυβέρνηση, κι επίσης αμφότεροι, ελάχιστα την εμπιστεύονται.

4.5.2 Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τη Δημόσια Διοίκηση (Επιχειρήσεις και Οργανισμούς).

Πίνακας 4.3: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στη Δημόσια Διοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q12. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τη Δημόσια Διοίκηση (Επιχειρήσεις & Οργανισμοί); = Πολύ	Hauck-Anderson	,002	,008	,000	,500	1,000
	Wald	,002	,008	,279	,390	,780
	Wald (Continuity Corrected)	,002	,008	,000	,500	1,000
	Wald H0	,002	,008	,298	,383	,766
	Wald H0 (Continuity Corrected)	,002	,008	,000	,500	1,000

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.3, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 76,6% > 5%, κι επομένως ισχύει η μηδενική υπόθεση.

Πίνακας 4.4: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στη Δημόσια Διοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q12. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τη Δημόσια Διοίκηση (Επιχειρήσεις & Οργανισμοί);	Κρήτης	208	1,87	,979	,068
	Αττικής	666	1,80	,984	,038

Επίσης, από τον Πίνακα 4.4 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,87 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 1,80 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι ιδιαίτερα χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς την Δημόσια Διοίκηση (Επιχειρήσεις και Οργανισμούς), κι επίσης αμφότεροι ελάχιστα την εμπιστεύονται.

4.5.3 Η τρίτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις.

Πίνακας 4.5: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q13. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις; = Πολύ	Hauck-Anderson	,005	,007	,363	,358	,716
	Wald	,005	,007	,695	,243	,487
	Wald (Continuity Corrected)	,005	,007	,259	,398	,795
	Wald H0	,005	,007	,837	,201	,403
	Wald H0 (Continuity Corrected)	,005	,007	,312	,377	,755

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.5, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 40,3% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.6: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q13. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις;	Κρήτης	209	1,66	,949	,066
	Αττικής	660	1,46	,819	,032

Επίσης, από τον Πίνακα 4.6 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,66 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 1,46 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι εξαιρετικά χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, κι επίσης αμφότεροι εκφράζουν πως διαθέτουν σχεδόν καθόλου εμπιστοσύνη στο συγκεκριμένο θεσμό.

4.5.4 Η τέταρτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τον Στρατό.

Πίνακας 4.7: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στο Στρατό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q14. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Στρατό; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,075	,027	-2,747	,003	,006
	Wald	-,075	,027	-2,842	,002	,004
	Wald (Continuity Corrected)	-,075	,027	-2,723	,003	,006
	Wald H0	-,075	,027	-2,535	,006	,011
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,075	,027	-2,429	,008	,015

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.7, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 1,1% < 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται.

Πίνακας 4.8: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στο Στρατό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q14. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Στρατό;	Κρήτης	208	3,14	1,214	,084
	Αττικής	656	3,36	1,276	,050

Επίσης, από τον Πίνακα 4.8 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 3,14 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 3,36 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι λίγο πάνω από την μέση της κλίμακας.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τον Στρατό, και παρά το γεγονός ότι αμφότεροι τοποθετούνται κοντά στο «ούτε τον εμπιστεύομαι ούτε δεν τον εμπιστεύομαι», οι πολίτες της Αττικής εμφανίζονται να έχουν λίγο μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σε σχέση με τους πολίτες της Κρήτης.

<u>Σημαντική Παρατήρηση</u>

Σε αυτό το σημείο εγείρονται δυο κρίσιμα ερωτήματα:

α) Ο μέσος όρος $Mean_{KR}$ = 3,14 για τους πολίτες της Κρήτης είναι στην περιοχή του μέσου όρου της κλίμακας [1-5], δηλαδή στην περιοχή του 3 ή όχι, με ποια πιθανότητα και με ποιο σφάλμα μεροληψίας;

β) Ο μέσος όρος $Mean_{KR}$ = 3,36 για τους πολίτες της Αττικής είναι στην περιοχή του μέσου όρου της κλίμακας [1-5], δηλαδή στην περιοχή του 3 ή όχι, με ποια πιθανότητα και με ποιο σφάλμα μεροληψίας;

Τα ερωτήματα (α) και (β) είναι δυνατόν να απαντηθούν, εφαρμόζοντας τη διαδικασία One-Sample T-test, και μάλιστα με παράλληλη προσομοίωση, πράγμα

το οποίο συμβαίνει, διότι η κατά προσέγγιση παραδοχή της κανονικότητας και στους δυο υπό-πληθυσμούς ικανοποιείται, όπως είδαμε.

Οι Πίνακας 4.8.α1 και Πίνακας.4.8.α2, αφορούν το ερώτημα (α), ενώ οι Πίνακας 4.8.β1 και Πίνακας 4.8.β2 που έπονται, αφορούν το ερώτημα (β).

Πίνακας 4.8.α1: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες Εμπιστοσύνης για τον θεσμό του Στρατού, όσον αφορά την Περιφέρεια Κρήτης.

One-Sample Statistics

			Bootstrap[a]			
					95% Confidence Interval	
		Statistic	Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.4. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Στρατό;	N	208				
	Mean	3,05	,01	,08	2,90	3,22
	Std. Deviation	1,250	-,002	,046	1,148	1,332
	Std. Error Mean	,087				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

Στον Πίνακα 4.8.α1 παρατηρούμε ότι η μεροληψία (Bias) για το μέσο όρο στο δείγμα της Κρήτης ($Mean_{KR}$=3,05) είναι μικρή (Bias=0,01), ενώ η μεροληψία (Bias) για την τυπική απόκλιση στο δείγμα της Κρήτης (Std. Deviation=1,25) είναι ελάχιστη (Bias=-0,002).

Πίνακας 4.8.α2: One Sample T-test για την Εμπιστοσύνη στον θεσμό του Στρατού, όσον αφορά την Περιφέρεια Κρήτης.

One-Sample Test

	Test Value = 3						
			Significance		Mean	95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	One-Sided p	Two-Sided p	Difference	Lower	Upper
Q1.4. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Στρατό;	,555	207	,290	,580	,048	-,12	,22

Στον Πίνακα 4.8.α2 παρατηρούμε ότι η μηδενική υπόθεση που υποστηρίζει ότι ο μέσος όρος 3,05 του δείγματος της Κρήτης, βρίσκεται στην περιοχή του 3=μέσο της κλίμακας [1-5], ισχύει.

Στον Πίνακα 4.8.β1 παρατηρούμε ότι η μεροληψία (Bias) για το μέσο όρο στο δείγμα της Αττικής ($Mean_{ATT}$=2,97) είναι μηδενική (Bias=0,00), ενώ η μεροληψία (Bias) για την τυπική απόκλιση στο δείγμα της Αττικής (Std. Deviation=1,25) είναι ελάχιστη (Bias=-0,001).

Πίνακας 4.8.β1: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες Εμπιστοσύνης για τον θεσμό του Στρατού, όσον αφορά την Περιφέρεια Αττικής.

One-Sample Statistics

			Bootstrap[a]			
					95% Confidence Interval	
		Statistic	Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.4. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Στρατό;	N	656				
	Mean	2,97	,00	,04	2,89	3,05
	Std. Deviation	1,096	-,001	,026	1,042	1,145
	Std. Error Mean	,043				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

Πίνακας 4.8.β2: One Sample T-test για την Εμπιστοσύνη στον θεσμό του Στρατού, όσον αφορά την Περιφέρεια Αττικής.

Bootstrap for One-Sample Test

		Bootstrap[a]			
				95% Confidence Interval	
	Mean Difference	Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.4. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Στρατό;	-,026	,002	,042	-,109	,054

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

Στον Πίνακα 4.8.β2 παρατηρούμε ότι η μηδενική υπόθεση που υποστηρίζει ότι ο μέσος όρος 2,97 του δείγματος της Αττικής, βρίσκεται στην περιοχή του 3=μέσο της κλίμακας [1-5], ισχύει.

4.5.5 Η πέμπτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς την Δικαιοσύνη.

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.9, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 6,2% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Επίσης, από τον Πίνακα 4.10 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 2,40 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 2,63 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι αρκετά χαμηλοί.

Πίνακας 4.9: Independent Samples Proportions Test
της «Εμπιστοσύνη στη Δικαιοσύνη», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q15. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τη Δικαιοσύνη; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,037	,017	-2,050	,020	,040
	Wald	-,037	,017	-2,197	,014	,028
	Wald (Continuity Corrected)	-,037	,017	-2,009	,022	,045
	Wald H0	-,037	,017	-1,865	,031	,062
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,037	,017	-1,706	,044	,088

Πίνακας 4.10: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στη Δικαιοσύνη», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q15. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τη Δικαιοσύνη;	Κρήτης	208	2,40	1,224	,085
	Αττικής	663	2,63	1,329	,052

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς τη Δικαιοσύνη, κι επίσης αμφότεροι, λίγο την εμπιστεύονται.

4.5.6 Η έκτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αθήνας, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις.

Πίνακας 4.11: Independent Samples Proportions Test
της «Εμπιστοσύνη στις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q16. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,041	,020	-1,946	,026	,052
	Wald	-,041	,020	-2,070	,019	,038
	Wald (Continuity Corrected)	-,041	,020	-1,911	,028	,056
	Wald H0	-,041	,020	-1,820	,034	,069
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,041	,020	-1,681	,046	,093

Για να ελέγξουμε τη μηδενική μας υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.11, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 6,9% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.12: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q16. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις;	Κρήτης	208	2,88	1,266	,088
	Αττικής	657	3,03	1,305	,051

Επίσης, από τον Πίνακα 4.12 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 2,88 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 3,03 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς τις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις, κι επίσης αμφότεροι τοποθετούνται περίπου στο μέσον της κλίμακας [1-5], δηλαδή εγγύτατα στο σημείο 3 = «ούτε τις εμπιστευόμαστε, ούτε δεν τις εμπιστευόμαστε».

4.5.7 Η έβδομη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Πίνακας 4.13: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q17. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης; = Πολύ	Hauck-Anderson	,017	,012	1,161	,123	,246
	Wald	,017	,012	1,358	,087	,175
	Wald (Continuity Corrected)	,017	,012	1,102	,135	,270
	Wald H0	,017	,012	1,678	,047	,093
	Wald H0 (Continuity Corrected)	,017	,012	1,362	,087	,173

Για να ελέγξουμε τη μηδενική μας υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.13, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 9,3% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.14: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q17. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;	Κρήτης	209	1,91	1,144	,079
	Αττικής	666	1,91	1,102	,043

Επίσης, από τον Πίνακα 4.14 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,91 στην κλίμακα [1-5], όσο ακριβώς και ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής $Mean_{ATT}$ = 1,91 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι εξαιρετικά χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, κι επίσης αμφότεροι λίγο τα εμπιστεύονται.

4.5.8 Η όγδοη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς το Κοινοβούλιο.

Πίνακας 4.15: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στο Κοινοβούλιο», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q18. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Κοινοβούλιο; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,009	,007	-,964	,167	,335
	Wald	-,009	,007	-1,332	,091	,183
	Wald (Continuity Corrected)	-,009	,007	-,851	,197	,395
	Wald H0	-,009	,007	-1,034	,151	,301
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,009	,007	-,661	,254	,509

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.15, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 30,1% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.16: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στο Κοινοβούλιο», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q18. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Το Κοινοβούλιο;	Κρήτης	208	1,55	,821	,057
	Αττικής	664	1,68	1,019	,040

Επίσης, από τον Πίνακα 4.16 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,55 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής $Mean_{ATT}$ = 1,68 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι απελπιστικά χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς το Κοινοβούλιο, κι επίσης αμφότεροι εκφράζουν πως διαθέτουν σχεδόν καθόλου εμπιστοσύνη ως προς το συγκεκριμένο θεσμό.

4.5.9 Η ένατη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Πίνακας 4.17: Independent Samples Proportions Test της «Εμπιστοσύνη στη Τοπική Αυτοδιοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q19. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Τοπική Αυτοδιοίκηση; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,033	,015	-2,059	,020	,039
	Wald	-,033	,015	-2,224	,013	,026
	Wald (Continuity Corrected)	-,033	,015	-2,012	,022	,044
	Wald H0	-,033	,015	-1,846	,032	,065
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,033	,015	-1,670	,047	,095

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.17, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 6,5% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.18: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στη Τοπική Αυτοδιοίκηση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q19. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Τοπική Αυτοδιοίκηση;	Κρήτης	209	2,31	1,226	,085
	Αττικής	664	2,50	1,301	,050

Επίσης, από τον Πίνακα 4.18 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος εμπιστοσύνης των πολιτών της Κρήτης στο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι $Mean_{KR}$ = 2,31 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος εμπιστοσύνης των πολιτών της Αττικής $Mean_{ATT}$ = 2,5 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι αρκετά χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης/ευαρέσκειας προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση, κι επίσης αμφότεροι ελάχιστα την εμπιστεύονται.

<u>Σημαντική Παρατήρηση</u>

Στον Πίνακα 4.17 παρατηρούμε την ύπαρξη σημαντικών πληροφοριών, αναφορικά με το ποιος από τους συγκρινόμενους πληθυσμούς (Κρήτης και Αττικής) εμπιστεύεται ακόμη λιγότερο το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πράγματι, τα στατιστικά Κριτήρια των Hauck-Anderson [Two-Sided p=0,039<0,050], Wald [Two-Sided p=0,026<0,050], και Wald Continuity Corrected [Two-Sided p=0,044<0,050], αφήνουν βάσιμες υπόνοιες ότι η μηδενική υπόθεση, αναφορικά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, απορρίπτεται. Επομένως, τα συγκεκριμένα Κριτήρια μας ωθούν στο συμπέρασμα ότι ο ψηφοφόρος της Κρήτης, συγκρινόμενος με τον ψηφοφόρο της Αττικής, εμφανίζει μεγαλύτερο έλλειμα εμπιστοσύνης στο θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

4.5.10 Η δέκατη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τα Πολιτικά Κόμματα.

Πίνακας 4.19: Independent Samples Proportions Test
της «Εμπιστοσύνη στα Πολιτικά Κόμματα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q110. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τα Πολιτικά Κόμματα; = Πολύ	Hauck-Anderson	,003	,005	,176	,430	,860
	Wald	,003	,005	,655	,256	,513
	Wald (Continuity Corrected)	,003	,005	,026	,490	,979
	Wald H0	,003	,005	,864	,194	,388
	Wald H0 (Continuity Corrected)	,003	,005	,034	,486	,973

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.19, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 38,8% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.20: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στα Πολιτικά Κόμματα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q110. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Τα Πολιτικά Κόμματα;	Κρήτης	208	1,29	,634	,044
	Αττικής	660	1,35	,709	,028

Επίσης, από τον Πίνακα 4.20 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,29 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής $Mean_{ATT}$ = 1,35 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι απελπιστικά χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς τα Πολιτικά Κόμματα, κι επίσης αμφότεροι εκφράζουν πως διαθέτουν σχεδόν καθόλου εμπιστοσύνη ως προς το συγκεκριμένο θεσμό.

4.5.11 Η ενδέκατη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς την Αστυνομία.

Πίνακας 4.21: Independent Samples Proportions Test
της «Εμπιστοσύνη στην Αστυνομία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q111. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Αστυνομία; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,021	,019	-,938	,174	,348
	Wald	-,021	,019	-1,065	,143	,287
	Wald (Continuity Corrected)	-,021	,019	-,901	,184	,367
	Wald H0	-,021	,019	-,989	,161	,322
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,021	,019	-,837	,201	,403

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.21, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 32,2% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.22: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στην Αστυνομία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q111. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Αστυνομία;	Κρήτης	207	3,04	1,238	,086
	Αττικής	662	3,11	1,244	,048

Επίσης, από τον Πίνακα 4.22 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος εμπιστοσύνης των πολιτών της Κρήτης στην Αστυνομία είναι $Mean_{KR}$ = 3,04 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος των πολιτών της Αττικής $Mean_{ATT}$ = 3,11 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι οριακά πάνω από την μέση της κλίμακας.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς την Αστυνομία, κι επίσης αμφότεροι τοποθετούνται περίπου στο μέσο της κλίμακας δηλ. εγγύτατα στο σημείο 3 = «ούτε την εμπιστεύομαι ούτε δεν την εμπιστεύομαι».

4.5.12 Η δωδέκατη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς την Εκκλησία.

Πίνακας 4.23: Independent Samples Proportions Test
της «Εμπιστοσύνη στην Εκκλησία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q112. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Εκκλησία; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,019	,024	-,670	,251	,503
	Wald	-,019	,024	-,770	,221	,441
	Wald (Continuity Corrected)	-,019	,024	-,641	,261	,522
	Wald H0	-,019	,024	-,740	,230	,459
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,019	,024	-,616	,269	,538

Για να ελέγξουμε τη μηδενική υπόθεση εφαρμόσαμε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.23, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 45,9% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 4.24: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Εμπιστοσύνη στην Εκκλησία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q112. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε: Την Εκκλησία;	Κρήτης	207	2,77	1,360	,095
	Αττικής	665	2,77	1,417	,055

Επίσης, από τον Πίνακα 4.24 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 2,77 στην κλίμακα [1-5], όσο ακριβώς και ο μέσος όρος ευαρέσκειας των πολιτών της Αττικής $Mean_{ATT}$ = 2,77 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή είναι αμφότεροι χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό εμπιστοσύνης προς την Εκκλησία, κι επίσης αμφότεροι λίγο την εμπιστεύονται.

4.5.13 Η δέκατη τρίτη ερευνητική υπόθεση διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αθήνας, αναφορικά με την εκλογική συμπεριφορά, δηλαδή αναφορικά με την επιλογή Κόμματος για την υπεράσπιση της λειτουργίας των Θεσμών στην χώρα.

Με στατιστικούς όρους η μηδενική υπόθεση διατυπώνεται ως εξής:
Η μεταβλητή «Εκλογική Περιφέρεια (KR_ATT)» διατρέχει ομοιόμορφα τα επίπεδα της μεταβλητής «Κόμμα Υπεράσπισης Θεσμών (ΚΟΜΜΑ)».

Προκειμένου να ελεγχθεί η μηδενική υπόθεση, εφαρμόστηκε παραμετρικό X^2 με παράλληλη προσομοίωση, σε υποθετικούς δειγματικούς Πίνακες 10.000 και μέθοδο Monte Carlo.

Η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται, είτε ληφθεί υπόψιν η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 (Asymptotic Sig. (2-sided) < 0,0005), είτε την προσομοιωτική μέθοδος Monte Carlo (Monte Carlo Sig. (2-sided) < 0,0005), όπως προκύπτει από τον Πίνακα 4.25. Επομένως, γενικό συμπέρασμα αποτελεί ότι Κρήτη και Αττική ψηφίζουν διαφορετικά. Παρακάτω αναλύεται αν η διαφοροποίηση είναι μερική ή καθολική.

Πίνακας 4.25: Chi-Square test της 13ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided) Significance	99% Confidence Interval Lower Bound	99% Confidence Interval Upper Bound
Pearson Chi-Square	30,788[a]	7	,000	,000[b]	,000	,001
Likelihood Ratio	29,401	7	,000	,001[b]	,000	,001
Fisher's Exact Test	28,510			,000[b]	,000	,001
Linear-by-Linear Association	3,588[c]	1	,058	,058[b]	,052	,063
N of Valid Cases	874					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,50.

b. Based on 10000 sampled tables with starting seed 957002199.

c. The standardized statistic is -1,894.

Πρόσθετα, να σημειωθεί πως η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 είναι δυνατόν να εφαρμοστεί, καθώς στον Πίνακα Διασταύρωσης 4.26 δεν υπάρχει κανένα κελί με αναμενόμενη συχνότητα μικρότερη του 5. Επομένως, δεν υπάρχει η ανάγκη της παράλληλης προσομοίωσης.

Μελετώντας τον Πίνακα 4.26, δύναται να διατυπωθεί το σχετικό διαφοροποιητικό συμπέρασμα για κάθε ένα πολιτικό Κόμμα, ανάμεσα σε Κρήτη και Αττική.

Ερμηνεία του Πίνακα 4.26. Συμπεράσματα.

1. Το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,7), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,0).
2. Το κόμμα του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,7), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,4).
3. Το κόμμα της Χρυσής Αυγής, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,4), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,8).
4. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=3,5), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-2,0).
5. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα – Δημοκρατική Αριστερά, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,1), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,6).
6. Το Ποτάμι, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,0), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,6).
7. Το κόμμα της Ένωσης Κεντρώων, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,4), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,8).
8. Τα κόμματα τα οποία δεν κατάφεραν να έχουν παρουσία στο Κοινοβούλιο στο σύνολο τους (Άλλο), στην Κρήτη παρουσιάζουν περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,4), ενώ αντίθετα,

στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,8).

9. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τα αποτελέσματα του z-test για την σύγκριση των ποσοστών των Κομμάτων ανά Περιφέρεια, εντοπίζεται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των ποσοστών της Ν.Δ. και του Κ.Κ.Ε, σε Κρήτη και Αττική, με τη Ν.Δ. να λαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό στην Αττική, ενώ το Κ.Κ.Ε να λαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό στην Κρήτη.

Διάγραμμα 4.1: Της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος για την υπεράσπιση της λειτουργίας των Θεσμών στη Χώρα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

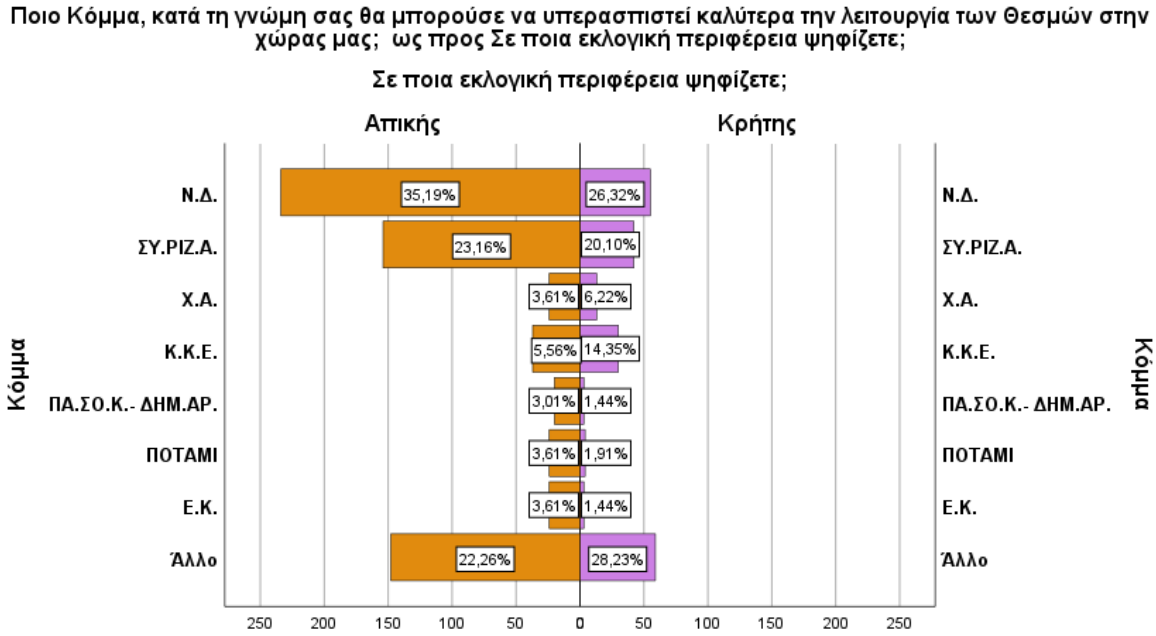

Πίνακας 4.26: Πίνακας Διασταύρωσης της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος για την υπεράσπιση της λειτουργίας των Θεσμών στη Χώρα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την λειτουργία των Θεσμών στην χώρας μας; * Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Crosstabulation

			Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		
			Κρήτης	Αττικής	Total
Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την λειτουργία των Θεσμών στην χώρας μας;	Ν.Δ.	Count	55a	234b	289
		Expected Count	69,1	219,9	289,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	26,3%	35,2%	33,1%
		Residual	-14,1	14,1	
		Standardized Residual	-1,7	1,0	
	ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	Count	42a	154a	196
		Expected Count	46,9	149,1	196,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	20,1%	23,2%	22,4%
		Residual	-4,9	4,9	
		Standardized Residual	-,7	,4	
	Χ.Α.	Count	13a	24a	37
		Expected Count	8,8	28,2	37,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	6,2%	3,6%	4,2%
		Residual	4,2	-4,2	
		Standardized Residual	1,4	-,8	
	Κ.Κ.Ε.	Count	30a	37b	67
		Expected Count	16,0	51,0	67,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	14,4%	5,6%	7,7%
		Residual	14,0	-14,0	
		Standardized Residual	3,5	-2,0	
	ΠΑ.ΣΟ.Κ.- ΔΗΜ.ΑΡ.	Count	3a	20a	23
		Expected Count	5,5	17,5	23,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	1,4%	3,0%	2,6%
		Residual	-2,5	2,5	
		Standardized Residual	-1,1	,6	
	ΠΟΤΑΜΙ	Count	4a	24a	28
		Expected Count	6,7	21,3	28,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	1,9%	3,6%	3,2%
		Residual	-2,7	2,7	
		Standardized Residual	-1,0	,6	
	Ε.Κ.	Count	3a	24a	27
		Expected Count	6,5	20,5	27,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	1,4%	3,6%	3,1%
		Residual	-3,5	3,5	
		Standardized Residual	-1,4	,8	
	Άλλο	Count	59a	148a	207
		Expected Count	49,5	157,5	207,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	28,2%	22,3%	23,7%
		Residual	9,5	-9,5	
		Standardized Residual	1,4	-,8	
Total		Count	209	665	874
		Expected Count	209,0	665,0	874,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	100,0%	100,0%	100,0%

Each subscript letter denotes a subset of Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; categories whose column proportions do not differ significantly from each other at the ,05 level.

Κεφάλαιο 5ο: Εθνικά Θέματα (2η Έρευνα)

5.1 Εισαγωγικά

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2016, ο Πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν προχώρησε σε δηλώσεις που αφορούσαν το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την ερώτηση του νυν Προέδρου του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος και τότε Ευρωβουλευτή Ν. Ανδρουλάκη στην αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

> *Σε δηλώσεις του, ο Πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν καταφέρθηκε κατά της Συνθήκης της Λωζάνης η οποία εγκαθίδρυσε το σημερινό status quo στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Ειδικότερα, ο κ. Ερντογάν ανέφερε: «Εξακολουθούμε να αγωνιζόμαστε για το ποια θα είναι η υφαλοκρηπίδα και ποια θα είναι (τα όρια μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας) στον αέρα και στο έδαφος». Επισημαίνεται ότι, μια μέρα μετά, σε διευκρινιστική του δήλωση, το Υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας ανέφερε: «Μεταξύ των προβλημάτων περιλαμβάνεται και η κυριότητα ορισμένων νησίδων και βραχονησίδων στο Αιγαίο και, σε σύνδεση με αυτό, το ότι δεν υπάρχουν μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας θαλάσσια σύνορα που να έχουν καθοριστεί με διεθνή συμφωνία που έχει ισχύ.»* (Ανδρουλάκης, 2016)

Οι παραπάνω δηλώσεις στάθηκαν αφορμή για την έρευνα που πραγματοποίησε το εργαστήριο Κοινωνικής Στατιστικής και Πολιτικής Έρευνας του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης, του Πανεπιστημίου Κρήτης [Ερευνητική Ομάδα Καθηγητή Βασίλη Δαφέρμου].

5.2 Σκοπός της Έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με σκοπό:

1. Τη καταγραφή των συναισθημάτων που προκάλεσαν οι δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στους Έλληνες πολίτες. Συγκεκριμένα, εάν προκάλεσαν:
   - ✓ Θυμό
   - ✓ Οργή
   - ✓ Αδιαφορία
   - ✓ Φόβο για «θερμό επεισόδιο» με τη γείτονα χώρα
   - ✓ Την άποψη ότι «λέει ότι λέει για εσωτερική κατανάλωση»
   - ✓ Την άποψη ότι τίθεται ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων

Σε αυτό το σημείο οφείλουμε να σημειώσουμε πως αναφερόμενοι στο συναίσθημα της Οργής, αναφερόμαστε στον έντονο/ανεξέλεγκτο Θυμό που εκδηλώνεται με λεκτική ή σωματική επιθετικότητα (APA Dictionary of Psychology; Encyclopedia of Personality and Individual Differences, 2020).

2. Τη καταγραφή της άποψης των Ελλήνων πολιτών όσον αφορά την στάση/αντίδραση της Ελληνικής κυβέρνησης στις συγκεκριμένες δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου.
3. Τέλος, τον έλεγχο ύπαρξης διαφοροποίησης μεταξύ των πολιτών της Κρήτης και των πολιτών της Αττικής, αναφορικά με το ερώτημα: «Ποιο πολιτικό κόμμα θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την εξωτερική πολιτική της Ελλάδος;».

5.3 Ταυτότητα της Έρευνας

Πληθυσμός Έρευνας: Πολίτες της Κρήτης και της Αττικής, από 17 ετών και άνω.

Περίοδος Δειγματοληψίας: 31 Οκτωβρίου - 2 Νοεμβρίου 2016

Μέγεθος Δείγματος: 977 άτομα.

Μέθοδος Δειγματοληψίας: Τηλεφωνικές Συνεντεύξεις από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο αδιακρίτως, από τις περιφέρειες της Κρήτης και της Αττικής, με χρήση quota.

Για τις ανάγκες της έρευνας, συλλέχθηκε δείγμα 977 Ελλήνων πολιτών με δικαίωμα ψήφου από τις εκλογικές περιφέρειες Κρήτης και Αττικής, με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας με χρήση quota. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων που πραγματοποίησαν προπτυχιακοί φοιτητές του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης, με την χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. Για την στατιστική ανάλυση, χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο IBM SPSS Statistics (v.29).

5.4 Γενική Στατιστική Ανάλυση

Στο σύνολο των συμμετεχόντων, το δείγμα αποτελείτο από 50,7% γυναίκες και 49,3% άνδρες, με μέση ηλικία τα 50,5 έτη (και τυπική απόκλιση 15,5 ετών), εκ των οποίων το 52,9% είχε πτυχίο ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης, το 35,7% δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 11,4% είχε ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Όσον αφορά την επαγγελματική κατάσταση, το 26,2% των πολιτών δήλωσαν συνταξιούχοι, το 23,6% ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 20,0% ελεύθεροι επαγγελματίες (τεχνίτες και επιστήμονες), το 9,2% δημόσιοι υπάλληλοι, το 9,4% άνεργοι, το 6,2% ενασχόληση με τα οικιακά, το 3,5% φοιτητές και το 2,0% κτηνοτρόφοι/γεωργοί. Τέλος, το 20,2% του δείγματος ασκούσε το εκλογικό του δικαίωμα στην περιφέρεια Κρήτης, ενώ το 79,8% στην περιφέρεια Αττικής.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις, το 69,6% των πολιτών δήλωσε πως «Αισθάνθηκε θυμό» για τις δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας, το 11,6% δήλωσε πως «Μάλλον αισθάνθηκε θυμό», το 4,2% δήλωσε πως «Μάλλον δεν αισθάνθηκε θυμό» και το 14,6 δήλωσε ότι «Δεν αισθάνθηκε θυμό».

Όσον αφορά το συναίσθημα της οργής, το 61,3% τοποθετήθηκε πως «Αισθάνθηκε οργή», το 12,7% πως «Μάλλον αισθάνθηκε οργή», το 7,0 πως «Μάλλον δεν αισθάνθηκε οργή» και το 19,0% πως «Δεν αισθάνθηκε οργή».

Στην ερώτηση που αφορούσε τον φόβο των πολιτών για «θερμό» επεισόδιο με την γείτονα χώρα, το 31,0% δήλωσε πως «Αισθάνθηκε φόβο», το 15,4% πως «Μάλλον αισθάνθηκε φόβο», το 13,0% πως «Μάλλον δεν αισθάνθηκε φόβο» και το 40,6% πως «Δεν αισθάνθηκε φόβο».

Αδιαφορία για τις δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου εξέφρασε πως αισθάνθηκε το 12,0% των πολιτών, «Μάλλον αδιαφορία αισθάνθηκε» το 4,7%, «Μάλλον δεν αισθάνθηκε αδιαφορία» το 5,6% των πολιτών και «Δεν αισθάνθηκε αδιαφορία το 77,6%» των πολιτών.

Με την άποψη ότι οι δηλώσεις του Τούρκου προέδρου γίνονται για «εσωτερική κατανάλωση» φαίνεται να «Συμφωνεί» το 53,9% των πολιτών, «Μάλλον συμφωνεί» το 26,2%, «Μάλλον διαφωνεί» το 5,9% και να «Διαφωνεί» το 14,0%.

Μέσω των συγκεκριμένων δηλώσεων, για το 51,8% των πολιτών «Τίθεται θέμα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων», για το 16,5% «Μάλλον τίθεται», για το 8,6% «Μάλλον δεν τίθεται» και για το 23,0% «Δεν τίθεται».

Όσον αφορά την ικανοποίηση για την αντίδραση της Ελληνικής κυβέρνησης στις συγκεκριμένες δηλώσεις, το 50,3% των πολιτών δηλώνει «Καθόλου Ικανοποιημένο», το 23,8% «Λίγο Ικανοποιημένο», το 9,3% εκφράζει ουδέτερη στάση δηλώνοντας «Ούτε Δυσαρεστημένο - Ούτε Ευχαριστημένο», το 12,8% δηλώνει «Αρκετά Ικανοποιημένο» και μόλις το 3,8% δηλώνει «Πολύ ικανοποιημένο».

Τέλος στην ερώτηση που αφορούσε το ποιο πολιτικό κόμμα θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την εξωτερική πολιτική της χώρας, το 39,1% των πολιτών δήλωσαν τη Νέα Δημοκρατία (Ν.Δ.), το 17,4% τον Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.), το 10,0% τον Λαϊκό Σύνδεσμο Χρυσή Αυγή (Χ.Α.), το 6,2% το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.), το 5,1% τη Δημοκρατική Συμπαράταξη (ΠΑ.ΣΟ.Κ.-ΔΗΜ.ΑΡ.), το 1,6% το Ποτάμι (ΠΟΤΑΜΙ), το 2,1% την Ένωση Κεντρώων (Ε.Κ.), το 1,0% τους Ανεξάρτητους Έλληνες (ΑΝ.ΕΛ.) και το 17,6% κάποιο «Άλλο» κόμμα.

5.5 Έλεγχος Υποθέσεων της Έρευνας

5.5.1 Η πρώτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των πολιτών Κρήτης και Αττικής, αναφορικά με το αίσθημα του Θυμού.

Προκαταρτικές ενέργειες για το συγκεκριμένο έλεγχο. Οικοδομούμε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q11 η οποία βασίζεται στην ομαδοποίηση τιμών της μεταβλητής του θυμού Q1.1 (1=Ναι, 2=Μάλλον Ναι, 3=Μάλλον Όχι, 4=Όχι). Οι μετασχηματισμοί που λαμβάνουν χώρα με τη βοήθεια της εντολής «Recode into different variable», επάνω στην τελευταία μεταβλητή είναι οι εξής:

1→1,	3→2,
2→1,	4→2.

Επομένως η νέα μεταβλητή Q11 περιλαμβάνει δυο κατηγορίες (1=Ναι και Μάλλον Ναι, 2=Μάλλον Όχι και Όχι).

Ο έλεγχος της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης βασίζεται στα στατιστικά κριτήρια Fisher's Exact test και Phi test, τα οποία είναι κατάλληλα για Πίνακες 2x2, όπως σημειώνουν οι Agresti & Franklin (2013).

Ο Πίνακας 5.1 παρέχει την πληροφορία ότι με βάση το Fisher's Exact test, η μηδενική υπόθεση ισχύει (Exact Sig. (2-sided) = 0,155 > 0,05).

Ο Πίνακας 5.2 παρέχει την πληροφορία ότι με βάση το Phi test, η μηδενική υπόθεση ισχύει (Monte Carlo Sig. = 0,160 > 0,05).

Συμπέρασμα

Με βάση τους παραπάνω στατιστικούς ελέγχους, οι οποίοι ειρήσθω εν παρόδω συνάδουν, η μηδενική υπόθεση ισχύει. Επομένως, οι πολίτες Κρήτης και Αττικής βιώνουν το συναίσθημα του θυμού στο ίδιο βαθμό.

Άμεσα ανακύπτει το ερώτημα: Ποιος είναι ο συγκεκριμένος βαθμός θυμού; Προκειμένου να απαντηθεί το συγκεκριμένο ερώτημα, οικοδομήθηκε η μεταβλητή Q1.1_ΜΕΤΑ επανακωδικοποιώντας αντίστροφα τα επίπεδα της μεταβλητής Q1.1. Συνεπώς, τα επίπεδα της νέας μεταβλητής Q1.1_ΜΕΤΑ είναι: 1=Χαμηλός Θυμός, 2=Μάλλον Χαμηλός Θυμός, 3=Μάλλον Υψηλός Θυμός και 4=Υψηλός Θυμός.

Πίνακας 5.1: Fisher Exact test 1ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests[c]

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	2,098[a]	1	,148	,155	,087	
Continuity Correction[b]	1,813	1	,178			
Likelihood Ratio	2,184	1	,139	,155	,087	
Fisher's Exact Test				,155	,087	
Linear-by-Linear Association	2,095[d]	1	,148	,155	,087	,029
N of Valid Cases	977					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 37,10.

b. Computed only for a 2x2 table

c. For 2x2 crosstabulation, exact results are provided instead of Monte Carlo results.

d. The standardized statistic is 1,448.

Πίνακας 5.2: Phi test 1ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance	Monte Carlo Significance		
				Significance	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Nominal by Nominal	Phi	,046	,148	,160[c]	,150	,169
	Cramer's V	,046	,148	,160[c]	,150	,169
N of Valid Cases		977				

c. Based on 10000 sampled tables with starting seed 926214481.

Πίνακας 5.3: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Θυμού», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		Statistic	Bootstrap[a]			
						95% Confidence Interval	
				Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.1. Ένταση συναισθήματος: Θυμού	Κρήτης	N	197				
		Mean	3,46	,00	,07	3,31	3,59
		Std. Deviation	1,042	-,004	,066	,898	1,156
		Std. Error Mean	,074				
	Αττικής	N	780				
		Mean	3,34	,00	,04	3,26	3,42
		Std. Deviation	1,105	-,002	,030	1,039	1,157
		Std. Error Mean	,040				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

Ο Πίνακας 5.3 πληροφορεί ότι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος του θυμού των Κρητικών μπορεί να κινηθεί από 3,31 μέχρι 3,59 μονάδες, ενώ πάλι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος του θυμού των Αθηναίων μπορεί να κινηθεί από 3,26 μέχρι 3,42 μονάδες.

Συμπέρασμα

Με βάση την προσομοιωτική μέθοδο Bootstrapping, οι πολίτες της Κρήτης διακατέχονται από πολύ υψηλό θυμό (Μέσος Όρος = 3,46 στην κλίμακα [1-4]), ενώ την ίδια στιγμή οι πολίτες της Αττικής, διακατέχονται από επίσης πολύ υψηλό θυμό (Μέσος Όρος = 3,34 στην κλίμακα [1-4]).

Τελικό συμπέρασμα για την πρώτη ερευνητική υπόθεση

Οι πολίτες της Κρήτης συγκρινόμενοι με τους πολίτες της Αττικής, δεν διαφέρουν μεταξύ τους αναφορικά με το βαθμό του θυμού που αισθάνθηκαν με αφορμή τις δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Ο βαθμός αυτός να σημειωθεί είναι ιδιαίτερα υψηλός.

5.5.2 Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των πολιτών Κρήτης και Αττικής, αναφορικά με το αίσθημα της Οργής.

Με διαδικασία ανάλογη εκείνης που ακολουθήθηκε κατά την εξέταση της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης:

- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q12, που περιλαμβάνει δυο κατηγορίες (1=Ναι και Μάλλον Ναι, 2=Μάλλον Όχι και Όχι), ομαδοποιώντας τις τιμές της μεταβλητής της Οργής Q1.2 (1=Ναι, 2=Μάλλον Ναι, 3=Μάλλον Όχι, 4=Όχι).
- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q1.2_ΜΕΤΑ, που περιλαμβάνει τις κατηγορίες 1=Χαμηλή Οργή, 2=Μάλλον Χαμηλή Οργή, 3=Μάλλον Υψηλή Οργή και 4=Υψηλή Οργή, επανακωδικοποιώντας αντίστροφα τα επίπεδα της μεταβλητής της Οργής Q1.2.

Στη συνέχεια υπολογίστηκαν τα στατιστικά κριτήρια Fisher's Exact test και Phi test.

Σύμφωνα με το Fisher's Exact test, η μηδενική υπόθεση ισχύει καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.4, Exact Sig. (2-sided) = 0,928 > 0,05.

Πίνακας 5.4: Fisher Exact test 2ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests[c]

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	,020[a]	1	,887	,928	,476	
Continuity Correction[b]	,003	1	,959			
Likelihood Ratio	,020	1	,887	,928	,476	
Fisher's Exact Test				,928	,476	
Linear-by-Linear Association	,020[d]	1	,887	,928	,476	,071
N of Valid Cases	977					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 51,22.

b. Computed only for a 2x2 table

c. For 2x2 crosstabulation, exact results are provided instead of Monte Carlo results.

d. The standardized statistic is ,142.

Πίνακας 5.5: Phi test 2ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance	Monte Carlo Significance		
				Significance	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Nominal by Nominal	Phi	-,005	,887	,925[c]	,918	,931
	Cramer's V	,005	,887	,925[c]	,918	,931
N of Valid Cases		977				

c. Based on 10000 sampled tables with starting seed 334431365.

Ανάλογα, η μηδενική υπόθεση ισχύει σύμφωνα και με το Phi test καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.5, Monte Carlo Sig. = 0,925 > 0,05.

<u>Συμπέρασμα</u>

Βάση των παραπάνω, οι στατιστικοί έλεγχοι ομονοούν ως προς το γεγονός ότι η μηδενική υπόθεση ισχύει. Συνεπώς, οι πολίτες Κρήτης και Αττικής δηλώνουν το ίδιο εξοργισμένοι, ως προς τις δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Όσον αφορά την ένταση της οργής που διακατέχει τους πολίτες Κρήτης και Αττικής, ο Πίνακας 5.6 μας πληροφορεί ότι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος οργής των Κρητικών κινείται μεταξύ 3,01 και 3,36 μονάδων, ενώ πάλι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος οργής των Αθηναίων κινείται μεταξύ 3,07 και 3,24 μονάδων.

Πίνακας 5.6: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Οργής», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		Statistic	Bootstrap[a] Bias	Std. Error	95% Confidence Interval Lower	Upper
Q1.2. Ένταση συναισθήματος: Οργής	Κρήτης	N	197				
		Mean	3,20	,00	,09	3,01	3,36
		Std. Deviation	1,219	-,004	,051	1,111	1,312
		Std. Error Mean	,087				
	Αττικής	N	780				
		Mean	3,15	,00	,04	3,07	3,24
		Std. Deviation	1,185	,000	,023	1,136	1,230
		Std. Error Mean	,042				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

<u>Συμπέρασμα</u>

Με βάση την προσομοιωτική μέθοδο Bootstrapping, οι πολίτες της Κρήτης διακατέχονται από μάλλον υψηλή οργή (Μέσος Όρος = 3,20 στην κλίμακα [1-4]), ενώ την ίδια στιγμή οι πολίτες της Αττικής, διακατέχονται επίσης από μάλλον υψηλή οργή (Μέσος Όρος = 3,15 στην κλίμακα [1-4]).

<u>Τελικό συμπέρασμα για την δεύτερη ερευνητική υπόθεση</u>

Οι πολίτες της Κρήτης συγκρινόμενοι με τους πολίτες της Αττικής, δεν διαφέρουν μεταξύ τους αναφορικά με το βαθμό της οργής που αισθάνθηκαν με αφορμή τις δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Ο βαθμός αυτός να σημειωθεί είναι υψηλός.

5.5.3 Η τρίτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των πολιτών Κρήτης και Αττικής, αναφορικά με το αίσθημα του Φόβου για «θερμό επεισόδιο» με τη γείτονα χώρα.

Με διαδικασία ανάλογη εκείνης που ακολουθήθηκε κατά την εξέταση της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης:

- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q13, που περιλαμβάνει δυο κατηγορίες (1=Ναι και Μάλλον Ναι, 2=Μάλλον Όχι και Όχι), ομαδοποιώντας τις τιμές της μεταβλητής του Φόβου Q1.3 (1=Ναι, 2=Μάλλον Ναι, 3=Μάλλον Όχι, 4=Όχι).

- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q1.3_ΜΕΤΑ, που περιλαμβάνει τις κατηγορίες 1=Χαμηλό Φόβο, 2=Μάλλον Χαμηλό Φόβο, 3=Μάλλον Υψηλό Φόβο και 4=Υψηλό Φόβο, επανακωδικοποιώντας αντίστροφα τα επίπεδα της μεταβλητής της Φόβος Q1.3.

Στη συνέχεια υπολογίστηκαν τα στατιστικά κριτήρια Fisher's Exact test και Phi test.

Σύμφωνα με το Fisher's Exact test, η μηδενική υπόθεση ισχύει καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.7, Exact Sig. (2-sided) = 1,000 > 0,05.

Ανάλογα, η μηδενική υπόθεση ισχύει σύμφωνα και με το Phi test καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.8, Monte Carlo Sig. = 1,000 > 0,05.

Συμπέρασμα

Βάση των παραπάνω, οι στατιστικοί έλεγχοι ομονοούν ως προς το γεγονός ότι η μηδενική υπόθεση ισχύει. Συνεπώς, οι πολίτες Κρήτης και Αττικής δηλώνουν το ίδιο φοβισμένοι για «θερμό επεισόδιο» με τη γείτονα χώρα, μετά τις δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Όσον αφορά την ένταση του φόβου που διακατέχει τους πολίτες Κρήτης και Αττικής, ο Πίνακας 5.9 μας πληροφορεί ότι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος φόβου των Κρητικών κινείται μεταξύ 2,19 και 2,57 μονάδων, ενώ πάλι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος φόβου των Αθηναίων κινείται μεταξύ 2,27 και 2,45 μονάδων.

Συμπέρασμα

Με βάση την προσομοιωτική μέθοδο Bootstrapping, τόσο οι πολίτες της Κρήτης όσο και οι πολίτες της Αττικής διακατέχονται από ένα μέσης έντασης φόβο (ούτε χαμηλό - ούτε υψηλό), καθώς επιτυγχάνουν μέσο όρο ίσο με 2,38 και 2,37 αντίστοιχα, στην κλίμακα [1-4].

Τελικό συμπέρασμα για την τρίτη ερευνητική υπόθεση

Οι πολίτες της Κρήτης συγκρινόμενοι με τους πολίτες της Αττικής, δεν διαφέρουν μεταξύ τους αναφορικά με το βαθμό του φόβου που αισθάνθηκαν για «θερμό επεισόδιο» με τη γείτονα χώρα, στον απόηχο των δηλώσεων του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Πίνακας 5.7: Fisher Exact test 3ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests[c]

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	,004[a]	1	,948	1,000	,506	
Continuity Correction[b]	,000	1	1,000			
Likelihood Ratio	,004	1	,948	1,000	,506	
Fisher's Exact Test				1,000	,506	
Linear-by-Linear Association	,004[d]	1	,948	1,000	,506	,064
N of Valid Cases	972					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 91,41.

b. Computed only for a 2x2 table

c. For 2x2 crosstabulation, exact results are provided instead of Monte Carlo results.

d. The standardized statistic is ,065.

Πίνακας 5.8: Phi test 3ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance	Monte Carlo Significance		
				Significance	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Nominal by Nominal	Phi	-,002	,948	1,000[c]	1,000	1,000
	Cramer's V	,002	,948	1,000[c]	1,000	1,000
N of Valid Cases		972				

c. Based on 10000 sampled tables with starting seed 743671174.

Πίνακας 5.9: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Φόβου για θερμό επεισόδιο με τη γείτονα χώρα», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		Statistic	Bootstrap[a]			
						95% Confidence Interval	
				Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.3. Ένταση συναισθήματος: Φόβου για θερμό επεισόδιο με τη Γείτονα χώρα	Κρήτης	N	197				
		Mean	2,38	,00	,09	2,19	2,57
		Std. Deviation	1,317	-,003	,026	1,265	1,368
		Std. Error Mean	,094				
	Αττικής	N	775				
		Mean	2,37	,00	,05	2,27	2,45
		Std. Deviation	1,285	-,001	,013	1,258	1,310
		Std. Error Mean	,046				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

5.5.4 Η τέταρτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των πολιτών Κρήτης και Αττικής, αναφορικά με το αίσθημα της Αδιαφορίας.

Με διαδικασία ανάλογη εκείνης που ακολουθήθηκε κατά την εξέταση της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης:

- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q14, που περιλαμβάνει δυο κατηγορίες (1=Ναι και Μάλλον Ναι, 2=Μάλλον Όχι και Όχι), ομαδοποιώντας τις τιμές της μεταβλητής της Αδιαφορίας Q1.4 (1=Ναι, 2=Μάλλον Ναι, 3=Μάλλον Όχι, 4=Όχι).
- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q1.4_ΜΕΤΑ, που περιλαμβάνει τις κατηγορίες 1=Χαμηλή Αδιαφορία, 2=Μάλλον Χαμηλή Αδιαφορία, 3=Μάλλον Υψηλή Αδιαφορία και 4=Υψηλή Αδιαφορία, επανακωδικοποιώντας αντίστροφα τα επίπεδα της μεταβλητής της Αδιαφορίας Q1.4.

Στη συνέχεια υπολογίστηκαν τα στατιστικά κριτήρια Fisher's Exact test και Phi test.

Σύμφωνα με το Fisher's Exact test, η μηδενική υπόθεση ισχύει καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.10, Exact Sig. (2-sided) = 0,286 > 0,05.

Ανάλογα, η μηδενική υπόθεση ισχύει σύμφωνα και με το Phi test καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.11, Monte Carlo Sig. = 0,288 > 0,05.

<u>Συμπέρασμα</u>

Βάση των παραπάνω, οι στατιστικοί έλεγχοι ομονοούν ως προς το γεγονός ότι η μηδενική υπόθεση ισχύει. Συνεπώς, οι πολίτες Κρήτης και Αττικής δηλώνουν στον ίδιο βαθμό αδιαφορία, ως προς τις δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Όσον αφορά την ένταση της αδιαφορίας των πολιτών Κρήτης και Αττικής, ο Πίνακας 5.12 μας πληροφορεί ότι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος αδιαφορίας των Κρητικών κινείται μεταξύ 1,41 και 1,72 μονάδων, ενώ πάλι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος αδιαφορίας των Αθηναίων κινείται μεταξύ 1,43 και 1,58 μονάδων.

Πίνακας 5.10: Fisher Exact test 4ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests[c]

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	1,172[a]	1	,279	,286	,164	
Continuity Correction[b]	,952	1	,329			
Likelihood Ratio	1,139	1	,286	,336	,164	
Fisher's Exact Test				,286	,164	
Linear-by-Linear Association	1,171[d]	1	,279	,286	,164	,046
N of Valid Cases	975					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 32,93.

b. Computed only for a 2x2 table

c. For 2x2 crosstabulation, exact results are provided instead of Monte Carlo results.

d. The standardized statistic is -1,082.

Πίνακας 5.11: Phi test 4ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance	Monte Carlo Significance		
				Significance	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Nominal by Nominal	Phi	,035	,279	,288[c]	,276	,300
	Cramer's V	,035	,279	,288[c]	,276	,300
N of Valid Cases		975				

c. Based on 10000 sampled tables with starting seed 112562564.

Πίνακας 5.12: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος Αδιαφορίας», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		Statistic	Bootstrap[a]			
						95% Confidence Interval	
				Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.4. Ένταση συναισθήματος: Αδιαφορίας	Κρήτης	N	197				
		Mean	1,55	,00	,08	1,41	1,72
		Std. Deviation	1,080	-,001	,064	,943	1,200
		Std. Error Mean	,077				
	Αττικής	N	778				
		Mean	1,50	,00	,04	1,43	1,58
		Std. Deviation	1,020	,000	,035	,950	1,086
		Std. Error Mean	,037				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

Συμπέρασμα

Με βάση την προσομοιωτική μέθοδο Bootstrapping, οι πολίτες της Κρήτης διακατέχονται από ιδιαίτερα χαμηλή αδιαφορία (Μέσος Όρος = 1,55 στην κλίμακα [1-4]), ενώ την ίδια στιγμή οι πολίτες της Αττικής, διακατέχονται επίσης από ιδιαίτερα χαμηλή αδιαφορία (Μέσος Όρος = 1,50 στην κλίμακα [1-4]).

Τελικό συμπέρασμα για την τέταρτη ερευνητική υπόθεση

Οι πολίτες της Κρήτης συγκρινόμενοι με τους πολίτες της Αττικής, δεν διαφέρουν μεταξύ τους αναφορικά με το βαθμό αδιαφορίας που αισθάνθηκαν ως προς τις δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Ο βαθμός αυτός να σημειωθεί είναι ιδιαίτερα χαμηλός.

5.5.5 Η πέμπτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των πολιτών Κρήτης και Αττικής, αναφορικά με το αίσθημα ότι ο Πρόεδρος της Τουρκίας «λέει ό,τι λέει για εσωτερική κατανάλωση».

Με διαδικασία ανάλογη εκείνης που ακολουθήθηκε κατά την εξέταση της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης:

- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q15, που περιλαμβάνει δυο κατηγορίες (1=Ναι και Μάλλον Ναι, 2=Μάλλον Όχι και Όχι), ομαδοποιώντας τις τιμές της μεταβλητής Q1.5 (1=Ναι, 2=Μάλλον Ναι, 3=Μάλλον Όχι, 4=Όχι).
- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q1.5_ΜΕΤΑ, που περιλαμβάνει τις κατηγορίες 1=Χαμηλή Βεβαιότητα, 2=Μάλλον Χαμηλή Βεβαιότητα, 3=Μάλλον Υψηλή Βεβαιότητα και 4=Υψηλή Βεβαιότητα, επανακωδικοποιώντας αντίστροφα τα επίπεδα της μεταβλητής Q1.5.

Στη συνέχεια υπολογίστηκαν τα στατιστικά κριτήρια Fisher's Exact test και Phi test.

Σύμφωνα με το Fisher's Exact test, η μηδενική υπόθεση ισχύει καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.13, Exact Sig. (2-sided) = 0,313 > 0,05.

Ανάλογα, η μηδενική υπόθεση ισχύει σύμφωνα και με το Phi test καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.14, Monte Carlo Sig. = 0,359 > 0,05.

Πίνακας 5.13: Fisher Exact test 5ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests[c]

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	,994[a]	1	,319	,362	,185	
Continuity Correction[b]	,802	1	,370			
Likelihood Ratio	,972	1	,324	,362	,185	
Fisher's Exact Test				,313	,185	
Linear-by-Linear Association	,993[d]	1	,319	,362	,185	,048
N of Valid Cases	953					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 38,08.

b. Computed only for a 2x2 table

c. For 2x2 crosstabulation, exact results are provided instead of Monte Carlo results.

d. The standardized statistic is ,996.

Πίνακας 5.14: Phi test 5ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance	Monte Carlo Significance		
				Significance	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Nominal by Nominal	Phi	-,032	,319	,359[c]	,346	,371
	Cramer's V	,032	,319	,359[c]	,346	,371
N of Valid Cases		953				

c. Based on 10000 sampled tables with starting seed 303130861.

Πίνακας 5.15: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος πως: Λέει ό,τι λέει, για εσωτερική κατανάλωση», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		Statistic	Bootstrap[a]			
						95% Confidence Interval	
				Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.5. Ένταση συναισθήματος ότι: Λέει ό, τι λέει, για εσωτερική κατανάλωση	Κρήτης	N	192				
		Mean	3,18	,00	,08	3,02	3,33
		Std. Deviation	1,116	-,004	,053	1,005	1,210
		Std. Error Mean	,081				
	Αττικής	N	761				
		Mean	3,21	,00	,04	3,14	3,28
		Std. Deviation	1,042	-,002	,026	,985	1,091
		Std. Error Mean	,038				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

Συμπέρασμα

Βάση των παραπάνω, οι στατιστικοί έλεγχοι ομονοούν ως προς το γεγονός ότι η μηδενική υπόθεση ισχύει. Συνεπώς, οι πολίτες Κρήτης και Αττικής δηλώνουν με την ίδια βεβαιότητα πως ο Πρόεδρος της Τουρκίας «λέει ό,τι λέει για εσωτερική κατανάλωση».

Όσον αφορά την ένταση της βεβαιότητας των πολιτών Κρήτης και Αττικής, ο Πίνακας 5.15 μας πληροφορεί ότι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος βεβαιότητας των Κρητικών κινείται μεταξύ 3,02 και 3,33 μονάδων, ενώ πάλι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος βεβαιότητας των Αθηναίων κινείται μεταξύ 3,14 και 3,28 μονάδων.

Συμπέρασμα

Με βάση την προσομοιωτική μέθοδο Bootstrapping, οι πολίτες της Κρήτης διακατέχονται από μάλλον υψηλή βεβαιότητα (Μέσος Όρος = 3,18 στην κλίμακα [1-4]), ενώ την ίδια στιγμή οι πολίτες της Αττικής, διακατέχονται επίσης από μάλλον υψηλή βεβαιότητα (Μέσος Όρος = 3,21 στην κλίμακα [1-4]).

Τελικό συμπέρασμα για την πέμπτη ερευνητική υπόθεση

Οι πολίτες της Κρήτης συγκρινόμενοι με τους πολίτες της Αττικής, δεν διαφέρουν μεταξύ τους αναφορικά με το βαθμό βεβαιότητας ως προς το ότι ο Τούρκος Προέδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν «λέει ότι λέει για εσωτερική κατανάλωση», και μάλιστα εκφράζουν έναν μάλλον υψηλό βαθμό βεβαιότητας.

5.5.6 Η έκτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των πολιτών Κρήτης και Αττικής, αναφορικά με το αίσθημα ότι οι δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου θέτουν ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών Δικαιωμάτων.

Με διαδικασία ανάλογη εκείνης που ακολουθήθηκε κατά την εξέταση της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης:

- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q16, που περιλαμβάνει δυο κατηγορίες (1=Ναι και Μάλλον Ναι, 2=Μάλλον Όχι και Όχι), ομαδοποιώντας τις τιμές της μεταβλητής Q1.6 (1=Ναι, 2=Μάλλον Ναι, 3=Μάλλον Όχι, 4=Όχι).

- ✓ Οικοδομήθηκε μια νέα μεταβλητή με το όνομα Q1.6_ΜΕΤΑ, που περιλαμβάνει τις κατηγορίες 1=Χαμηλή Βεβαιότητα, 2=Μάλλον Χαμηλή Βεβαιότητα, 3=Μάλλον Υψηλή Βεβαιότητα και 4=Υψηλή Βεβαιότητα, επανακωδικοποιώντας αντίστροφα τα επίπεδα της μεταβλητής Q1.6.

Σύμφωνα με το Fisher's Exact test, η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται οριακά καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.16, Exact Sig. (2-sided) = 0,047 < 0,05.

Ανάλογα, η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται οριακά σύμφωνα και με το Phi test καθώς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.17, Monte Carlo Sig. = 0,044 < 0,05.

Συμπέρασμα

Βάση των παραπάνω, οι στατιστικοί έλεγχοι ομονοούν ως προς το γεγονός ότι η μηδενική υπόθεση δεν ισχύει. Συνεπώς, οι πολίτες Κρήτης και Αττικής δηλώνουν με διαφορετική βεβαιότητα πως οι δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας θέτουν ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων.

Όσον αφορά την ένταση της βεβαιότητας των πολιτών Κρήτης και Αττικής, ο Πίνακας 5.18 μας πληροφορεί ότι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος βεβαιότητας των Κρητικών κινείται μεταξύ 2,58 και 2,95 μονάδων, ενώ πάλι με μηδενική μεροληψία (Bias=0) και με πιθανότητα 95%, ο μέσος όρος βεβαιότητας των Αθηναίων κινείται μεταξύ 2,94 και 3,11 μονάδων.

Συμπέρασμα

Με βάση την προσομοιωτική μέθοδο Bootstrapping, οι πολίτες της Κρήτης διακατέχονται από μάλλον υψηλή βεβαιότητα (Μέσος Όρος = 2,77 στην κλίμακα [1-4]), ενώ την ίδια στιγμή οι πολίτες της Αττικής, διακατέχονται επίσης από μάλλον υψηλή βεβαιότητα (Μέσος Όρος = 3,02 στην κλίμακα [1-4]).

Τελικό συμπέρασμα για την έκτη ερευνητική υπόθεση

Οι πολίτες της Κρήτης συγκρινόμενοι με τους πολίτες της Αττικής, διαφέρουν μεταξύ τους αναφορικά με το βαθμό βεβαιότητας, ως προς το ότι οι δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν θέτουν ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων, με τους πολίτες της Αττικής να δηλώνουν μάλλον βέβαιοι, λίγο περισσότερο από τους πολίτες της Κρήτης.

Πίνακας 5.16: Fisher Exact test 6ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests[c]

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	Point Probability
Pearson Chi-Square	4,061[a]	1	,044	,047	,028	
Continuity Correction[b]	3,720	1	,054			
Likelihood Ratio	3,972	1	,046	,047	,028	
Fisher's Exact Test				,047	,028	
Linear-by-Linear Association	4,057[d]	1	,044	,047	,028	,009
N of Valid Cases	955					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 61,35.

b. Computed only for a 2x2 table

c. For 2x2 crosstabulation, exact results are provided instead of Monte Carlo results.

d. The standardized statistic is 2,014.

Πίνακας 5.17: Phi test 6ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance	Monte Carlo Significance		
				Significance	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Nominal by Nominal	Phi	-,065	,044	,044[c]	,038	,049
	Cramer's V	,065	,044	,044[c]	,038	,049
N of Valid Cases		955				

c. Based on 10000 sampled tables with starting seed 1335104164.

Πίνακας 5.18: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ένταση Συναισθήματος ότι: Τίθεται ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		Statistic	Bootstrap[a]			
						95% Confidence Interval	
				Bias	Std. Error	Lower	Upper
Q1.6. Ένταση συναισθήματος ότι: Τίθεται ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων	Κρήτης	N	194				
		Mean	2,77	,00	,10	2,58	2,95
		Std. Deviation	1,317	-,003	,031	1,251	1,368
		Std. Error Mean	,095				
	Αττικής	N	761				
		Mean	3,02	,00	,04	2,94	3,11
		Std. Deviation	1,209	,000	,021	1,167	1,247
		Std. Error Mean	,044				

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 1000 bootstrap samples

5.5.7 Η έβδομη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησης από την στάση/αντίδραση της Κυβέρνησης ως προς τις δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου.

Για να ελεγχθεί η μηδενική υπόθεση, εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 5.19, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 84,7% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 5.20 τόσο ο μέσος όρος ικανοποίησης των πολιτών της Κρήτης ($Mean_{KR}$ = 1,95, στην κλίμακα [1-5]), όσο και ο μέσος όρος ικανοποίησης των πολιτών της Αττικής ($Mean_{ATT}$ = 1,96, στην κλίμακα [1-5]), είναι αμφότεροι ιδιαίτερα χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησης από την στάση/αντίδραση της Κυβέρνησης, ως προς τις δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Επίσης, αμφότεροι εκφράζουν πως είναι ελάχιστα ικανοποιημένοι.

Πίνακας 5.19: Wald H0 test 7ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q2. Απέναντι σε αυτές τις δηλώσεις, πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη στάση/αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης; = Πολύ	Hauck-Anderson	-,003	,015	-,026	,490	,979
	Wald	-,003	,015	-,197	,422	,844
	Wald (Continuity Corrected)	-,003	,015	,000	,500	1,000
	Wald H0	-,003	,015	-,192	,424	,847
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,003	,015	,000	,500	1,000

Πίνακας 5.20: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Ικανοποίηση από την στάση/αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q2. Απέναντι σε αυτές τις δηλώσεις, πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη στάση/αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης;	Κρήτης	197	1,95	1,205	,086
	Αττικής	780	1,96	1,204	,043

5.5.8 Η όγδοη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με την εκλογική συμπεριφορά, δηλαδή αναφορικά με την επιλογή Κόμματος για την καλύτερη υπεράσπιση της Εξωτερικής Πολιτικής της χώρας.

Με στατιστικούς όρους η μηδενική υπόθεση διατυπώνεται ως εξής:

Η μεταβλητή «Εκλογική Περιφέρεια (KR_ATT)» διατρέχει ομοιόμορφα τα επίπεδα της μεταβλητής «Κόμμα Υπεράσπισης Εξωτερικής Πολιτικής (ΚΟΜΜΑ)».

Προκειμένου να ελεγχθεί η μηδενική υπόθεση, εφαρμόστηκε παραμετρικό X^2 με παράλληλη προσομοίωση, σε υποθετικούς δειγματικούς Πίνακες 10.000 και μέθοδο Monte Carlo.

Η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται, είτε ληφθεί υπόψιν η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 (Asymptotic Sig.(2-sided) = 0,001 < 0,05), είτε προσομοιωτική μέθοδος (Monte Carlo Sig. (2-sided) = 0,002 < 0,05), όπως προκύπτει από τον Πίνακα 5.21. Επομένως, γενικό συμπέρασμα αποτελεί ότι Κρήτη και Αττική ψηφίζουν διαφορετικά. Παρακάτω αναλύεται αν η διαφοροποίηση είναι μερική ή καθολική.

Πρόσθετα, να σημειωθεί πως η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 είναι δυνατόν να εφαρμοστεί, καθώς στον Πίνακα Διασταύρωσης 5.21 το ποσοστό των κελιών με αναμενόμενη συχνότητα μικρότερη του 5 είναι 16,7% (<20%). Επομένως, δεν υπάρχει η ανάγκη της παράλληλης προσομοίωσης.

Μελετώντας τον Πίνακα 5.22, δύναται να διατυπωθεί το σχετικό διαφοροποιητικό συμπέρασμα για κάθε ένα πολιτικό Κόμμα, ανάμεσα σε Κρήτη και Αττική.

Πίνακας 5.21: Chi-Square test 8ης Ερευνητικής Υπόθεσης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided) Significance	99% Confidence Interval Lower Bound	99% Confidence Interval Upper Bound
Pearson Chi-Square	26,734[a]	8	,001	,002[b]	,001	,002
Likelihood Ratio	29,830	8	,000	,000[b]	,000	,001
Fisher's Exact Test	28,799			,000[b]	,000	,001
Linear-by-Linear Association	9,437[c]	1	,002	,003[b]	,002	,005
N of Valid Cases	967					

a. 3 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,04.

b. Based on 10000 sampled tables with starting seed 957002199.

c. The standardized statistic is -3,072.

Ερμηνεία του Πίνακα 5.22. Συμπεράσματα.

1. Το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,7), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,3).
2. Το κόμμα του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,04), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,02).
3. Το κόμμα της Χρυσής Αυγής, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,4), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,2).
4. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-2,9), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,5).
5. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα – Δημοκρατική Αριστερά, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,6), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,3).
6. Το Ποτάμι, στην Κρήτη παρουσιάζουν περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,1), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,6).
7. Το κόμμα της Ένωσης Κεντρώων, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,5), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,3).

8. Το κόμμα των Ανεξάρτητων Ελλήνων, στην Κρήτη παρουσιάζουν περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,7), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,3).
9. Τα κόμματα τα οποία δεν κατάφεραν να έχουν παρουσία στο Κοινοβούλιο στο σύνολο τους (Άλλο), στην Κρήτη παρουσιάζουν περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=3,1), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,6).
10. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τα αποτελέσματα του z-test για την σύγκριση των ποσοστών των Κομμάτων ανά Περιφέρεια, εντοπίζεται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των ποσοστών του Κ.Κ.Ε. και του «Άλλο», σε Κρήτη και Αττική, με το Κ.Κ.Ε. να λαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό στην Αττική, ενώ το «Άλλο» να λαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό στην Κρήτη.

Διάγραμμα 5.1: Της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος για την υπεράσπιση της Εξωτερικής Πολιτικής της Χώρας», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

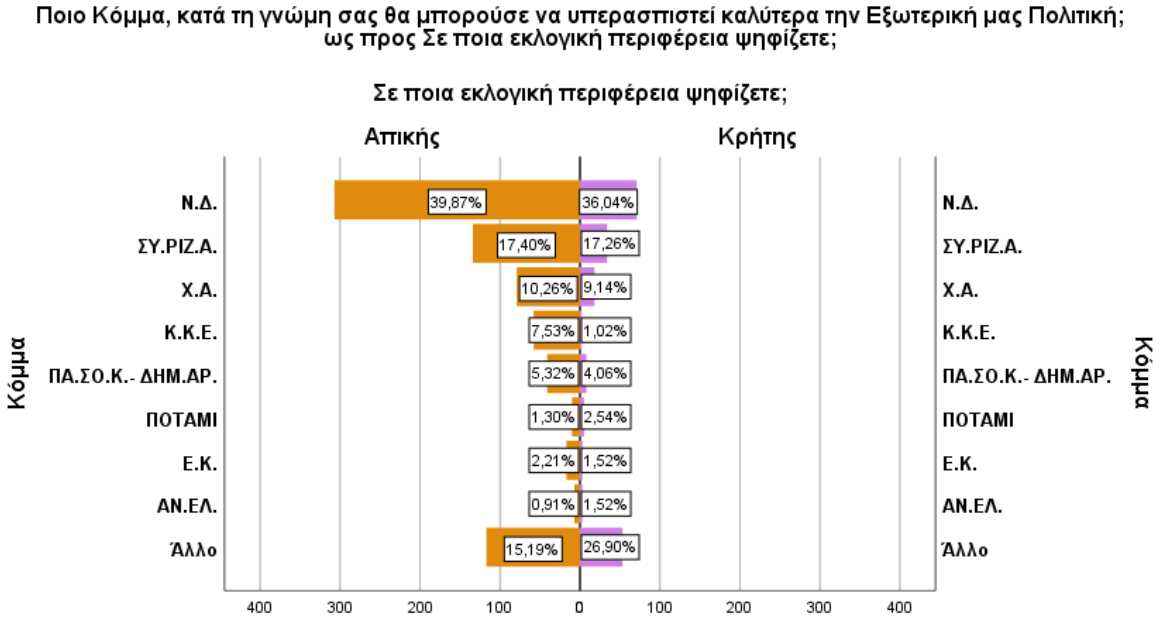

Πίνακας 5.22: Πίνακας Διασταύρωσης της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος για την υπεράσπιση της Εξωτερικής Πολιτικής της Χώρας», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την Εξωτερική μας Πολιτική; * Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Crosstabulation

			Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		
			Κρήτης	Αττικής	Total
Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την Εξωτερική μας Πολιτική;	Ν.Δ.	Count	71a	307a	378
		Expected Count	77,0	301,0	378,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	36,0%	39,9%	39,1%
		Residual	-6,0	6,0	
		Standardized Residual	-,7	,3	
	ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	Count	34a	134a	168
		Expected Count	34,2	133,8	168,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	17,3%	17,4%	17,4%
		Residual	-,2	,2	
		Standardized Residual	,0	,0	
	Χ.Α.	Count	18a	79a	97
		Expected Count	19,8	77,2	97,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	9,1%	10,3%	10,0%
		Residual	-1,8	1,8	
		Standardized Residual	-,4	,2	
	Κ.Κ.Ε.	Count	2a	58b	60
		Expected Count	12,2	47,8	60,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	1,0%	7,5%	6,2%
		Residual	-10,2	10,2	
		Standardized Residual	-2,9	1,5	
	ΠΑ.ΣΟ.Κ.- ΔΗΜ.ΑΡ.	Count	8a	41a	49
		Expected Count	10,0	39,0	49,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	4,1%	5,3%	5,1%
		Residual	-2,0	2,0	
		Standardized Residual	-,6	,3	
	ΠΟΤΑΜΙ	Count	5a	10a	15
		Expected Count	3,1	11,9	15,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	2,5%	1,3%	1,6%
		Residual	1,9	-1,9	
		Standardized Residual	1,1	-,6	
	Ε.Κ.	Count	3a	17a	20
		Expected Count	4,1	15,9	20,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	1,5%	2,2%	2,1%
		Residual	-1,1	1,1	
		Standardized Residual	-,5	,3	
	ΑΝ.ΕΛ.	Count	3a	7a	10
		Expected Count	2,0	8,0	10,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	1,5%	0,9%	1,0%
		Residual	1,0	-1,0	
		Standardized Residual	,7	-,3	
	Άλλο	Count	53a	117b	170
		Expected Count	34,6	135,4	170,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	26,9%	15,2%	17,6%
		Residual	18,4	-18,4	
		Standardized Residual	3,1	-1,6	
Total		Count	197	770	967
		Expected Count	197,0	770,0	967,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	100,0%	100,0%	100,0%

Each subscript letter denotes a subset of Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; categories whose column proportions do not differ significantly from each other at the ,05 level.

Κεφάλαιο 6ο: Διεθνή και Εθνικά Θέματα (3η Έρευνα)

6.1 Εισαγωγικά

Ο Πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας Βλαντιμίρ Πούτιν, την 24η Φεβρουαρίου 2022, σε έκτακτο διάγγελμα του προς τον Ρωσικό λαό, ανακοίνωσε την απόφαση του να ξεκινήσει μια «ειδική στρατιωτική επιχείρηση» αναφέροντας πως:

> *Στόχος είναι η υπεράσπιση των ανθρώπων που επί οκτώ χρόνια υφίστανται διωγμούς και γενοκτονία από το καθεστώς του Κιέβου. Γι' αυτό, στοχεύουμε στην αποστρατικοποίηση και απονάζικοποίηση της Ουκρανίας, καθώς και στο να οδηγήσουμε ενώπιον της δικαιοσύνης όσους διέπραξαν πολλαπλά εγκλήματα εναντίον αμάχων, συμπεριλαμβανομένων και πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Το σχέδιο μας δεν περιλαμβάνει την κατάληψη Ουκρανικού εδάφους.* (Putin, 2022)

Την ίδια χρονική περίοδο, αναφορικά με τα Ελληνοτουρκικά, καταγράφεται μια έντονα επιθετική ρητορική από τον Πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, καθώς επίσης διαρκώς αυξανόμενος αριθμός παραβιάσεων του Ελληνικού εναέριου χώρου από Τουρκικά μαχητικά αεροσκάφη (Αρχείο Παραβάσεων/Παραβιάσεων).

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, πραγματοποιήθηκε έρευνα από το εργαστήριο Κοινωνικής Στατιστικής και Πολιτικής Έρευνας του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης, του Πανεπιστημίου Κρήτης [Ερευνητική Ομάδα Καθηγητή Βασίλη Δαφέρμου].

6.2 Σκοπός της Έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με σκοπό:

1. Τη καταγραφή της άποψης των Ελλήνων πολιτών ως προς:
   - ✓ Το καθεστώς της Ρωσίας και την εισβολή στην Ουκρανία,
   - ✓ Τους χειρισμούς της Ελληνικής Κυβέρνησης στο Ουκρανικό,
   - ✓ Την «απειλή» της Ελλάδος από την Τουρκία και το ενδεχόμενο «επίθεσης»,
   - ✓ Το ποιος πολιτικός αρχηγός τους προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια/σιγουριά.
2. Τον έλεγχο ύπαρξης διαφοροποίησης των πολιτών της Κρήτης και των πολιτών της Αττικής, αναφορικά με το ερώτημα: «Ποιο πολιτικό κόμμα είναι πιο πιθανό ότι θα ψηφίζατε, αν είχαμε σήμερα εκλογές;».

6.3 Ταυτότητα της Έρευνας

Πληθυσμός Έρευνας: Πολίτες της Κρήτης και της Αττικής, από 17 ετών και άνω.

Περίοδος Δειγματοληψίας: 23-26 Μαΐου 2022.

Μέγεθος Δείγματος: 1251 άτομα.

Μέθοδος Δειγματοληψίας: Τηλεφωνικές Συνεντεύξεις από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο αδιακρίτως, από τις περιφέρειες της Κρήτης και της Αττικής, με χρήση quota.

Συγκεκριμένα, η έρευνα διεξήχθη μεταξύ 23 και 26 Μαΐου 2022. Για τις ανάγκες της έρευνας, συλλέχθηκε δείγμα 1251 Ελλήνων πολιτών με δικαίωμα ψήφου από τις εκλογικές περιφέρειες Κρήτης και Αττικής, με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας με χρήση quota. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων που πραγματοποίησαν προπτυχιακοί φοιτητές του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης, με την χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. Για την πραγματοποίηση των τηλεφωνικών συνεντεύξεων χρησιμοποιήθηκαν τα λογισμικά 3CX Phone System Management Console και Lime Survey. Για την στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο IBM SPSS Statistics (v.29).

6.4 Γενική Στατιστική Ανάλυση

Στο σύνολο των συμμετεχόντων, το δείγμα αποτελείτο από 51,7% γυναίκες και 48,3% άνδρες, με μέση ηλικία τα 50,0 έτη (και τυπική απόκλιση 16,0), εκ των οποίων το 60,0% είχε πτυχίο ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης, το 34,1% δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 5,9% είχε ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Τέλος, το 15,3% του δείγματος ασκούσε το εκλογικό του δικαίωμα στην περιφέρεια Κρήτης, ενώ το 84,7% στην περιφέρεια Αττικής.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις, το 1% των πολιτών δήλωσε ότι κατατάσσει τον εαυτό του στην «Άκρα Δεξιά», το 11,5% στην «Δεξιά», το 12,5% στην «Κέντρο Δεξιά», το 23,0% στο «Κέντρο», το 15,1% στην «Κέντρο Αριστερά», το 15,2% στην «Αριστερά», το 1,4% στην «Άκρα Αριστερά» και το 20,4% «Πουθενά».

Όσον αφορά το σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, το 56,3% των πολιτών δήλωσε «Καθόλου», το 17,4% δήλωσε «Λίγο», το 15,9% «Αρκετά», το 5,2% «Πολύ» και το 5,2% «Πάρα Πολύ».

Για το βαθμό τον οποίο λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στην Ρωσία σήμερα, το 40,5% των πολιτών επέλεξε το «Καθόλου», το 42,4% επέλεξε το «Λίγο», το 12,4% το «Αρκετά», το 3,1% το «Πολύ» και το 1,6% το «Πάρα Πολύ».

Στο ερώτημα που αφορούσε το κατά πόσο, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς, το 23,7% των πολιτών τοποθετήθηκαν μέσω του «Καθόλου», το 17,0% μέσω του «Λίγο», το 31,4% με το «Αρκετά», το 16,3% με το «Πολύ» και το 11,5% με το «Πάρα Πολύ».

Σε σχέση με την ορθότητα των, μέχρι εκείνη τη στιγμή, χειρισμών της Ελληνικής Κυβέρνησης στο Ουκρανικό, το 31,9% των πολιτών δήλωσε «Καθόλου Ορθοί», το 26,2% δήλωσε «Λίγο Ορθοί», το 28,3% «Αρκετά Ορθοί», το 7,7% «Πολύ Ορθοί» και το 5,9% «Πάρα πολύ ορθοί».

Αναφορικά με το πόσο πιθανή θεωρούν μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον της Ελλάδος, στο όχι μακρινό μέλλον, οι πολίτες τοποθετήθηκαν επιλέγοντας με ποσοστό 15,2% το «Καθόλου Πιθανή», με ποσοστό 32,8% το «Λίγο Πιθανή», με 32,1% το «Αρκετά Πιθανή», με 11,0% το «Πολύ Πιθανή» και με 9,0% το «Πάρα Πολύ Πιθανή».

Στην άποψη ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει, σαν χώρα, μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία, οι πολίτες εξέφρασαν την διαφωνία τους επιλέγοντας το «Όχι» σε ποσοστό 7,2% και το «Μάλλον Όχι» σε ποσοστό 13,4%, την συμφωνία τους επιλέγοντας το «Μάλλον Ναι» και το «Ναι» σε ποσοστό 26,3% και 53,0% αντίστοιχα.

Μεγαλύτερη ασφάλεια δήλωσε πως αισθάνεται με πρωθυπουργό τον «Κυριάκο Μητσοτάκη» το 31,3% των πολιτών, με τον «Αλέξη Τσίπρα» το 7,1%, με «Κανέναν από τους δύο» το 57,9%, ενώ «και με τους δυο» το 3,6%.

Τέλος, στην ερώτηση που αφορούσε το ποιο Κόμμα θα ήταν πιο πιθανό να ψήφιζαν εάν είχαμε εκλογές εκείνη την ημέρα, οι πολίτες επέλεξαν σε ποσοστό: 34,0% τη Νέα Δημοκρατία (Ν.Δ.), 14,8% τον Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.), 16,2% το Κίνημα Αλλαγής (ΚΙΝ.ΑΛ.-ΠΑ.ΣΟ.Κ.), 7,1% το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.), 5,0% το Μέτωπο Ευρωπαϊκής Ρεαλιστικής Ανυπακοής (ΜέΡΑ25), 3,8% την Ελληνική Λύση και 19,0% κάποιο «άλλο» Κόμμα.

6.5 Έλεγχος Υποθέσεων της Έρευνας

6.5.1 Η πρώτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το σε ποιο ιδεολογικό χώρο κατατάσσουν τον εαυτό τους.

Με στατιστικούς όρους η μηδενική υπόθεση διατυπώνεται ως εξής:

Η μεταβλητή «Εκλογική Περιφέρεια» διατρέχει ομοιόμορφα τα επίπεδα της μεταβλητής «Αυτοτοποθέτηση σε Ιδεολογικό Χώρο» .

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε ο παραμετρικός στατιστικός έλεγχος X^2 με παράλληλη προσομοίωση, σε υποθετικούς δειγματικούς Πίνακες 10.000 και μέθοδο Monte Carlo.

Πίνακας 6.1: Chi-Square test 1ης Ερευνητικής Υπόθεσης.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided) Significance	99% Confidence Interval Lower Bound	99% Confidence Interval Upper Bound
Pearson Chi-Square	18,046[a]	7	,012	,014[b]	,011	,017
Likelihood Ratio	19,602	7	,006	,009[b]	,007	,012
Fisher's Exact Test	18,977			,008[b]	,005	,010
Linear-by-Linear Association	3,583[c]	1	,058	,061[b]	,055	,067
N of Valid Cases	1211					

a. 2 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,82.

b. Based on 10000 sampled tables with starting seed 624387341.

c. The standardized statistic is -1,893.

Η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται, είτε ληφθεί υπόψιν η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 (Asymptotic Sig.(2-sided) = 0,012 < 0,05), είτε προσομοιωτική μέθοδος (Monte Carlo Sig. (2-sided) = 0,014 < 0,05), όπως προκύπτει από τον Πίνακα 6.1. Επομένως, γενικό συμπέρασμα αποτελεί ότι Κρήτη και Αττική αυτοκατατάσσονται διαφορετικά στους ιδεολογικούς χώρους. Παρακάτω αναλύεται αν η διαφοροποίηση είναι μερική ή καθολική.

Πρόσθετα, να σημειωθεί πως η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 είναι δυνατόν να εφαρμοστεί, καθώς στον Πίνακα Διασταύρωσης 6.1 το ποσοστό των κελιών με αναμενόμενη συχνότητα μικρότερη του 5 είναι 12,5% (<20%). Επομένως, δεν υπάρχει η ανάγκη της παράλληλης προσομοίωσης.

Πίνακας 6.2: Πίνακας Διασταύρωσης της «Αυτοτοποθέτησης σε Ιδεολογικό Χώρο», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Q1. Σε ποιο ιδεολογικό χώρο κατατάσσετε τον εαυτό σας; * Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Crosstabulation

			Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Κρήτης	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Αττικής	Total
Q1. Σε ποιο ιδεολογικό χώρο κατατάσσετε τον εαυτό σας;	Άκρα Δεξιά	Count	1a	11a	12
		Expected Count	1,8	10,2	12,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	0,5%	1,1%	1,0%
		Residual	-,8	,8	
		Standardized Residual	-,6	,3	
	Δεξιά	Count	10a	129b	139
		Expected Count	21,1	117,9	139,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	5,4%	12,6%	11,5%
		Residual	-11,1	11,1	
		Standardized Residual	-2,4	1,0	
	Κέντροδεξιά	Count	14a	137b	151
		Expected Count	22,9	128,1	151,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	7,6%	13,3%	12,5%
		Residual	-8,9	8,9	
		Standardized Residual	-1,9	,8	
	Κέντρο	Count	55a	223b	278
		Expected Count	42,2	235,8	278,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	29,9%	21,7%	23,0%
		Residual	12,8	-12,8	
		Standardized Residual	2,0	-,8	
	Κεντροαριστερά	Count	31a	152a	183
		Expected Count	27,8	155,2	183,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	16,8%	14,8%	15,1%
		Residual	3,2	-3,2	
		Standardized Residual	,6	-,3	
	Αριστερά	Count	32a	152a	184
		Expected Count	28,0	156,0	184,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	17,4%	14,8%	15,2%
		Residual	4,0	-4,0	
		Standardized Residual	,8	-,3	
	Άκρα Αριστερά	Count	4a	13a	17
		Expected Count	2,6	14,4	17,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	2,2%	1,3%	1,4%
		Residual	1,4	-1,4	
		Standardized Residual	,9	-,4	
	Πουθενά	Count	37a	210a	247
		Expected Count	37,5	209,5	247,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	20,1%	20,4%	20,4%
		Residual	-,5	,5	
		Standardized Residual	-,1	,0	
Total		Count	184	1027	1211
		Expected Count	184,0	1027,0	1211,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	100,0%	100,0%	100,0%

Each subscript letter denotes a subset of Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; categories whose column proportions do not differ significantly from each other at the ,05 level.

Μελετώντας τον Πίνακα 6.2, δύναται να διατυπωθεί το σχετικό διαφοροποιητικό συμπέρασμα για κάθε ένα ιδεολογικό χώρο, ανάμεσα σε Κρήτη και Αττική.

Ερμηνεία του Πίνακα 6.2. Συμπεράσματα.

1. Ο χώρος της Άκρας Δεξιάς, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,6), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,3).
2. Ο χώρος της Δεξιάς, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-2,4), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,0).
3. Ο χώρος της Κέντρο Δεξιάς, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,9), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,8).
4. Ο χώρος του Κέντρου, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=2,0), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,8).
5. Ο χώρος της Κέντρο Αριστεράς, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,6), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,3).
6. Ο χώρος της Αριστεράς, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,8), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,3).
7. Ο χώρος της Άκρας Αριστεράς, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,9), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,4).

8. Όσον αφορά την επιλογή μη-αυτοτοποθέτησης σε ιδεολογικό χώρο (Πουθενά), στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,1), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,04).

9. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τα αποτελέσματα του z-test για την σύγκριση των ποσοστών των Ιδεολογικών Χώρων ανά Περιφέρεια, εντοπίζεται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των ποσοστών της «Δεξιάς», της «Κέντρο Δεξιάς» και του «Κέντρου», σε Κρήτη και Αττική, με τη «Δεξιά» και τη «Κέντρο Δεξιά» να λαμβάνουν μεγαλύτερο ποσοστό στην Αττική, ενώ το «Κέντρο» να λαμβάνει μεγαλύτερο ποσοστό στην Κρήτη.

Διάγραμμα 6.1: Της «Αυτοτοποθέτηση σε Ιδεολογικό Χώρο» ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

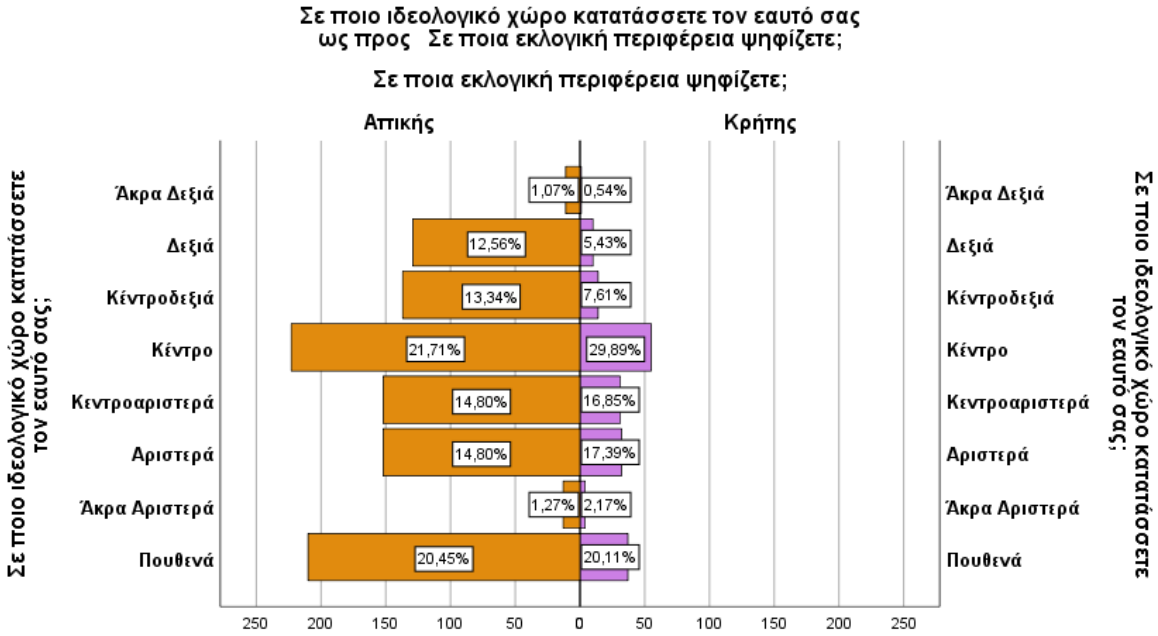

6.5.2 Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το σε ποιο βαθμό θεωρούν πως ήταν δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0, το οποίο απαιτεί αποκλειστικά την παραδοχή της τυχαιότητας.

Πίνακας 6.3: Independent Samples Proportions Test
της «Σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία»,
ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q2. Κατά την άποψη σας, σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία; = Πάρα Πολύ	Hauck-Anderson	-,016	,016	-,853	,197	,394
	Wald	-,016	,016	-1,027	,152	,304
	Wald (Continuity Corrected)	-,016	,016	-,824	,205	,410
	Wald H0	-,016	,016	-,913	,181	,361
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,016	,016	-,733	,232	,464

Πίνακας 6.4: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της
«Σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία»,
ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q2. Κατά την άποψη σας, σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία;	Κρήτης	185	1,71	1,038	,076
	Αττικής	1038	1,88	1,194	,037

Στη συγκεκριμένη έρευνας η παραδοχή της τυχαιότητας ικανοποιείται καθώς οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις έγιναν με το σύστημα των τυχαίων αριθμών και επίσης ελήφθησαν από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο, αδιακρίτως.

Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 6.3, η οποία περιλαμβάνει τα, σε διπλή κατεύθυνση, παρατηρούμενα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας, βλέπουμε ότι το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 36,1% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 6.4 ο μέσος όρος των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,71 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 1,88 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι ιδιαίτερα χαμηλοί.

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, κι επίσης αμφότεροι, θεωρούν ελάχιστα δικαιολογημένη την εισβολή.

6.5.3 Η τρίτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το σε ποιο βαθμό πιστεύουν ότι λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία, σήμερα.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 6.5, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 54,0% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 6.5: Independent Samples Proportions Test
της «Σε ποιο βαθμό λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα;»,
ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q3.Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα; = Πάρα Πολύ	Hauck-Anderson	-,006	,009	-,399	,345	,690
	Wald	-,006	,009	-,713	,238	,476
	Wald (Continuity Corrected)	-,006	,009	-,342	,366	,732
	Wald H0	-,006	,009	-,613	,270	,540
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,006	,009	-,294	,384	,769

Πίνακας 6.6: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της
«Σε ποιο βαθμό λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα;»,
ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q3.Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα;	Κρήτης	182	1,76	,790	,059
	Αττικής	986	1,84	,893	,028

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 6.6 ο μέσος όρος των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 1,76 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 1,84 στην ίδια κλίμακα [1-5], δηλαδή αμφότεροι ιδιαίτερα χαμηλοί.

Συμπέρασμα

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό στον οποίο πιστεύουν ότι λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα, κι επίσης αμφότεροι, θεωρούν ελάχιστα δημοκρατική την λειτουργία των θεσμών.

6.5.4 Η τέταρτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με τη γνώμη τους ως προς το σε ποιο βαθμό η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 6.7, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 17,5% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 6.7: Independent Samples Proportions Test
της «Σε ποιο βαθμό η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q4. Κατά τη γνώμη σας, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, κατά πόσο τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς; = Πάρα Πολύ	Hauck-Anderson	-,036	,024	-1,387	,083	,166
	Wald	-,036	,024	-1,511	,065	,131
	Wald (Continuity Corrected)	-,036	,024	-1,368	,086	,171
	Wald H0	-,036	,024	-1,357	,087	,175
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,036	,024	-1,229	,110	,219

Πίνακας 6.8: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της
«Σε ποιο βαθμό η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q4. Κατά τη γνώμη σας, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, κατά πόσο τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς;	Κρήτης	176	2,77	1,160	,087
	Αττικής	969	2,75	1,320	,042

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 6.8 ο μέσος όρος των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 2,77 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 2,75 στην ίδια κλίμακα [1-5].

Συμπέρασμα

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό στον οποίο πιστεύουν ότι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς, κι επίσης αμφότεροι, τοποθετούνται κοντά στη γειτονιά του «Αρκετά».

6.5.5 Η πέμπτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με τη γνώμη τους ως προς το κατά πόσον ήταν ορθοί οι χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 6.9, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 79,9% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 6.10 ο μέσος όρος των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 2,25 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 2,30 στην ίδια κλίμακα [1-5].

Πίνακας 6.9: Independent Samples Proportions Test της «Κατά πόσον ήταν ορθοί οι χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q5. Κατ'εσάς οι μέχρι τώρα χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό, κατά πόσον ήταν ορθοί; = Πάρα Πολύ	Hauck-Anderson	-,005	,018	-,113	,455	,910
	Wald	-,005	,018	-,262	,397	,793
	Wald (Continuity Corrected)	-,005	,018	-,087	,465	,931
	Wald H0	-,005	,018	-,255	,399	,799
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,005	,018	-,084	,466	,933

Πίνακας 6.10: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της
«Κατά πόσον ήταν ορθοί οι χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό»,
ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q5. Κατ' εσάς οι μέχρι τώρα χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό, κατά πόσον ήταν ορθοί;	Κρήτης	183	2,25	1,084	,080
	Αττικής	1043	2,30	1,177	,036

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό στον οποίο πιστεύουν ότι ήταν ορθοί οι χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό, κι επίσης αμφότεροι, τοποθετούνται κοντά στη γειτονιά του «Λίγο».

6.5.6 Η έκτη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το κατά πόσο πιθανή θεωρούν μια επίθεση της Τουρκίας εναντίο μας, στο όχι μακρινό μέλλον.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 6.11, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 10,6% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Πίνακας 6.11: Independent Samples Proportions Test της
«Σε ποιο βαθμό είναι πιθανή μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας,
στο όχι μακρινό μέλλον», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q6. "Θα έρθει και η σειράς μας..." είπε καθ. Ι. Μάζης. Πόσο πιθανή θεωρείτε μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον; = Πάρα Πολύ	Hauck-Anderson	-,037	,019	-1,747	,040	,081
	Wald	-,037	,019	-1,888	,030	,059
	Wald (Continuity Corrected)	-,037	,019	-1,726	,042	,084
	Wald H0	-,037	,019	-1,617	,053	,106
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,037	,019	-1,478	,070	,139

Πίνακας 6.12: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Σε ποιο βαθμό είναι πιθανή μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q6. "Θα έρθει και η σειράς μας..." είπε καθ. Ι. Μάζης. Πόσο πιθανή θεωρείτε μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον;	Κρήτης	188	2,59	1,054	,077
	Αττικής	1052	2,67	1,148	,035

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 6.12 ο μέσος όρος των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 2,59 στην κλίμακα [1-5], ενώ ο μέσος όρος των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 2,67 στην ίδια κλίμακα [1-5].

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό στον οποίο πιστεύουν ότι είναι πιθανή μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον, κι επίσης αμφότεροι, τοποθετούνται μεταξύ του «Λίγο» και του «Αρκετά» πιθανή.

6.5.7 Η έβδομη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με τη γνώμη τους ως προς το κατά πόσον αντιμετωπίζουμε σαν χώρα μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο Wald H0. Σύμφωνα με το p-value του δίπλευρου ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 6.13, το Wald H0 έχει Sig. (Two-Sided) = 61,3% > 5%, κι επομένως η μηδενική υπόθεση ισχύει.

Επίσης, σύμφωνα με τον Πίνακα 6.14 ο μέσος όρος των πολιτών της Κρήτης είναι $Mean_{KR}$ = 3,23 στην κλίμακα [1-4], ενώ ο μέσος όρος των πολιτών της Αττικής είναι $Mean_{ATT}$ = 3,26 στην ίδια κλίμακα [1-4].

Πίνακας 6.13: Independent Samples Proportions Test της «Αντιμετωπίζουμε σαν χώρα μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Independent-Samples Proportions Tests

	Test Type	Difference in Proportions	Asymptotic Standard Error	Z	Significance One-Sided p	Significance Two-Sided p
Q7. Κατά τη γνώμη σας, αντιμετωπίζουμε σαν χώρα, μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία; = Ναι	Hauck-Anderson	-,020	,039	-,437	,331	,662
	Wald	-,020	,039	-,505	,307	,614
	Wald (Continuity Corrected)	-,020	,039	-,426	,335	,670
	Wald H0	-,020	,039	-,505	,307	,613
	Wald H0 (Continuity Corrected)	-,020	,039	-,426	,335	,670

Πίνακας 6.14: Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες της «Αντιμετωπίζουμε σαν χώρα μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Group Statistics

	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q7. Κατά τη γνώμη σας, αντιμετωπίζουμε σαν χώρα, μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία;	Κρήτης	189	3,23	,932	,068
	Αττικής	1056	3,26	,946	,029

<u>Συμπέρασμα</u>

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το βαθμό στον οποίο πιστεύουν ότι αντιμετωπίζουμε σαν χώρα μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία, κι επίσης αμφότεροι, τοποθετούνται στην περιοχή του «Μάλλον Ναι».

6.5.8 Η όγδοη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με τη γνώμη τους ως προς το με ποιον πρωθυπουργό αισθάνονται μεγαλύτερη ασφάλεια και σιγουριά.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε ο παραμετρικός στατιστικός έλεγχος X^2 με παράλληλη προσομοίωση, σε υποθετικούς δειγματικούς Πίνακες 10.000 και μέθοδο Monte Carlo.

Πίνακας 6.15: Chi-Square test 8ης Ερευνητικής Υπόθεσης.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided) Significance	99% Confidence Interval Lower Bound	99% Confidence Interval Upper Bound
Pearson Chi-Square	4,287[a]	3	,232	,236[b]	,225	,247
Likelihood Ratio	4,393	3	,222	,227[b]	,216	,237
Fisher's Exact Test	4,233			,239[b]	,228	,250
Linear-by-Linear Association	3,299[c]	1	,069	,075[b]	,068	,082
N of Valid Cases	1239					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,76.

b. Based on 10000 sampled tables with starting seed 957002199.

c. The standardized statistic is -1,816.

Πίνακας 6.16: Πίνακας Διασταύρωσης της «Αισθάνεστε μεγαλύτερη ασφάλεια με Πρωθυπουργό», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

Q8. Εσείς προσωπικά, σήμερα, αισθάνεστε μεγαλύτερη ασφάλεια με πρωθυπουργό: * Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Crosstabulation

			Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Κρήτης	Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Αττικής	Total
Q8. Εσείς προσωπικά, σήμερα, αισθάνεστε μεγαλύτερη ασφάλεια με πρωθυπουργό:	Κυρικάκο Μητσοτάκη	Count	47a	341a	388
		Expected Count	58,2	329,8	388,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	25,3%	32,4%	31,3%
		Residual	-11,2	11,2	
		Standardized Residual	-1,5	,6	
	Αλέξη Τσίπρα	Count	13a	75a	88
		Expected Count	13,2	74,8	88,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	7,0%	7,1%	7,1%
		Residual	-,2	,2	
		Standardized Residual	-,1	,0	
	με κανένα από τους δυο	Count	120a	598b	718
		Expected Count	107,8	610,2	718,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	64,5%	56,8%	57,9%
		Residual	12,2	-12,2	
		Standardized Residual	1,2	-,5	
	και με τους δυο	Count	6a	39a	45
		Expected Count	6,8	38,2	45,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	3,2%	3,7%	3,6%
		Residual	-,8	,8	
		Standardized Residual	-,3	,1	
Total		Count	186	1053	1239
		Expected Count	186,0	1053,0	1239,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	100,0%	100,0%	100,0%

Each subscript letter denotes a subset of Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; categories whose column proportions do not differ significantly from each other at the ,05 level.

Η μηδενική υπόθεση δεν απορρίπτεται, είτε ληφθεί υπόψιν η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 (Asymptotic Sig.(2-sided) = 0,232 < 0,05), είτε προσομοιωτική μέθοδος (Monte Carlo Sig. (2-sided) = 0,236 < 0,05), όπως προκύπτει από τον Πίνακα 6.15.

Πρόσθετα, να σημειωθεί πως η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 είναι δυνατόν να εφαρμοστεί, καθώς στον Πίνακα Διασταύρωσης 6.1 το ποσοστό των κελιών με αναμενόμενη συχνότητα μικρότερη του 5 είναι 0% (<20%). Επομένως, δεν υπάρχει η ανάγκη της παράλληλης προσομοίωσης.

Συμπέρασμα

Οι πολίτες της Κρήτης δεν διαφέρουν από τους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με το με ποιον πρωθυπουργό αισθάνονται μεγαλύτερη ασφάλεια και σιγουριά. Αμφότεροι, εκφράζουν τη δυσαρέσκεια τους προς τα κυβερνητικά κόμματα, επιλέγοντας σε μεγαλύτερο ποσοστό το «με κανένα από τους δυο», ενώ στη συνέχεια έπεται σαν επιλογή ο «Κυριάκος Μητσοτάκης», σε απόσταση από τον «Αλέξη Τσίπρα».

6.5.9 Η ένατη ερευνητική υπόθεση, στην παρούσα έρευνα διατυπώνεται ως εξής:

Ho : Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στους πολίτες της Κρήτης, και στους πολίτες της Αττικής, αναφορικά με τη γνώμη τους ως προς το ποιο κόμμα είναι πιο πιθανό να ψηφίζανε, εάν είχαμε σήμερα εκλογές.

Για τον έλεγχο της μηδενικής υπόθεσης εφαρμόστηκε ο παραμετρικός στατιστικός έλεγχος X^2 με παράλληλη προσομοίωση, σε υποθετικούς δειγματικούς Πίνακες 10.000 και μέθοδο Monte Carlo.

Πίνακας 6.17: Chi-Square test 9ης Ερευνητικής Υπόθεσης.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided) Significance	99% Confidence Interval Lower Bound	99% Confidence Interval Upper Bound
Pearson Chi-Square	30,519[a]	6	,000	,000[b]	,000	,001
Likelihood Ratio	29,284	6	,000	,000[b]	,000	,001
Fisher's Exact Test	29,630			,000[b]	,000	,001
Linear-by-Linear Association	,345[c]	1	,557	,555[b]	,542	,568
N of Valid Cases	1251					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,48.

b. Based on 10000 sampled tables with starting seed 92208573.

c. The standardized statistic is -,587.

Η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται, είτε ληφθεί υπόψιν η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 (Asymptotic Sig.(2-sided) = 0,0005 < 0,05), είτε προσομοιωτική μέθοδος (Monte Carlo Sig. (2-sided) = 0,0005 < 0,05), όπως προκύπτει από τον Πίνακα 6.17. Επομένως, γενικό συμπέρασμα αποτελεί ότι Κρήτη και Αττική θα ψήφιζαν διαφορετικά στην περίπτωση που προκηρύσσονταν εκλογές. Παρακάτω αναλύεται αν η διαφοροποίηση είναι μερική ή καθολική.

Πρόσθετα, να σημειωθεί πως η ασυμπτωτική μέθοδος X^2 είναι δυνατόν να εφαρμοστεί, καθώς στον Πίνακα Διασταύρωσης 6.1 το ποσοστό των κελιών με αναμενόμενη συχνότητα μικρότερη του 5 είναι 0% (<20%). Επομένως, δεν υπάρχει η ανάγκη της παράλληλης προσομοίωσης.

Μελετώντας τον Πίνακα 6.18, δύναται να διατυπωθεί το σχετικό διαφοροποιητικό συμπέρασμα για κάθε ένα ιδεολογικό χώρο, ανάμεσα σε Κρήτη και Αττική.

<u>Ερμηνεία του Πίνακα 6.18. Συμπεράσματα.</u>

1. Το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-2,3), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,0).
2. Το κόμμα του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,5), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,7).
3. Το Κίνημα Αλλαγής, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=2,1), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,9).
4. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος, στην Κρήτη παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,4), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,6).

5. Το Μέτωπο Ευρωπαϊκής Ρεαλιστικής Ανυπακοής, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=2,6), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,1).
6. Το κόμμα της Ελληνικής Λύσης, στην Κρήτη παρουσιάζει περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=1,7), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζει έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-0,7).
7. Τα κόμματα τα οποία δεν κατάφεραν να έχουν παρουσία στο Κοινοβούλιο στο σύνολο τους (Άλλο), στην Κρήτη παρουσιάζουν έλλειμα ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει αρνητικό πρόσημο (standardized residual=-1,5), ενώ αντίθετα, στην Αττική, παρουσιάζουν περίσσεια ψήφων, καθώς το σταθμικό υπόλοιπο έχει θετικό πρόσημο (standardized residual=0,6).
8. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τα αποτελέσματα του z-test για την σύγκριση των ποσοστών των Κομμάτων ανά Περιφέρεια, εντοπίζεται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των ποσοστών της Ν.Δ., του ΚΙΝ.ΑΛ. και του ΜέΡΑ25, σε Κρήτη και Αττική, με τη Ν.Δ. να λαμβάνει μεγαλύτερο ποσοστό στην Αττική, ενώ το ΚΙΝ.ΑΛ. και το ΜέΡΑ25 να λαμβάνουν μεγαλύτερο ποσοστό στην Κρήτη.

Διάγραμμα 6.2: Της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

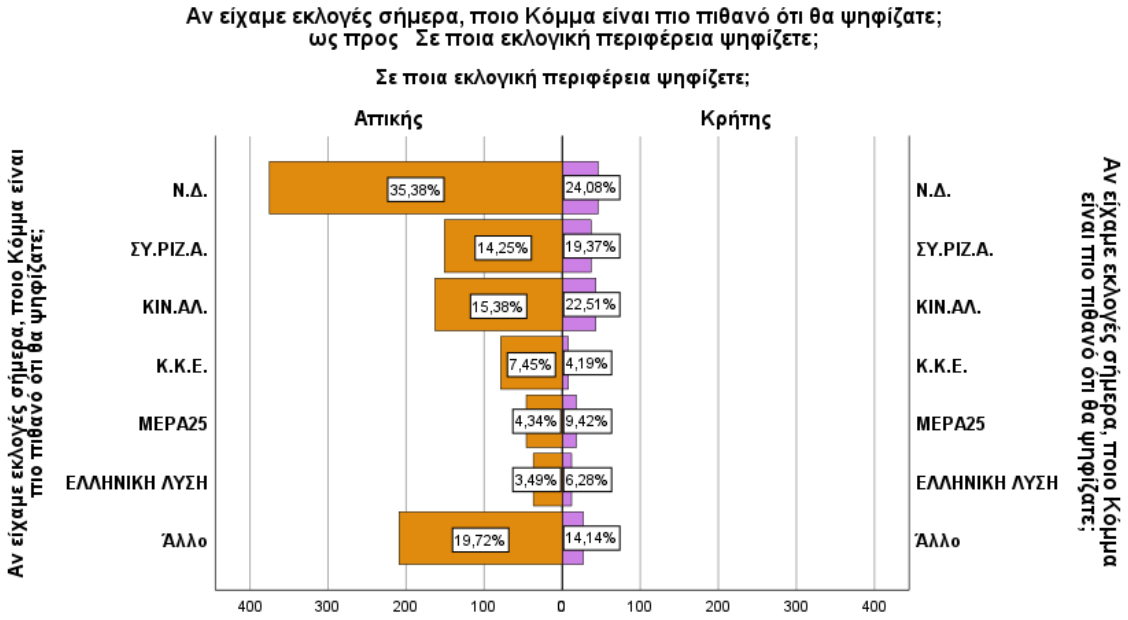

Πίνακας 6.18: Πίνακας Διασταύρωσης της «Προτίμησης Πολιτικού Κόμματος», ως προς την «Εκλογική Περιφέρεια».

PARTY. Αν είχαμε εκλογές σήμερα, ποιο Κόμμα είναι πιο πιθανό ότι θα ψηφίζατε; * Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; Crosstabulation

			Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;		
			Κρήτης	Αττικής	Total
PARTY. Αν είχαμε εκλογές σήμερα, ποιο Κόμμα είναι πιο πιθανό ότι θα ψηφίζατε;	Ν.Δ.	Count	46a	375b	421
		Expected Count	64,3	356,7	421,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	24,1%	35,4%	33,7%
		Residual	-18,3	18,3	
		Standardized Residual	-2,3	1,0	
	ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	Count	37a	151a	188
		Expected Count	28,7	159,3	188,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	19,4%	14,2%	15,0%
		Residual	8,3	-8,3	
		Standardized Residual	1,5	-,7	
	ΚΙΝ.ΑΛ.	Count	43a	163b	206
		Expected Count	31,5	174,5	206,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	22,5%	15,4%	16,5%
		Residual	11,5	-11,5	
		Standardized Residual	2,1	-,9	
	Κ.Κ.Ε.	Count	8a	79a	87
		Expected Count	13,3	73,7	87,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	4,2%	7,5%	7,0%
		Residual	-5,3	5,3	
		Standardized Residual	-1,4	,6	
	ΜΕΡΑ25	Count	18a	46b	64
		Expected Count	9,8	54,2	64,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	9,4%	4,3%	5,1%
		Residual	8,2	-8,2	
		Standardized Residual	2,6	-1,1	
	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	Count	12a	37a	49
		Expected Count	7,5	41,5	49,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	6,3%	3,5%	3,9%
		Residual	4,5	-4,5	
		Standardized Residual	1,7	-,7	
	Άλλο	Count	27a	209a	236
		Expected Count	36,0	200,0	236,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	14,1%	19,7%	18,9%
		Residual	-9,0	9,0	
		Standardized Residual	-1,5	,6	
Total		Count	191	1060	1251
		Expected Count	191,0	1060,0	1251,0
		% within Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε;	100,0%	100,0%	100,0%

Each subscript letter denotes a subset of Σε ποια εκλογική περιφέρεια ψηφίζετε; categories whose column proportions do not differ significantly from each other at the ,05 level.

Κεφάλαιο 7ο: Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης των ερευνών που αναπτύχθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, είμαστε σε θέση να σχηματίσουμε μια εικόνα του προφίλ του ψηφοφόρου της Κρήτης, συγκριτικά με το ψηφοφόρο της Αττικής, υπενθυμίζοντας πως στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιώντας τον όρο Αττική αναφερόμαστε πάντα στην παλιά Β΄Αθηνών. Συγκεκριμένα, διαπιστώνουμε πως σύμφωνα με την:

- **<u>1η Έρευνα που αφορά την Λειτουργία των Θεσμών (Πίνακας 7.1):</u>**
  1. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,55, 95% Δ.Ε. [1,42 , 1,69]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,60, 95% Δ.Ε. [1,52, 1,68]), εμπιστεύονται ελάχιστα το θεσμό της Ελληνικής Κυβέρνησης.
  2. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,87, 95% Δ.Ε. [1,73 , 2,00]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,80, 95% Δ.Ε. [1,72 , 1,87]), εμπιστεύονται λίγο το θεσμό της Δημόσια Διοίκησης (Επιχειρήσεις και Οργανισμούς).
  3. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,66, 95% Δ.Ε. [1,53 , 1,78]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,46, 95% Δ.Ε. [1,40 , 1,52]), εμπιστεύονται ελάχιστα το θεσμό των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων.
  4. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=3,14, 95% Δ.Ε. [2,97 , 3,31]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,36, 95% Δ.Ε. [3,26 , 3,46]), εμπιστεύονται και δεν εμπιστεύονται το θεσμό του Ελληνικού Στρατού.
  5. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,40, 95% Δ.Ε. [2,23 , 2,57]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=2,63, 95% Δ.Ε. [2,53 , 2,73]), εμπιστεύονται λίγο το θεσμό της Ελληνικής Δικαιοσύνης.
  6. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,88, 95% Δ.Ε. [2,71 , 3,05]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,03, 95% Δ.Ε. [2,93 , 3,13]), εμπιστεύονται και δεν εμπιστεύονται το θεσμό των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων.
  7. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,91, 95% Δ.Ε. [1,76 , 2,07]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,91, 95% Δ.Ε. [1,82 , 1,99]), εμπιστεύονται λίγο το θεσμό των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.
  8. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,55, 95% Δ.Ε. [1,44 , 1,66]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,68, 95% Δ.Ε. [1,60 , 1,76]), εμπιστεύονται ελάχιστα τον θεσμό του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

9. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,31, 95% Δ.Ε. [2,14 , 2,47]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=2,50, 95% Δ.Ε. [2,40 , 2,59]), εμπιστεύονται λίγο τον θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
10. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,29, 95% Δ.Ε. [1,21 , 1,38]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,35, 95% Δ.Ε. [1,29 , 1,40]), διαθέτουν σχεδόν καθόλου εμπιστοσύνη στον θεσμό των Πολιτικών Κομμάτων.
11. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=3,04, 95% Δ.Ε. [2,87 , 3,21]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,11, 95% Δ.Ε. [3,02 , 3,21]), εμπιστεύονται και δεν εμπιστεύονται τον θεσμό της Ελληνικής Αστυνομίας.
12. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,77, 95% Δ.Ε. [2,58 , 2,95]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=2,8, Τ.Α.=1,4), εμπιστεύονται λίγο τον θεσμό της Εκκλησίας.
13. Τέλος, όσον αφορά το ερώτημα «Ποιο Κόμμα, θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα τη λειτουργία των Θεσμών στη χώρα μας», ο ψηφοφόρος της Κρήτης επιλέγει τα περισσότερα πολιτικά κόμματα σε ανάλογη συχνότητα με εκείνη που τα επιλέγει και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Πίνακας 7.1). Οι μοναδικές διαφοροποιήσεις εντοπίζονται στις περιπτώσεις: α) της Ν.Δ., όπου ο ψηφοφόρος της Κρήτης δηλώνει πως την εμπιστεύεται λιγότερο, συγκριτικά με το ψηφοφόρο της Αττικής και β) του Κ.Κ.Ε., όπου σε αντίθεση με τη περίπτωση της Ν.Δ., ο ψηφοφόρος της Κρήτης δηλώνει πως το εμπιστεύεται περισσότερο, σε σχέση με το ψηφοφόρο της Αττικής.

Συμπερασματικά, διαπιστώνεται ένα έλλειμα εμπιστοσύνης συνολικά ως προς τους θεσμούς[5]. Ιδιαίτερα έντονη είναι η απουσία εμπιστοσύνης ως προς τους θεσμούς που γειτνιάζουν με την πολιτική (Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, Πολιτικά Κόμματα, Κυβέρνηση, Κοινοβούλιο, Δημόσια Διοίκηση) αλλά και ως προς τον θεσμό των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Αντιθέτως, μεγαλύτερης εμπιστοσύνης χαίρουν οι θεσμοί του Στρατού, της Αστυνομίας, της Εκκλησίας και των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων. Σε μια ενδιάμεση κατάσταση βρίσκονται οι θεσμοί της Δικαιοσύνης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σε ανάλογα συμπεράσματα καταλήγουν τόσο οι Βαρουξή και Σαρρής (Εμπιστοσύνη στους Θεσμούς, 2011), όσο και οι έρευνες των ΚΑΠΑ Research (2021)

[5] Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, στο πλαίσιο της έρευνας για τους θεσμούς, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στη σημερινή ομιλία του πρώην Προέδρου των ΗΠΑ, Μπαράκ Ομπάμα. Μιλώντας αυτή η παγκόσμια προσωπικότητα στην Αθήνα (22-6-23), στο Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος», επεσήμανε τις τεράστιες συνέπειες που έχει η μη λειτουργία των θεσμών στις Κρατικές οντότητες του πλανήτη. Δεν είναι αλήθεια ότι δεν μπορούμε να κάνουμε πράγματα για να σώζουμε τις ανθρώπινες ζωές που χάνονται καθημερινά στις θάλασσες. Κύριος λόγος που συμβαίνει αυτό είναι η μη λειτουργία των θεσμών στις Δημοκρατίες.

και Μονάδας Ερευνών Κοινής Γνώμης και Αγοράς του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (2022).

- **<u>2η Έρευνα που αφορά Εθνικά ζητήματα (Πίνακας 7.2):</u>**

Αναφορικά με τις δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν:

1. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=3,46, 95% Δ.Ε. [2,31 , 3,59]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,34, 95% Δ.Ε. [3,26 , 3,42]), αισθάνθηκαν αρκετά έντονα «Θυμό».
2. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=3,20, 95% Δ.Ε. [3,01 , 3,36]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,15, 95% Δ.Ε. [3,07 , 3,24]), αισθάνθηκαν αρκετά έντονα «Οργή».
3. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,38, 95% Δ.Ε. [2,19 , 2,57]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=2,37, 95% Δ.Ε. [2,27 , 2,45]), αισθάνθηκαν αρκετά έντονα «Φόβο για θερμό επεισόδιο με τη γείτονα χώρα».
4. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,55, 95% Δ.Ε. [1,41 , 1,72]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,50, 95% Δ.Ε. [1,43 , 1,58]), αισθάνθηκαν ιδιαίτερα χαμηλή «Αδιαφορία».
5. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=3,18, 95% Δ.Ε. [3,02 , 3,33]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,21, 95% Δ.Ε. [3,14 , 3,28]), αισθάνθηκαν αρκετά έντονα πως «Λέει ότι λέει για εσωτερική κατανάλωση».
6. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,77, 95% Δ.Ε. [2,58 , 2,95]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,02, 95% Δ.Ε. [2,94 , 3,11]), αισθάνθηκαν έντονα πως «Τίθεται ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων». Παρόλα αυτά, η ένταση του συναισθήματος του ψηφοφόρου της Κρήτης είναι λίγο πιο αδύναμη από εκείνη του ψηφοφόρου της Αττικής, καθώς η διαφορά τους βρέθηκε σημαντική στατιστικώς.

Πρόσθετα:

7. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,95, 95% Δ.Ε. [1,79 , 2,12]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,96, 95% Δ.Ε. [1,88 , 2,05]), αισθάνθηκαν λίγο ικανοποιημένοι από την στάση/αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης.
8. Τέλος, όσον αφορά το ερώτημα «Ποιο Κόμμα, θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την Εξωτερική πολιτική της χώρας μας», ο ψηφοφόρος της Κρήτης επιλέγει τα περισσότερα πολιτικά κόμματα σε ανάλογη συχνότητα με εκείνη που τα επιλέγει και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Πίνακας 7.2). Οι μοναδικές διαφοροποιήσεις

εντοπίζονται στις περιπτώσεις: α) του Κ.Κ.Ε., όπου ο ψηφοφόρος της Κρήτης δηλώνει πως το εμπιστεύεται λιγότερο, συγκριτικά με το ψηφοφόρο της Αττικής και β) του «Άλλο», όπου σε αντίθεση με τη περίπτωση του Κ.Κ.Ε., ο ψηφοφόρος της Κρήτης δηλώνει πως το εμπιστεύεται περισσότερο, σε σχέση με το ψηφοφόρο της Αττικής.

Συμπερασματικά, το ζήτημα των Ελληνοτουρκικών σχέσεων, αποτελεί ένα μείζον Εθνικό ζήτημα, γεγονός το οποίο το τοποθετεί διαχρονικά στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Ελληνικής κοινωνίας. Το υψηλό ενδιαφέρον των ψηφοφόρων Κρήτης και Αττικής που αποτυπώνεται στην έρευνα, αναφορικά με τις δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας, συμβαδίζει με τα συμπεράσματα της έρευνας της MRB (2023), όπου το ζήτημα των Ελληνοτουρκικών σχέσεων βρίσκεται μεταξύ των πέντε κυριότερων θεμάτων που απασχολούν τους πολίτες, καθώς επίσης και μεταξύ των πέντε κυριότερων θεμάτων βάση των οποίων θα καθορίσουν την ψήφο τους.

Το ενδιαφέρον που συγκεντρώνει το συγκεκριμένο ζήτημα διαχρονικά, ενδεχομένως να αποτελεί απόρροια του ότι περίπου ένας στους δυο Έλληνες ανησυχεί για την πιθανότητα Ελληνοτουρκικού πολέμου, σύμφωνα με το πολιτικό βαρόμετρο της Public Issue (2022). Γεγονός, το οποίο συμβαδίζει με την τοποθέτηση των ψηφοφόρων Κρήτης και Αττικής στην παρούσα έρευνα, στο ενδιάμεσο της κλίμακας ανησυχίας αναφορικά με το κατά πόσο αισθανθήκαν «Φόβο για θερμό επεισόδιο με τη γείτονα χώρα».

Τέλος, ο υψηλός βαθμός έντασης των συναισθημάτων (Θυμού, Οργής) που καταγράφεται, εκτιμάται ότι οφείλεται στην σημαντικότητα που αποδίδεται από τους πολίτες στο εν λόγω ζήτημα.

- **<u>3η Έρευνα που αφορά Διεθνή και Εθνικά ζητήματα (Πίνακας 7.3):</u>**

1. Ο ψηφοφόρος της Κρήτης, όσον αφορά το ερώτημα της αυτοτοποθέτησης σε κάποιο συγκεκριμένο ιδεολογικό χώρο, τοποθετείτε στους περισσότερους ιδεολογικούς χώρους σε ανάλογη συχνότητα με εκείνη που τοποθετείτε και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Πίνακας 7.3). Διαφοροποιήσεις ως προς την αυτοτοποθέτηση σε συγκεκριμένο ιδεολογικό χώρο εντοπίζονται στις περιπτώσεις: α) του ιδεολογικού χώρου της Δεξιάς, τον οποίο επιλέγει με μικρότερη συχνότητα ο ψηφοφόρος της Κρήτης, συγκριτικά με τον ψηφοφόρο της Αττικής, β) του ιδεολογικού χώρου της Κέντρο Δεξιάς, όπου ανάλογα με την περίπτωση της Δεξιάς, τον επιλέγει με

μικρότερη συχνότητα ο ψηφοφόρος της Κρήτης, σε σχέση με τον ψηφοφόρο της Αττικής και γ) τον πολιτικό χώρο του Κέντρου, όπου σε αντίθεση με τους χώρους της Δεξιάς και της Κέντρο Δεξιάς, τον επιλέγει με μεγαλύτερη συχνότητα ο ψηφοφόρος της Κρήτης, συγκριτικά με τον ψηφοφόρο της Αττικής.

2. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,71, 95% Δ.Ε. [1,56 , 1,86]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,88, 95% Δ.Ε. [1,81 , 1,96]), θεωρούν ελάχιστα δικαιολογημένη την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.
3. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=1,76, 95% Δ.Ε. [1,68 , 1,88]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=1,84, 95% Δ.Ε. [1,79 , 1,90]), θεωρούν ελάχιστα δημοκρατική τη λειτουργία των θεσμών στην Ρωσία.
4. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,77, 95% Δ.Ε. [2,59 , 2,94]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=2,75, 95% Δ.Ε. [2,66 , 2,83]), θεωρούν πως η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τραυμάτισε αρκετά σοβαρά το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς.
5. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,25, 95% Δ.Ε. [2,09 , 2,40]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=2,30, 95% Δ.Ε. [2,23 , 2,38]), θεωρούν λίγο ορθούς τους χειρισμούς της Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό.
6. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=2,59, 95% Δ.Ε. [2,43 , 2,74]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=2,67, 95% Δ.Ε. [2,60 , 2,74]), τοποθετούνται στο ενδιάμεσο της κλίμακας (1=Καθόλου πιθανό, 2=Λίγο, 3=Αρκετά, 4=Πολύ, 5=Πάρα πολύ πιθανό), αναφορικά με το ενδεχόμενο να πραγματοποιηθεί μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον της χώρας μας, στο όχι μακρινό μέλλον.
7. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης (Μ.Ο.=3,23, 95% Δ.Ε. [3,09 , 3,36]), όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Μ.Ο.=3,26, 95% Δ.Ε. [3,20 , 3,31]), αναφορικά με το κατά πόσο αντιμετωπίζουμε μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία, τοποθετούνται μέσω του «Μάλλον ναι».
8. Τόσο ο ψηφοφόρος της Κρήτης, όσο και ο ψηφοφόρος της Αττικής, σχετικά με το ερώτημα που αφορούσε το πρόσωπο με το οποίο αισθάνονται μεγαλύτερη ασφάλεια σαν πρωθυπουργό, επιλέγουν τις δυνατές επιλογές με ανάλογες συχνότητες και δίχως κάποια στατιστική διαφοροποίηση μεταξύ τους (Πίνακας 7.3).
9. Τέλος, όσον αφορά το ερώτημα «Ποιο Κόμμα, είναι ποιο πιθανό να ψηφίζατε, εάν είχαμε σήμερα εκλογές», ο ψηφοφόρος της Κρήτης επιλέγει τα περισσότερα πολιτικά κόμματα σε ανάλογη συχνότητα με εκείνη που τα επιλέγει και ο ψηφοφόρος της Αττικής (Πίνακας 7.2). Διαφοροποιήσεις εντοπίζονται στις περιπτώσεις: α) της Ν.Δ.,

όπου ο ψηφοφόρος της Κρήτης δηλώνει πως θα την επέλεγε με μικρότερη συχνότητα, συγκριτικά με τον ψηφοφόρο της Αττικής, β) του ΚΙΝ.ΑΛ., όπου σε αντίθεση με την περίπτωση της Ν.Δ., ο ψηφοφόρος της Κρήτης δηλώνει πως θα το επέλεγε με μεγαλύτερη συχνότητα, σε σχέση με τον ψηφοφόρο της Αττικής και γ) του ΜέΡΑ25, όπου ανάλογα με την περίπτωση του ΚΙΝ.ΑΛ., ο ψηφοφόρος της Κρήτης δηλώνει πως θα το επέλεγε με μεγαλύτερη συχνότητα, συγκριτικά με τον ψηφοφόρο της Αττικής.

Συμπερασματικά, ο ψηφοφόρος της Κρήτης εμφανίζεται λιγότερο Δεξιός - Κέντρο Δεξιός και περισσότερο Κεντρώος από τον ψηφοφόρο της Αττικής, γεγονός που αποτυπώνεται διαχρονικά και στα εκλογικά αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο. Την ίδια στιγμή, ο ψηφοφόρος της Αττικής εμφανίζει ποσοστά αυτοτοποθέτησης στους ιδεολογικούς χώρους, ανάλογα εκείνων που παρουσιάζει η έρευνα της RASS (2022) για τους ψηφοφόρους της επικράτειας.

Αναφορικά με το ζήτημα των Ελληνοτουρκικών σχέσεων, αξίζει να σημειωθεί πως τα συμπεράσματα της δεύτερης έρευνας συμβαδίζουν με εκείνα της τρίτης, καθώς οι Έλληνες πολίτες εμφανίζονται διχασμένοι ως προς το πόσο πιθανό είναι το ενδεχόμενο μιας επίθεσης από την Τουρκία στο άμεσο μέλλον, την ίδια στιγμή που δηλώνουν πως αντιλαμβάνονται την Τουρκία σαν μια μόνιμη απειλή για την χώρα μας.

Τέλος, ως προς το πρόσωπο, το οποίο σαν πρωθυπουργός, αισθάνονται ότι τους προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια, οι ψηφοφόροι Κρήτης και Αττικής δεν διαφοροποιούνται σημαντικά στατιστικώς. Παρόλα αυτά, παρουσιάζουν ένα μοτίβο, ανάλογο εκείνου που εμφανίζεται σε αντίστοιχη ερώτηση της έρευνας της RASS (2022). Συγκεκριμένα, επιλέγουν με μεγαλύτερη συχνότητα το «Κανέναν από τους δυο», προκειμένου να εκφράσουν τη δυσαρέσκεια τους, παρόλα αυτά, σαν δεύτερη επιλογή, επιλέγουν το Κυριάκο Μητσοτάκη με αρκετά μεγάλη διαφορά από τον Αλέξη Τσίπρα.

Τα παραπάνω στοιχεία, αποτελούν μικρά κομμάτια στο οπωσδήποτε ευρύτερο παζλ που συνθέτει το προφίλ του ψηφοφόρου της Κρήτης. Σίγουρα, υπάρχουν πολλά ακόμα χαρακτηριστικά τα οποία θα μπορούσαν να μελετηθούν προκειμένου να προκύψει μια περισσότερο ολοκληρωμένη εικόνα για τις πολιτικές στάσεις και αντιλήψεις του ψηφοφόρου της Κρήτης. Παρόλα αυτά, η παρούσα έρευνα αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια, η οποία ελπίζουμε να κεντρίσει το ενδιαφέρον των πολιτικών επιστημόνων, ώστε να επεκταθεί και να συμπληρωθεί από άλλους ερευνητές στο μέλλον.

Πίνακας 7.1: Συμπεράσματα 1ης Έρευνας αναφορικά με την Λειτουργία των Θεσμών.

1η Έρευνα: Λειτουργία Θεσμών			
Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/η και εμπιστεύεστε:	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**	**Διαφοροποίηση Κρήτης - Αττικής**
Q1.1. Την Ελληνική Κυβέρνηση;	1,6	1,0	×
Q1.2. Τη Δημόσια Διοίκηση (Επιχειρήσεις & Οργανισμοί);	1,8	1,0	×
Q1.3. Τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις;	1,5	0,9	×
Q1.4. Το Στρατό;	3,3	1,3	×
Q1.5. Τη Δικαιοσύνη;	2,6	1,3	×
Q1.6. Τις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις;	3,0	1,3	×
Q1.7. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;	1,9	1,1	×
Q1.8. Το Κοινοβούλιο;	1,7	1,0	×
Q1.9. Την Τοπική Αυτοδιοίκηση;	2,5	1,3	×
Q1.10. Τα Πολιτικά Κόμματα;	1,3	0,7	×
Q1.11. Την Αστυνομία;	3,1	1,2	×
Q1.12. Την Εκκλησία;	2,8	1,4	×
***(Κλίμακα:** Καθόλου=1, Λίγο=2, Δύσκολο κανείς να πει=3, Αρκετά=4, Πολύ=5)*			

Q2. Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας, θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την λειτουργία των Θεσμών στη χώρα μας;	**Περιφέρεια**		**Διαφοροποίηση Κρήτης-Αττικής**
	Κρήτης	**Αττικής**	
Ν.Δ.	26,3%	35,2%	✓
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	20,1%	23,2%	×
Χ.Α.	6,2%	3,6%	×
Κ.Κ.Ε.	14,4%	5,6%	✓
ΠΑ.ΣΟ.Κ./ΔΗΜ.ΑΡ.	1,4%	3,0%	×
ΠΟΤΑΜΙ	1,9%	3,6%	×
Ε.Κ.	1,4%	3,6%	×
Άλλο	28,2%	22,3%	×

Πίνακας 7.2: Συμπεράσματα 2ης Έρευνας αναφορικά με τα Εθνικά Θέματα.

2η Έρευνα: Εθνικά Θέματα			
Q1. Αν ακούσατε τις πρόσφατες δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας κ. Ερντογάν, αισθανθήκατε:	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**	**Διαφοροποίηση Κρήτης - Αττικής**
Q1.1. Θυμό;	3,4	1,1	×
Q1.2. Οργή;	3,2	1,2	×
Q1.3. Φόβο για θερμό επεισόιο με τη γείτονα χώρα;	2,4	1,3	×
Q1.4. Αδιαφορία;	1,5	1,0	×
Q1.5. Λέει ότι λέει για εσωτερική κατανάλωση;	3,2	1,1	×
Q1.6. Θέτουν, κατ' εσάς, ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών μας δικαιωμάτων;	3,0	1,2	✓
***(Κλίμακα:** Όχι=1, Μάλλον Όχι=2, Μάλλον Ναι=3, Ναι=4)*			

Q2. Απέναντι σε αυτές τις δηλώσεις, πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη στάση/αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης;	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**	**Διαφοροποίηση Κρήτης - Αττικής**
(Κλίμακα: Καθόλου=1, Λίγο=2, Ούτε/Ούτε=3, Αρκετά=4, 5=Πολύ)	2,0	1,2	×

Q3. Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την Εξωτερική μας Πολιτική;	**Περιφέρεια**		**Διαφοροποίηση Κρήτης-Αττικής**
	Κρήτης	**Αττικής**	
Ν.Δ.	36,0%	39,9%	×
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	17,3%	17,4%	×
Χ.Α.	9,1%	10,3%	×
Κ.Κ.Ε.	1,0%	7,5%	✓
ΠΑ.ΣΟ.Κ./ΔΗΜ.ΑΡ.	4,1%	5,3%	×
ΠΟΤΑΜΙ	2,5%	1,3%	×
Ε.Κ.	1,5%	2,2%	×
ΑΝ.ΕΛ.	1,5%	0,9%	×
Άλλο	26,9%	15,2%	✓

Πίνακας 7.3: Συμπεράσματα 3ης Έρευνας αναφορικά με Διεθνή & Εθνικά Θέματα.

3η Έρευνα: Διεθνή & Εθνικά Θέματα

Q1. Σε ποιο ιδεολογικό χώρο κατατάσσετε τον εαυτό σας;	Περιφέρεια Κρήτης	Περιφέρεια Αττικής	Διαφοροποίηση Κρήτης-Αττικής
Άκρα Δεξιά	0,5%	1,1%	×
Δεξιά	5,4%	12,6%	✓
Κέντρο Δεξιά	7,6%	13,3%	✓
Κέντρο	29,9%	21,7%	✓
Κέντρο Αριστερά	16,8%	14,8%	×
Αριστερά	17,4%	14,8%	×
Άκρα Αριστερά	2,2%	1,3%	×
Πουθενά	20,1%	20,4%	×

	Μ.Ο.	Τ.Α.	Διαφοροποίηση Κρήτης - Αττικής
Q2. Κατά την άποψη σας, σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία;	1,9	1,2	×
Q3.Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα;	1,8	0,9	×
Q4. Κατά τη γνώμη σας, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, κατά πόσο τραυμάτισε το αξιακό/ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς;	2,8	1,3	×
Q5. Κατ' εσάς οι μέχρι τώρα χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό, κατά πόσον ήταν ορθοί;	2,3	1,2	×
Q6. "Θα έρθει και η σειράς μας..." είπε καθ. Ι. Μάζης. Πόσο πιθανή θεωρείτε μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον;	2,7	1,2	×
(Κλίμακα:** Καθόλου=1, Λίγο=2, Αρκετά=3, Πολύ=4, 5= Πάρα Πολύ **)			

Q7. Κατά τη γνώμη σας, αντιμετωπίζουμε σαν χώρα, μόνιμη απειλή από την γείτονα εξ' ανατολών Τουρκία;	Μ.Ο.	Τ.Α.	Διαφοροποίηση Κρήτης - Αττικής
(Κλίμακα: Όχι=1, Μάλλον Όχι=2, Μάλλον Ναι=3, Ναι=4)	3,3	0,9	×

Q8. Εσείς προσωπικά, σήμερα, αισθάνεστε μεγαλύτερη ασφάλεια με πρωθυπουργό:	Περιφέρεια Κρήτης	Περιφέρεια Αττικής	Διαφοροποίηση Κρήτης - Αττικής
Τον Κυριάκο Μητσοτάκη;	25,3%	32,4%	×
Τον Αλέξη Τσίπρα;	7,0%	7,1%	×
με κανένα από τους δυο;	64,5%	56,8%	×
και με τους δυο;	3,2%	3,7%	×

Q9. Αν είχαμε εκλογές σήμερα, ποιο Κόμμα είναι πιο πιθανό ότι θα ψηφίζατε;	Περιφέρεια Κρήτης	Περιφέρεια Αττικής	Διαφοροποίηση Κρήτης-Αττικής
Ν.Δ.	24,1%	35,4%	✓
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	19,4%	14,2%	×
ΚΙΝ.ΑΛ.	22,5%	15,4%	✓
Κ.Κ.Ε.	4,2%	7,5%	×
ΜέΡΑ25	9,4%	4,3%	✓
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	6,3%	3,5%	×
Άλλο	14,1%	19,7%	×

Βιβλιογραφία

Ελληνική

1. Αρανίτου, Β. (2007). Η εκλογική συμπεριφορά των εμπόρων 2000-2004. Στο Χ. Βερναρδάκης (Επιμ.), *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα 2005-06* (σ. 256). Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.
2. Βαρουξή, Χ., & Σαρρής, Ν. (2011). Εμπιστοσύνη στους Θεσμούς. Στο Β. Παπλιάκου, Θ. Σταθοπούλου , & Στρατουάκη Χαρά (Επιμ.), *Θεσμοί, Αξίες, Συμπεριφορές: Μελέτη των ευρημάτων της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας (2008-2009)* (σσ. 79-96). Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.).
3. Βερναρδάκης, Χ. (2011). *Πολιτικά κόμματα, εκλογές & κομματικό σύστημα - Οι μετασχηματισμοί της πολιτικής αντιπροσώπευσης 1990-2010.* Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
4. Γεωργιάδου, Β., & Καφέ, Α. (2018). *Εκλογική Συμπεριφορά.* Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδόπουλος.
5. Δαφέρμος, Β. (2011), *Κοινωνική στατιστική και μεθοδολογία της έρευνας με το SPSS,* Εκδόσεις Ζήτη.
6. Δαφέρμος, Β. (2013), *Παραγοντική Ανάλυση,* Εκδόσεις Ζήτη.
7. Δρεττάκης, Μ. (1994). *Οι εκλογές της εικοσαετίας 1974-1994.* Αθήνα: Εκδόσεις Οδός.
8. Νικολακόπουλος, Η. (2001). *Η καχεκτική δημοκρατία. Κόμματα και εκκλογές 1946-1967.* Αθήνα: Πατάκης.
9. Πιερίδης, Κ. (2021). *Διαιρετικές Τομές και Εκλογική Συμπεριφορά στην σύγχρονη Ελλάδα (2004-2018) Ιδεολογία - Θρησκεία - Αξίες.* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.
10. Σεριάτος, Ά. (2020). Εμπιστοσύνη στους θεσμούς: Η «χωλαίνουσα» δημοκρατία, οι μαρξιστές, ο Bourdieu και ο Putnam. *Δελτίο Πολιτικής Συγκυρίας #03*.
11. Τεπέρογλου, Ε., Χατζηπαντελής, Θ., & Ανδρεάδης, Ι. (2010). Μελέτη διαιρετικών τομών εκλογέων και υποψηφίων στο εθνικό και ευρωπαϊκό δίπολο: Συγκλίσεις και αποκλίσεις. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, 25*, 37-63.
12. Mayer, N., Perrinau, P., Boy, D., & Cautres, B. (2005). *Εκλογική συμπεριφορά. Ιστορικές διαδρομές και μοντέλα ανάλυσης.* (Χ. Βερναρδάκης, Μεταφρ.) Αθήνα: Σαββάλας.

Ξενόγλωσση

1. Agresti , A., & Franklin , C. (2013). *Statistics: The Art and Science of Learning from Data* (3rd εκδ.). Pearson Education.
2. Bois, P. ([1960] 1971). *Paysans de l'Ouest.* Paris: Flammarion.

3. Campbell, A., & Kahn, L. R. (1952). *The People Elect a President: A Study of the Presidential Vote.* Ann Arbor: University of Michigan, Institute for Social Research, Survey Research Center .
4. Campbell, A., Converse, P., Miller, W. E., & Stokes, D. (1960). *The American Voter.* New York: John Wiley & Sons.
5. Campbell, A., Gurin, G., & Miller, W. E. (1954). *The Voter Decides.* New York: Row, Peterson, and Company.
6. Campbell, J., Hollingsworth, R., & Lindberg, L. (1991). *Governance of the American economy.* Cambridge: Cambridge University Press.
7. Campbell, J., Munro, M., Alford, J., & Campbell, B. (1986). Partisanship and Voting. Στο S. Long (Επιμ.), *Research in Micropolitics: A Research Annual* (σσ. 99-126). Greenwich: JAI Press.
8. Dogan, M., & Rokkan, S. (1969, January). *Quantitative Ecological Analysis in the Social Sciences.* Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
9. Downs, A. (1957). *An Economic Theory of Democracy.* New York: Harper.
10. Fiorina, M. (1981). *Retrospective Voting in American National Elections.* New Haven: Yale University Press.
11. Himmelweit, H., Humphreys, P., Jaeger, M., & Katz, M. (1981). *How Voters Decide.* London: Academic Press.
12. Key, V. O. (1966). *The Responsible Electorate.* Harvard University Press.
13. Lazarsfeld, P. F., Berelson, B., & Gaudet, H. (1944). *The People's Choice: How the Voter Makes Up His Mind in a Presidential Campaign.* New York: Columbia University Press.
14. Lipset, S. M., & Rokkan, S. (1967). Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments: An Introduction. *Party Systems abd Voter Alignments: Cross-National Perspectives*.
15. Matsaganis, M. (2013). *The Greek crisis: social impact and policy responses.* Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung.
16. Nie, N. H., Verda, S., & Petrocik, J. R. (1976). *The Changing American Voter.* Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
17. Siegfried , A. (1980). *Tableau politique de la France de l'Ouest sous la IIIe République* (1913, 1st εκδ.). Paris: Armand Colin.
18. Virgil Zeigler-Hill, & Todd K. Shackelford (Επιμ.). (2020). *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* (1 εκδ.). Springer Cham. doi:https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3

Ηλεκτρονικές Σελίδες

1. Ανδρουλάκης, Ν. (2016, Οκτωβρίου 4). *Κοινοβουλευτικές Ερωτήσεις.* Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document//E-8-2016-007516_EL.html
2. *Βουλή των Ελλήνων, Εκλογές*. (χ.χ.). Ανάκτηση από Βουλή των Ελλήνων: https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/
3. Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας. (χ.χ.). Ανάκτηση από Αρχείο Παραβάσεων/Παραβιάσεων: https://geetha.mil.gr/paravaseis-paraviaseis/enaerios-choros-archeio-paravaseon-paraviaseon/
4. διαΝΕΟσις. (2020, Ιούλιος). Έρευνες: World Values Survey. Ανάκτηση από διαΝΕΟσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης: https://www.dianeosis.org/research/world-values-survey/
5. ΚΑΠΑ Research. (2021). *Οι Έλληνες και το εμβόλιο κατά της Covid-19 , "Crash test: Εμβολιασμένοι vs Ανεμβολίαστοι".* ΚΑΠΑ Research.
6. Μονάδα Ερευνών Κοινής Γνώμης & Αγοράς του Ερευνητι. (2022). *Διερεύνηση της εμπιστοσύνης στην δημοσιογραφία.* incubator for Media Education and Development (iMEdD).
7. Υπουργείο Εσωτερικών. (χ.χ.). *Αποτελέσματα Εθνικών Εκλογών*. Ανάκτηση από https://www.ypes.gr/apotelesmata-ethnikon-eklogon/
8. *Υπουργείο Εσωτερικών, Αποτελέσματα Εθνικών Εκλογών*. (χ.χ.). Ανάκτηση από Υπουργείο Εσωτερικών: https://www.ypes.gr/apotelesmata-ethnikon-eklogon/
9. American Psychological Assosiation. (χ.χ.). *APA Dictionary of Psychology*. Ανάκτηση από https://dictionary.apa.org/
10. Bouras, S. (2015, September 19). *The Wall Street Journal.* Ανάκτηση από http://www.wsj.com/articles/crete-emerges-as-key-voice-in-greek-election-1442650777
11. MRB. (2023, Ιανουάριος). *Έρευνα Καταγραφής Πολιτικών & Κοινωνικών Εξελίξεων (3η Μέτρηση), για το Open Beyond.* Ανάκτηση από http://www.mrb.gr/Mrb/media/TV_OPEN_23_01_2023-24_01_2023.pdf
12. Putin, V. (2022, February 24). (P. E. Office, Επιμ.). Ανάκτηση από Official Internet Resources of the President of Russia: http://en.kremlin.ru/events/president/news/67843
13. RASS. (2022, Δεκέμβριος 5). *Πολιτική έρευνα γνώμης, για τον τηλεοπτικό σταθμό Action 24.* Ανάκτηση από https://download-files.wixmp.com/ugd/5eb5b6_b47ceffd360c4a819d0f9e4471e6de17.pdf?token=eyJhbGciOiJIUzI1NiIsInR5cCI6IkpXVCJ9.eyJpc3MiOiJ1cm46YXBwOmU2NjYzMGU3MTRmMDQ5MGFhZWExZjE0OWIzYjY5ZTMyIiwic3ViIjoidXJuOmFwcDplNjY2MzBlNzE0ZjA0OTBhYWVhMWYxNDliM2I2OWUzMiI

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο 1ης Έρευνας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ 81. Ρέθυμνο 28-11-16. ***Εργαστήριο Κοινωνικής Στατιστικής και Πολιτικής Έρευνας του Π.Κ. Υπεύθυνος Καθηγητής Β. Δαφέρμος***

Καλή σας μέρα. Στην τύχη σας πήρα, από *το Εργαστήριο…* Θα θέλαμε να σας κάνουμε 2 Ερωτήσεις, αναφορικά με τη λειτουργία των Θεσμών στην Ελλάδα, για επιστημονικούς και μόνο λόγους. Θα είχατε την καλοσύνη και την υπομονή να μας απαντήσετε; Θα πάρει 4-5 λεπτά…

Telephone Number: ……. Code_**Quest**ionnaire: …… Code_**Interv**iewer: ……

==========

Q1. Σε ποιο βαθμό είστε ευχαριστημένος/ή και εμπιστεύεστε:

	1=ΚΑΘΟΛΟΥ	**2=ΛΙΓΟ**	**3=ΔΥΣΚΟΛΟ ΚΑΝΕΙΣ ΝΑ ΠΕΙ**	**4=ΑΡΚΕΤΑ**	**5=ΠΟΛΥ**
Q1.1 Από την Ελληνική Κυβέρνηση;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.2 Από τη Δημόσια Διοίκηση (Επιχειρήσεις και Οργανισμοί) ;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.3 Από τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.4 Από το Στρατό;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.5 Από τη Δικαιοσύνη;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.6 Από τις Ιδιωτικές Επιχειρήσεις;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.7 Από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.8 Από το Κοινοβούλιο;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.9 Από την Τοπική Αυτοδιοίκηση;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.10 Από τα Πολιτικά Κόμματα;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.11 Από την Αστυνομία;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ
Q1.12 Από την Εκκλησία;	1=Καθόλου	2=Λίγο	3=Δύσκολο κανείς να πει	4=Αρκετά	5=πολύ

==========

Q2. Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας, θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την λειτουργία των Θεσμών στη χώρα μας;

1=Ν.Δ. 2=ΣΥ.ΡΙΖ.Α. 3=Χ.Α. 4=Κ.Κ.Ε. 5=ΠΑ.ΣΟ.Κ./ΔΗΜ.ΑΡ. 6=ΠΟΤΑΜΙ 7=Ε.Κ. 8=ΑΝΕΛ

9=ΑΛΛΟ (Ποιο; ……..)

==========

GENDER: 1=Άνδρας 2=Γυναίκα

==========

EDUC: 1=Στοιχειώδης Εκπαίδευση 2= Μέση Εκπαίδευση 3=Ανώτερη/Ανώτατη

==========

OCCUP: Τι δουλειά κάνετε; 1=Δημ. Υπάλληλος 2=Ιδιωτ. Υπάλληλος 3=Ελευθ.Επαγγ (τεχνίτης κ.τ.λ.)

4= Ελευθ.Επαγγ (επιστήμονας) 5= Γεωργός/Κτηνοτρόφος 6=Φοιτητής 7=Συνταξιούχος 8=Νοικοκυρά 9=Άνεργος

==========

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ: (που ψηφίζετε) 1=Κρήτη 2=Αττική

==========

AGE: η ηλικία σας : (περίπου) …… Σας ευχαριστούμε πολύ.

==========

CALLS: (αριθμός τηλεφωνημάτων που έκανες για βρεις 42 άτομα και να κλείσεις το φάκελό σου) …….

==========

Εδώ τα ΣΧΟΛΙΑ σας παρακαλώ…… (τι σας είπε ο Ερωτώμενος που έχει ξεχωριστή πολιτική σημασία ……)

Ερωτηματολόγιο 2ης Έρευνας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ 79. Ρέθυμνο 31-10-16. **Εργαστήριο Κοινωνικής Στατιστικής και Πολιτικής Έρευνας του Π.Κ. Υπεύθυνος Καθηγητής Β. Δαφέρμος**

Καλή σας μέρα. Στην τύχη σας πήρα. Θα θέλαμε να σας κάνουμε 3 Ερωτήσεις, για επιστημονικούς και μόνο λόγους. Θα είχατε την καλοσύνη και την υπομονή να μας απαντήσετε; Θα πάρει 3,5 λεπτά…

Telephone Number: …… **Code_Quest**ionnaire: …… **Code_Interv**iewer: ……

==========

Q1. Αν ακούσατε τις πρόσφατες δηλώσεις του Προέδρου της Τουρκίας Ερντογάν για τη Δυτική Θράκη, για τα Νησιά του Αιγαίου, για τη Συνθήκη της Λωζάννης κτλ, εσάς προσωπικά **τι αισθήματα** σας δημιούργησαν;

	1=ΝΑΙ	**2=μάλλον ΝΑΙ**	**3=Μάλλον ΟΧΙ**	**4=ΟΧΙ**
Q1.1 Θυμό;	1=ΝΑΙ	2=Μάλλον ΝΑΙ	3=Μάλλον ΟΧΙ	4=ΟΧΙ
Q1.2 Οργή;	1=ΝΑΙ	2=Μάλλον ΝΑΙ	3=Μάλλον ΟΧΙ	4=ΟΧΙ
Q1.3 Φόβο για 'θερμό' επεισόδιο με τη Γείτονα;	1=ΝΑΙ	2=Μάλλον ΝΑΙ	3=Μάλλον ΟΧΙ	4=ΟΧΙ
Q1.4 Αισθανθήκατε αδιαφορία;	1=ΝΑΙ	2=Μάλλον ΝΑΙ	3=Μάλλον ΟΧΙ	4=ΟΧΙ
Q1.5 Λέει ό,τι λέει, για εσωτερική κατανάλωση, ο Ερντογάν;	1=ΝΑΙ	2=Μάλλον ΝΑΙ	3=Μάλλον ΟΧΙ	4=ΟΧΙ
Q1.6 Θέτουν, κατ' εσάς, αυτές οι δηλώσεις, ζήτημα Εθνικών κυριαρχικών μας δικαιωμάτων;	1=ΝΑΙ	2=Μάλλον ΝΑΙ	3=Μάλλον ΟΧΙ	4=ΟΧΙ

==========

Q2. Απέναντι σε αυτές τις Δηλώσεις, πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη στάση/αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης;

1= καθόλου 2=λίγο 3=ούτε/ούτε 4= αρκετά 5= πολύ

==========

Q3. Ποιο Κόμμα, κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να υπερασπιστεί καλύτερα την Εξωτερική μας Πολιτική;

1=Ν.Δ. 2=ΣΥ.ΡΙΖ.Α. 3=Χ.Α. 4=Κ.Κ.Ε. 5=ΠΑ.ΣΟ.Κ./ΔΗΜ.ΑΡ. 6=ΠΟΤΑΜΙ 7=Ε.Κ. 8=ΑΝΕΛ
9=ΑΛΛΟ (Ποιο; ……)

==========

GENDER: 1=άνδρας 2=γυναίκα

==========

EDUC: 1=Στοιχειώδης Εκπαίδευση 2= Μέση Εκπαίδευση 3=Ανώτερη /Ανώτατη

==========

OCCUP: Τι δουλειά κάνετε ; 1=Δημ. Υπάλληλος 2=Ιδιωτ. Υπάλληλος 3=Ελευθ.Επαγγ (τεχνίτης κ.τ.λ.)
4= Ελευθ.Επαγγ (επιστήμονας) 5= Γεωργός/Κτηνοτρόφος 6=Φοιτητής 7=Συνταξιούχος 8=Νοικοκυρά 9=Άνεργος

==========

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ: (που ψηφίζετε) 1=Κρήτη 2=Αττική

==========

AGE: η ηλικία σας : (περίπου) …… Σας ευχαριστούμε πολύ.

==========

CALLS: (αριθμός τηλεφωνημάτων που έκανες για βρεις 42 άτομα και να κλείσεις το φάκελό σου) …….

==========

Εδώ τα ΣΧΟΛΙΑ σας παρακαλώ….. (τι σας είπε ο Ερωτώμενος που έχει ξεχωριστή πολιτική σημασία …….)

Ερωτηματολόγιο 3ης Έρευνας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ 127. *Ρέθυμνο 23-5-22. Εργαστήριο Κοινωνικής Στατιστικής και Πολιτικής Έρευνας του Π.Κ. Διευθυντής: Καθηγητής Β. Δαφέρμος*
Καλή σας μέρα. Στην τύχη σας πήρα, από το Εργαστήριο… Θα θέλαμε να σας κάνουμε 9 Ερωτήσεις, για επιστημονικούς και μόνο λόγους, για να κάνουμε την εργασία μας στο μάθημα της Στατιστικής. Θα είχατε την καλοσύνη και την υπομονή να μας απαντήσετε; Θα πάρει το πολύ 6 λεπτά…

Telephone Number: …… **Code_Questionnaire:** …… **Code_Interviewer:** ……

==========

Q1. Σε ποιο ιδεολογικό χώρο κατατάσσετε τον εαυτό σας;
1=άκρα δεξιά 2=δεξιά 3=κεντροδεξιά 4= κέντρο 5=κεντροαριστερά 6=αριστερά 7=άκρα αριστερά 8=πουθενά

==========

Q2. Κατά την άποψή σας, σε ποιο βαθμό είναι δικαιολογημένη η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία;
1=καθόλου 2= λίγο 3=αρκετά 4=πολύ 5=πάρα πολύ

==========

Q3. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί στη Ρωσία σήμερα;
1=καθόλου 2= λίγο 3=αρκετά 4=πολύ 5=πάρα πολύ

==========

Q4. Κατά τη γνώμη σας η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, κατά πόσο τραυμάτισε το αξιακό /ιδεολογικό σύστημα της Αριστεράς;
1=καθόλου 2= λίγο 3=αρκετά 4=πολύ 5=πάρα πολύ

==========

Q5. Κατ' εσάς οι μέχρι τώρα χειρισμοί της Ελληνικής Κυβερνήσεως στο Ουκρανικό, κατά πόσον ήταν ορθοί;
1=καθόλου ορθοί 2=λίγο ορθοί 3=αρκετά ορθοί 4=πολύ ορθοί 5=πάρα πολύ ορθοί

==========

Q6. «Θα έρθει και η σειρά μας …», είπε ο καθηγητής Ι. Μάζης. Εσείς, πόσο πιθανή θεωρείτε μια επίθεση της Τουρκίας εναντίον μας, στο όχι μακρινό μέλλον;
1=καθόλου πιθανή 2= λίγο πιθανή 3=αρκετά πιθανή 4=πολύ πιθανή 5=πάρα πολύ

==========

Q7. Κατά τη γνώμη σας, αντιμετωπίζουμε, σαν χώρα, μόνιμη απειλή από τη γείτονα εξ ανατολών Τουρκία;
1= ΟΧΙ 2=μάλλον ΟΧΙ 3= μάλλον ΝΑΙ 4=ΝΑΙ

==========

Q8. Εσείς προσωπικά, σήμερα, αισθάνεστε μεγαλύτερη ασφάλεια και σιγουριά με πρωθυπουργό:
1= τον Κυριάκο Μητσοτάκη; 2=τον Αλέξη Τσίπρα; 3=με κανένα από τους δυο; 4=και με τους δυο;

==========

Q9. Αν είχαμε εκλογές σήμερα, πιο Κόμμα είναι πιο πιθανό ότι θα ψηφίζατε;
1=Ν.Δ. 2=ΣΥ.ΡΙΖ.Α. 3=ΚΙΝ.ΑΛ. 4=Κ.Κ.Ε. 5=Μ.Ε.Ρ.Α.25 6=ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ 7=ΑΛΛΟ ποιο; ……

==========

GENDER: 1=άνδρας 2=γυναίκα

==========

EDUC: Το μορφωτικό σας επίπεδο είναι:
1=Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως; 2= Μέσης Εκπαιδεύσεως; 3=Ανώτερης /Ανώτατης;

==========

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ: (που ψηφίζετε) 1=Κρήτη 2=Αττική

==========

AGE: η ηλικία σας: (περίπου) …… Σας ευχαριστούμε πολύ.